

SATURS

Lietotie saīsinājumi	3
IEVADS	4
METODOLOĢIJA	5
Latgales tūrisma pakalpojumu sniedzēju aptauja un apsekojums.	5
Semināru un konsultāciju laikā izmantotās metodes	5
1. LATGALES SOCIĀLI EKONOMISKAIS RAKSTUROJUMS.	7
1.1. Latgales teritorija, tās administratīvi teritoriālās pārvaldes vēsturiskā attīstība.....	7
1.2. Latgales iedzīvotāju raksturojums.....	11
1.3. Latgales ekonomiskie rādītāji un uzņēmējdarbība.	14
2.TŪRISMA UZŅĒMĒJDARBĪBAS LATGALĒ RAKSTUROJUMS	20
2.1. Tūrisma pakalpojumu piedāvājums	20
2.1.1. Tūrisma informācijas sniedzēji.	20
2.1.2. Tūrisma pakalpojumu sniedzēju raksturojums uzņēmējdarbības kontekstā.	21
2.1.3. Tūrisma pakalpojumu raksturojums pa tūrisma produktu/pakalpojumu veidiem.	25
2.2. Tūrisma pakalpojumu pieprasījuma raksturojums	32
2.3. Tūrisma uzņēmējdarbības Latgalē SVID analīze.	36
3. RĪCĪBAS PLĀNS TŪRISMA UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATTĪSTĪBAI LATGALĒ.	39
4. STRATĒGIJAS IEVIEŠANAS SNIEGUMA RĀDĪTĀJI	65
Izmantotie avoti	67
PIELIKUMI	70
Pielikums nr.1. Latgales tūrisma pakalpojumu sniedzēju interviju apkopojums.....	70
Pielikums nr.2. Nodarbināto personu skaita īpatsvars pa nozarēm Latgales novados un pilsētās.	86
Pielikums nr.3. Ārvalstu tiešo investīciju ieguldījumi Latgales plānošanas reģionā uz 1000 iedzīvotājiem (EUR) 2016-2018.gados.	88
Pielikums nr.4. Tūrisma un atpūtas pakalpojumu uzņēmumu īpatsvars (%) Latgales novados un lielajās pilsētās Daugavpilī un Rēzeknē.....	89
Pielikums nr. 5 Aptaujas “Latgales tūrisma produkts” anketa un aptaujas analīze.....	90
Pielikums nr. 6. Aptaujas “Potenciālā Latgales tūrista vēlmes un vajadzības” rezultāti	103

Pielikums nr.7. Pārskats par tūrisma pakalpojumu redzējumu no darbsemināru - fokusgrupu dalībniekiem..... 118

Lietotie saīsinājumi

APITERAPIJA	Ārstēšana ar bišu produktiem
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
CSP	Latvijas Centrālā Statistikas pārvalde
ELFLA	Eiropas lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ES	Eiropas Savienība
ES struktūrfondi	Eiropas Savienības reģionālās politikas finanšu instruments ar mērķi mazināt ienākumu un iespēju atšķirības starp ES dalībvalstīm un to reģioniem
EUR	eiro
HESPI	Vidzemes Augstskolas Sociālo, ekonomisko un humanitāro pētījumu institūts
IKP	Iekšzemes kopprodukts
LAD	Lauku atbalsta dienests
LEADER	programma ar plānotiem finanšu resursiem Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) ietvaros, kuri ļauj realizēt lielākus un mazākus projektus lauku un pilsētu (kas iekļaujas šajā pieejā) teritorijās, kas nepieciešami iedzīvotāju aktivitāšu dažādošanai, pakalpojumu attīstībai, vides sakārtošanai un uzņēmējdarbības organizēšanai.
LPR	Latgales plānošanas reģions
LR MK	Latvijas Republikas Ministru kabinets
LRTA	Latgales reģiona tūrisma asociācija "Ezerzeme"
MaaS	Mobilitāte kā serviss (<i>Mobility as a Service</i> (MaaS))- transporta pakalpojuma veids, kas, izmantojot kopīgu digitālo kanālu (piemēram, mobilo aplikāciju), ļauj lietotājiem plānot, rezervēt un apmaksāt vairāku transporta veidu mobilitātes pakalpojumus.
MUV	Mikrouzņēmuma nodoklis
NACE kods	Eiropas Savienības saimniecisko darbību statistiskās klasifikācijas kodu sistēma, saskaņā ar kuru iespējams klasificēt institucionālās vienības un tautsaimniecības sektorus.
PSRS	Padomju sociālistisko republiku savienība
RAIM	Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas Reģionālās attīstības indikatoru modulis
SEZ	Speciālā ekonomiskā zona
SVID analīze	Stratēģijas plānošanas instruments, kas ļauj noteikt uzņēmuma vai projekta stiprās, vājās puses, iespējas un draudus.
TIC	Tūrisma informācijas centrs
TIP	Tūrisma informācijas punkts
VARAM	Latvijas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
VRG	Vietējā rīcības grupa
QR kods	Svītrkods (<i>Quick Response Code</i>), kurā iekodēto informāciju var ātri pārnest uz viedierīci, kurā ir koda skenēšanas iespējas.

IEVADS

Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) Latvijas lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam apakšpasākuma „Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība” ietvaros projekta Nr.19-00-A019.332-000007 „Tūristam draudzīgs Latgales uzņēmējs digitalizācijas laikmetā” (turpmāk –projekts) vajadzībām, kuru koordinē biedrība “Ludzas rajona partnerība”, atbilstoši tūrisma eksperta pakalpojumu iepirkumam, Vidzemes Augstskolas Sociālo, ekonomisko un humanitāro pētījumu institūta (turpmāk - HESPI) pētnieki, HESPI vadošās pētnieces prof. Agita Līviņa vadībā, veic Latgales uzņēmējdarbības attīstības stratēģijas izstrādi “Tūrisma pakalpojumu veidošana uzņēmumos”. Projekta partneri ir Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi”, Balvu rajona partnerība, Rēzeknes rajona kopienu partnerība, Krāslavas rajona partnerība, Preiļu rajona partnerība. Izstrādātā Latgales reģiona uzņēmējdarbības attīstības stratēģija “Uzņēmumu tūrisma pakalpojumu veidošana”, būs viens no pamatiem, ko vietējās rīcību grupas iekļaus savās sabiedrības virzītajās vietējās attīstības stratēģijās, tādējādi paredzot aktivitātes uzņēmējdarbības attīstībai jaunajā plānošanas periodā.

Stratēģijā iekļautas sekojošas sadaļas:

- Esošās situācijas analīze, iekļaujot SVID analīzi.
- Latgales tūrisma pakalpojuma sniedzēji, perspektīvas.
- Rīcības plāns mērķu sasniegšanai.
- Stratēģijas ieviešanas monitoringa rādītāji.

Stratēģijas izstrādes laikā tūrisma eksperti piedalījās projekta semināru ciklos, veica Latgales tūrisma un atpūtas industrijas uzņēmumu aptaujas, intervijas, apsekojumus (primāro datu iegūšana), gan sniedza konsultācijas un vadīja fokusgrupas, diskusijas semināros par aktuāliem Latgales tūrisma uzņēmēju problēmjomājumiem, tēmām. Kā sekundārie dati tika izmantoti CSP, uzņēmumu datu bāzes “Lursoft” dati, Latgales TIC apkopotie tūrisma statistikas dati, plānošanas dokumenti u.c.

METODOLOĢIJA

Lai raksturotu Latgales tūrisma uzņēmējdarbības vidi, apzinātu esošos tūrisma pakalpojumus, tika veikta primāro un sekundāro datu ieguve.

Latgales tūrisma pakalpojumu sniedzēju aptauja un apsekojums.

Laika posmā no 2019.gada 27.septembra līdz 6.oktobrim Vidzemes Augstskolas Tūrisma studiju virziena 2.kursa studenti lektores I.Druvas-Druvaskalnes vadībā veica **Latgales tūrisma pakalpojumu sniedzēju intervijas** apsekojumu laikā. Apsekojumus studenti veica 6 grupās, katrai grupai 2 dienu apsekojumā bija jāvērtē 3 - 4 tūrisma objekti, kā arī jāveic intervijas (interviju jautājumi –pielikumā nr.1) ar vismaz vienu novada TIC, 2 tūristu mītnēm, 1 muzeju, 1-2 specifiskiem nišas piedāvājumiem (amatniecība, kulinārais mantojums u.tml.). Kopumā **tika apsekoti un intervēti 34 dažādi tūrisma pakalpojumu sniedzēji**: 9 tūrisma informācijas sniedzēji (TIC), 12 nakšņošanas pakalpojumu sniedzēji, 7 muzeju/kolekciju piedāvātāji, 6 specifiski nišu produktu piedāvātāji, **apsekots dabā un izvērtēts 21 tūrisma apskates objekts** (skatīt pielikumu nr.1). Apsekojumu objekti tika izvēlēti, lai tie būtu sasniedzami loģiskā apļveida maršrutā minēto novadu grupās ietvaros, kā arī saskaņojot intervijas konkrētos datumos ar tūrisma pakalpojumu sniedzējiem.

Laika posmā no 2020.gada 30.augusta līdz 21. oktobrim tiešsaistes vidē platformā visidati.lv tika veikta **uzņēmēju un potenciālo uzņēmēju aptauja "Latgales tūrisma produkts"**. Tika saņemtas 53 atbildes, apstrādei un datu analīzei derīgas **48 aptaujas anketas**. Aptaujas anketa un tās izvērtējums pieejams pielikumā nr.5.

Laika posmā no no 2021. gada **20.februāra līdz 11.03.martam tiešsaistes vidē** Google Survey platformā tika veikta **aptauja "Potenciālā Latgales tūrisma vēlmes un vajadzības"**. Aptaujas veikšanā lielu ieguldījumu sniedza Vidzemes Augstskolas Tūrisma organizācijas un vadības studiju programmas 2.kursa studenti. Respondentu atlasē tika ņemti vērā divi kritēriji: no Latvijas **4 reģioniem** (Vidzemes, Kurzemes, Zemgales, Rīgas un Jūrmalas) un respondentu piederībai kādai no piecām mērķgrupām: Individuāls ceļotājs/tūrists, solo ceļotājs; Jauns pāris bez bērniem; Neliela draugu grupa (jebkurā vecumā); Ģimene ar bērniem (nepilngadīgiem) un Pāris, kuriem bērni jau izauguši. Aptaujā tika iegūti 502 respondentu atbildes, tomēr par derīgām analīzei bija **496 respondentu atbildes**. Aptaujas rezultāti tika analizēti pa segmentu grupām. Aptaujas anketa un tās izvērtējums pieejams pielikumā nr.6.

Semināru un konsultāciju laikā izmantotās metodes.

Projektā plānoto semināru laikā dalībnieki ar dažādām metodēm (piemēram, destruktīvi konstruktīvo prāta vētras metodi (sākumā ģenerē pēc iespējas vairāk negatīvos risinājumus, kas aizkavētu risinājumu, bet otrajā fāzē veido konstruktīvas idejas), fokusgrupu metodi (vairāku cilvēku apaļā galda diskusija, kuras laikā ir iespēja paust savu viedokli par dažādiem jautājumiem) tika iesaistīti Latgales tūrisma pakalpojumu problēmu un iespēju identificēšanā, tādējādi piedaloties SVID analīzes raksturojumā. Pirms semināriem dalībniekiem tika nosūtīta aptauja, kas izveidota tiešsaistē visidati.lv (skatīt pielikumu nr.5).

Sekundāro datu izmantošana.

Lai atspoguļotu un pamatotu uzņēmējdarbības, tūrisma un atpūtas pakalpojumu sniedzēju jomas esošo situāciju un attīstības tendences Latgalē, tika izmantoti Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes dati, Latgales TIC un Latgales tūrisma asociācijas "Ezerzeme" apkopotie tūrisma statistikas dati. Papildus, lai precizētu katra novada tūrisma produktu piedāvājumu, tika izmantota novada pašvaldību Interneta vietņu tūrisma sadaļa. Lai iegūtu aktuālos uzņēmējdarbības datus tūrisma un atpūtas jomā, tika veikts datu pieprasījums 2020.gada martā no "Lursoft" uzņēmumu datu bāzes par sekojošām nozarēm:

- izmitināšana (NACE kods -55, apakškodi -55.1., 55.2, 55.3, 55.9),

- ēdināšana (NACE kods 56, apakškodi -56.1., 56.2., 56.3),
- ceļojumu biroju un tūrisma operatoru pakalpojumi (NACE kods 79.1 (apakškodi -79.11, 79.12),
- citi rezervēšanas pakalpojumi un ar tiem saistītas darbības (gidi, noma) (NACE kods - 79.90),
- kultūras iestāžu darbība (NACE kods 90.04 -koncertzāļu, teātra zāļu un citu kultūras objektu darbība, NACE kods 91.02 -visa veida muzeju darbība),
- fiziskās labsajūtas uzlabošanas pakalpojumi (NACE kods -96.04).

Dati tika apkopoti 19 novadu un 2 republikas pilsētu griezumā. Tūrisma pakalpojumu piedāvājumu dati apkopoti pa tūrisma pakalpojumu grupām VRG teritoriju ietvaros.

1. LATGALES SOCIĀLI EKONOMISKAIS RAKSTUROJUMS.

1.1. Latgales teritorija, tās administratīvi teritoriālās pārvaldes vēsturiskā attīstība.

Latgales kultūrvēsturiskā novada teritorija Latvijas austrumu un dienvidaustrumu daļā ir veidojusies daudzu gadsimtu gaitā, vairāk kā 300 gadu gaitā nedaudz atšķirīgāk kā citas tagadējās Latvijas teritorijas. No 16.gs.līdz 20.gs.sākumam Latgale atradās gan Polijas-Lietuvas kopvalstī, gan Krievijas impērijas dažādu gubernu sastāvos, kur valdīja citi likumi nekā Kurzemes un Vidzemes gubernās, piemēram, dzimtbūšanas atcelšana Latgalē notika vēlāk (1861.g.) nekā Kurzemē un Vidzemē (1817.-1819.g.). Mazākā pārvaldes un uzskaites vienība bija muižas teritorija, saimniekošana un dzīvošana Latgalē notika sādžās, citur Latvijā - viensētās. 20.gs. 20.gadu zemes reforma aizsāka sādžu dališanu viensētās. Latgalē pēc reliģiskā sastāva lielākā daļa iedzīvotāju bija katoļi, arī vecticībnieki, citur Latvijā - luterāņi. Kultūru un latgaliešu valodu veidojis raibais etniskais sastāvs: 1935.g. Latgalē dzīvoja 27,15 % krievu, 4,93 % ebreji, 3,45 % poļi un 2,45 % baltkrievi, tajā laikā Latgalē dzīvoja 61 % no Latvijas iedzīvotājiem, mūsdienās – tikai vairs 13,5 % (Vilcāne, 2017; CSP, 2018).

Latvijas kā pastāvīgas valsts teritorija tika noteikta līdz ar Latvijas neatkarības proklamēšanu 1918.gadā. 1922.gadā Latvijas Republikas Satversmes 3.pantā tika noteikts, ka Latvija sastāv no 4 kultūrvēsturiskiem novadiem - Kurzemes, Latgales, Vidzemes, Zemgale, sīkāk dalot teritoriju apriņķos un pagastos. Latgalē ietilpa Abrenes, Ludzas, Rēzeknes, Daugavpils apriņķi. Nosacīta ģeogrāfiska robeža gāja pa Pededzes un Aiviekstes upēm (1.attēls).

Administratīvais iedalījums 1939. g.

Administratīvais iedalījums 1953. g.

1.attēls. Latvijas administratīvais iedalījums 1939.g.
Avots: Šķiņķis 2019, SIA Karšu izdevniecība "Jāņa sēta", 2018.

2.attēls. Latvijas administratīvais iedalījums 1953.g.
Avots: Šķiņķis 2019, SIA Karšu izdevniecība "Jāņa sēta", 2018.

Administratīvais iedalījums 1963. g.

Administratīvais iedalījums 2008. g.

3.attēls. Latvijas administratīvais iedalījums 1963.g.
Avots: Šķiņķis 2019, SIA Karšu izdevniecība "Jāņa sēta", 2018.

4.attēls. Latvijas administratīvais iedalījums 2008.g.
Avots: Šķiņķis 2019, SIA Karšu izdevniecība "Jāņa sēta", 2018.

Pēc II pasaules kara, 1949.gadā, Latvijai okupācijas rezultātā nokļūstot PSRS sastāvā, tika likvidēti apriņķi un pagasti (Abrenes apriņķa 6 pagasti un Abrenes pilsēta jau 1944.gadā tika pievienota Krievijas Federācijas Pleskavas apgabalam, kas sastādīja aptuveni 2 % no tā laika Latvijas teritorijas. 2007.gadā Latvija, parakstot robežlīgumu ar Krieviju, juridiski atsacījās no pretenzijām uz Abreni), teritoriju iedalot rajonos un ciemos. 1953.gadā –tika izveidots Daugavpils apgabals, kurā ietilpa 20 rajoni (2.attēls), bet rajonu skaits no 1955. līdz 1967.gadam tika samazināti līdz 6 rajoniem (Daugavpils, Krāslavas, Preiļu, Rēzeknes, Ludzas, Balvu, 3.attēls), kuri (ar nelielām atšķirībām) pastāvēja līdz pat 2009.gada reformai, kad Latgales teritorijā tika izveidoti 19 novadi. 2006.gadā atbilstoši “Reģionālās attīstības likumam” tika izveidoti 5 plānošanas reģioni: Latgales plānošanas reģionā tika iekļauti 6 rajoni (līdz 2009.gadam), pēc tam -19 novadi un 2 republikas pilsētas (5.attēls).

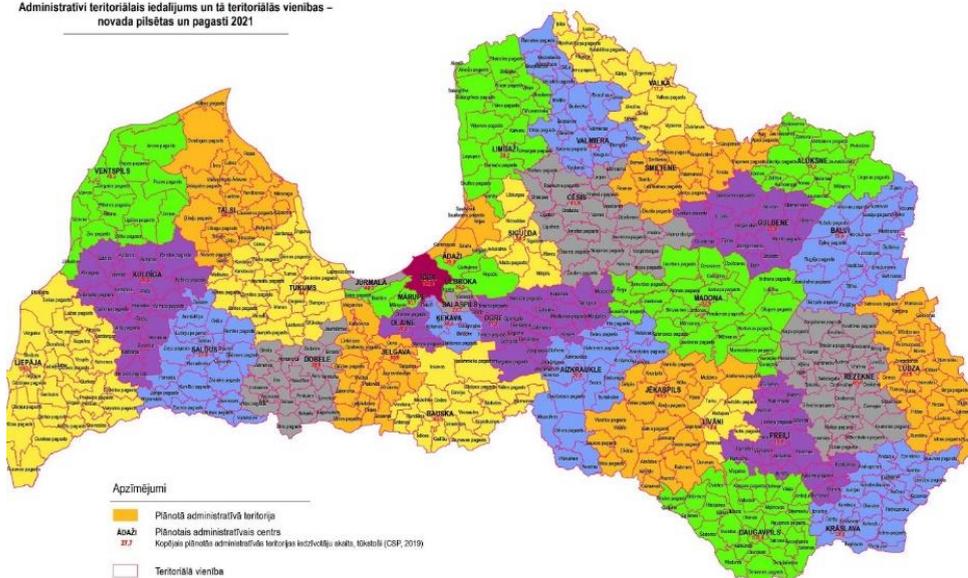
5.attēls. Latvijas plānošanas reģioni.
Avots: Grupa 93.

6.attēls. Latvijas statistiskie reģioni.
Avots: Grupa 93.

Pirms tam, 2004.gadā, lai nodrošinātu statistiku, Latvijai iestājoties Eiropas Savienībā, tika izveidoti 6 statistiskie reģioni (Latgales gadījumā – statistiskā reģiona teritorija sakrīt ar plānošanas reģiona teritoriju, 6.attēls)(Zubko-Melne, Ivanovs 2018; Šķiņķis, 2019). Latgale pēc platības ir otrs lielākais reģions aiz Vidzemes un aizņem 22,5 % no Latvijas teritorijas (CSP, 2020). Reģiona austrumu robeža ar Krieviju un Baltkrieviju ir ES ārējā robeža, tāpēc 2 km platumā noteikta pierobežas josla ar valsts pierobežas joslas režīmu, kurā ir īpaši uzturēšanās un saimnieciskās darbības (būvniecības, uzņēmējdarbības) noteikumi.

Administratīvi teritoriālais iedalījums un tā teritoriālās vienības – novada pilsētas un pagasti 2021

7.attēls. VARAM plānotais administratīvi teritoriālais iedalījums 2021.gadā.
Avots: VARAM, 2019.

Salīdzinot gadu gaitā veiktās administratīvi teritoriālās reformas, Latgales kultūrvēsturiskais novads un šobrīd esošais (uz 2020.gadu) Latgales plānošanas/statistiskais reģions atšķiras – vairākas teritorijas iekļautas Vidzemes (Varakļānu novads) un Zemgales plānošanas reģionā (Krustpils novads), savukārt liela daļa Sēlijas kultūrvēsturiskā novada (Ilūkstes novads, daļa no Daugavpils un Krāslavas novadiem) atrodas Latgales plānošanas reģionā. Jaunās, plānotās 2021.gadā administratīvi teritoriālās reformas kontekstā, tieši šīs kultūrvēsturisko novadu robežteritorijas, izraisīja diskusijas - Varakļānu novads (pēc iedzīvotāju aptaujas 84,28 % iedzīvotāju vēlas pievienoties Madonas novadam) un Ilūkstes novads (vēlme izveidot Sēlijas novadu ar centru Viesītē, tomēr Saeimas komisija noraidīja šo priekšlikumu, jo neatbalstīja centra atrašanos Viesītē).

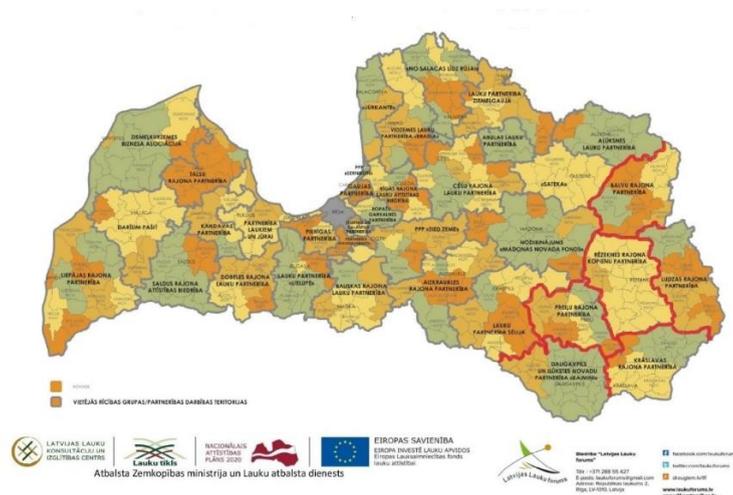
1.tabula. Latgales reģiona novadi (platība un iedzīvotāju skaits pēc plānotās administratīvi teritoriālās reformas 2021.gadā).

<i>Teritorija/platība un iedzīvotāji</i>	<i>Platība pēc ATR uz 2021.g. (km²)</i>	<i>Iedzīvotāju skaits (2019)</i>
<i>Latgales reģions</i>	14 550	260226
<i>Balvu novads</i>	2387	19 644
<i>Augšdaugavas novads</i>	2595	109 368
<i>Krāslavas novads</i>	2029	20 932
<i>Līvānu novads</i>	622	10 832
<i>Ludzas novads</i>	2412	22 550
<i>Preiļu novads</i>	1675	18 871
<i>Rēzeknes novads</i>	2830	58 029

Avots: VARAM, 2019; LR Saeima, 2020.

Pēc VARAM ieceres uz 2021.gadu Latgales administratīvajā reģionā plāno izveidot 7 novadus: Balvu, Rēzeknes, Ludzas, Preiļu, Krāslavas, Līvānu, Augšdaugavas. Šobrīd Latgalē ir 14 pilsētas, no kurām 2 (Daugavpils un Rēzekne) ir valstspilsētas (1.tabula).

Lai nodrošinātu kopīgu (integrētu) skatījumu uz **lauku attīstības jautājumu** risināšanas iespējām, stratēģijas izstrāde, saskaņošana un īstenošana tiek uzticēta vietējām **partnerībām**, kuras apvieno pārstāvjus no dažādiem lauku attīstībā iesaistītiem sektoriem un lauku iedzīvotāju interešu grupām jeb vietējas rīcības grupām (saīsināti - VRG). **Vietējā rīcības grupa (partnerība)** ir vietējo organizāciju un lauku iedzīvotāju apvienība, kas darbojas noteiktā lauku teritorijā ar iedzīvotāju skaitu robežās no 5 līdz 65 tūkstoši, pārstāv šīs teritorijas iedzīvotāju intereses un rūpējas par lauku attīstības jautājumiem vietējā līmenī (LAD, 2020).

8.attēls. Latgales reģiona partnerību teritorijas (ar sarkano līniju –partnerību robežas).
Avots: Preiļu rajona partnerība, 2020.

Latgales reģionā darbojas 6 partnerības (8.attēls, 2.tabula), kuras aptver 19 novadu teritorijas, pārstāvot 146 104 (8 % no Latvijas kopskaita) iedzīvotāju intereses.

2.tabula. Latgales reģiona partnerību raksturojošie dati.

Partnerības	Izveidošanas gads	Darbības teritorija	Teritorijas platība (km ²)	Iedzīvotāju skaits (2020)
 Balvu rajona partnerība	2003	Balvu, Viļakas, Rugāju, Baltinavas novadi	2387	Balvu – 11690, Baltinavas – 943, Rugāju – 2067, Viļakas – 4461, Kopā: 19167
 Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi”	2001	Daugavpils, Ilūkstes novadi	2523	Daugavpils -19612, Ilūkstes – 6411, Kopā: 26023
 Krāslavas rajona partnerība	2006	Krāslavas, Dagdas novadi, Aglonas nov. Šķeltovas, Grāveru, Kastuļinas pag.	2290	Krāslavas – 13764, Dagdas – 6536, Šķeltovas p. - 507, Grāveru pag. - 372, Kastuļinas pag. – 618, Kopā: 21797
 Ludzas rajona partnerība	2006	Ciblas, Ludzas, Kārsavas, Zilupes novadi	2426	Ciblas – 2355. Ludzas – 11911. Kārsavas – 5178. Zilupes – 2570. Kopā: 22014
 Preiļu rajona partnerība	2006	Preiļu, Vārkavas, Riebiņu, Līvānu, Viļānu, Aglonas nov. Aglonas pag.	2323	Preiļu – 9040. Vārkavas – 1791, Riebiņu – 4508, Līvānu – 10677, Viļānu – 5410, Aglonas pag. - 1595, Kopā: 33021
 Rēzeknes rajona kopienu partnerība	2007	Rēzeknes nov.	2525	Rēzeknes -24082 Kopā: 24082

Avoti: CSP, 2020h; Balvu rajona partnerība, 2020; Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi”, 2020; Krāslavas rajona partnerība, 2020; Ludzas rajona partnerība, 2020; Preiļu rajona partnerība, 2020; Rēzeknes rajona kopienu partnerība, 2020.

Latgales uzņēmējdarbības attīstības stratēģija “Uzņēmumu tūrisma pakalpojumu veidošana” tiks veidota balstoties uz Latgales plānošanas reģiona robežām 2020.gadā.

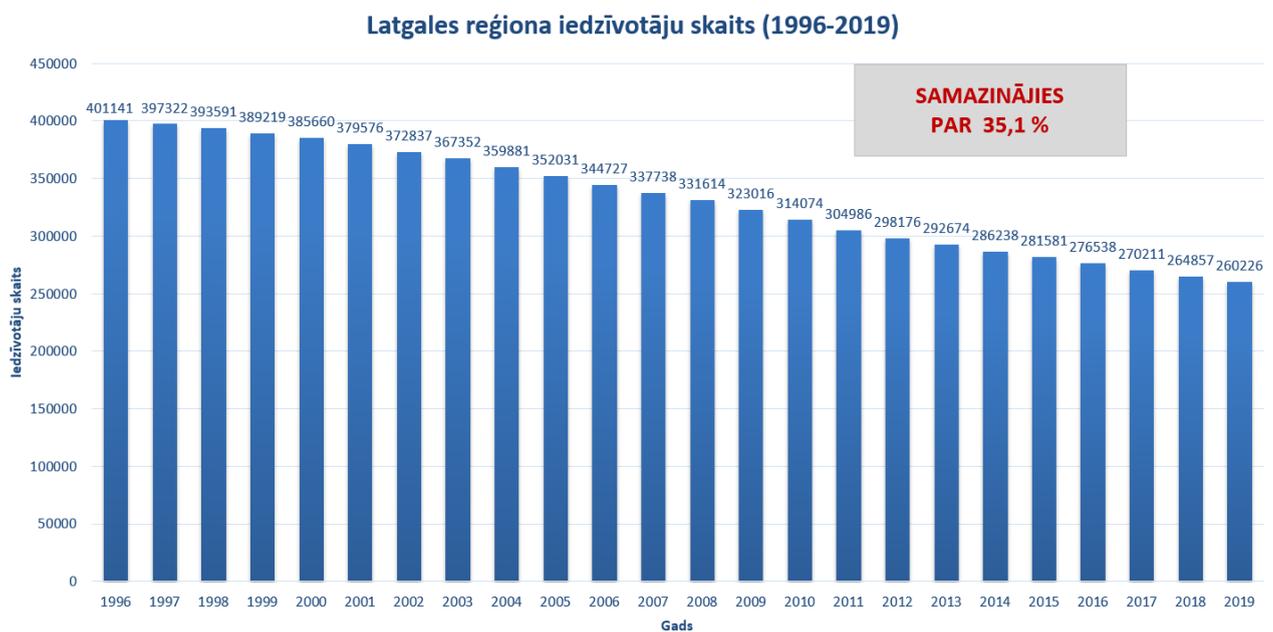
- *Vēsturiski teritorijas pārvaldība vairāku gadsimtu gaitā līdz pat 20.gs. sākumam ir attīstījusies atšķirīgāk kā citās Latvijas teritorijās, kas ietekmēja gan iedzīvotāju etnisko sastāvu, valodu un kultūras izpausmes, reliģisko piederību, saimniekošanas paradumus.*
- *Esošo plānošanas un statistiskā Latgales reģionu robežas ir vienādas, kas sekmē plānošanas un attīstības procesus.*
- *Latgales reģions aizņem 22,5 % no Latvijas teritorijas, tajā ietilpst 19 novadi, 14 pilsētas, no kurām 2 ir republikas nozīmes pilsētas.*
- *Pēc plānotās administratīvi teritoriālās reformas 2021.gadā Latgalē būs 7 novadi, no kuriem pēc platības mazākais būs Līvānu, bet lielākais – Rēzeknes novads. Kā administratīvie centri būs Balvi, Rēzekne, Ludza, Līvāni, Preiļi, Krāslava, Daugavpils. Iedzīvotāju skaitā ziņā lielākais būs Augšdaugavas novads, mazākais – Līvānu novads.*

- Latgales reģionā darbojas **6 vietējās rīcības grupas**, kuras pārstāv Latgales lauku teritoriju iedzīvotāju intereses, darbojoties lauku ilgtspējīgas attīstības jomā.
- Plānotā administratīvi teritoriālā reforma **varētu radīt izmaiņas/iespējams ietekmētu** pašreiz esošo mazāko Latgales novadu, kuri tiks iekļauti lielāku novadu sastāvos, **izveidotās iestrādes tūrisma jomā** (piemēram, zīmolvedības un mārketinga kontekstā).
- Atrašanās pie **ES austrumu robežas** vienlaicīgi var tikt uzlūkota kā **iespēja**, gan arī kā **traucēklis** tūrisma pakalpojumu attīstīšanā.
- Atrašanās blakus lieliem tranzīta ceļiem, dzelzceļa satiksmei – nodrošina labu **piekļuvi Latgalei kā tūrisma galamērķim**.

1.2. Latgales iedzīvotāju raksturojums.

1935.gadā Latgalē iedzīvotāju skaits bija vislielākais starp Latvijas kultūrvēsturiskajiem novadiem, tas sasniedza 567164 cilvēkus (**61 % no Latvijas iedzīvotājiem**). Latgale šajā laikā bija visblīvāk apdzīvotā teritorija Latvijā, piemēram, Ludzas apriņķī lauku teritorijās vidēji uz 1 km² dzīvoja 35,9 cilvēki, Daugavpils apriņķī - 32 cilvēki, Rēzeknes - 31,9 cilvēki (Skujenieks, 1938).

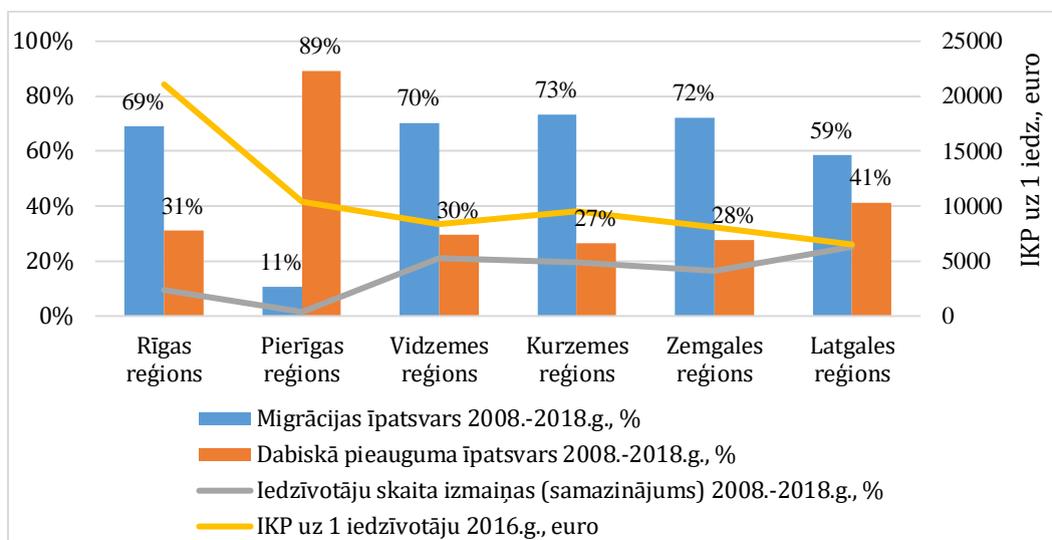
Šobrīd demogrāfiskā aina Latgales reģionā ir savādāka. Latgales reģionā **dzīvo tikai 13,5 %** Latvijas iedzīvotāju, un tas ir otrs mazākais iedzīvotāju skaits ziņā aiz Vidzemes reģiona. Iedzīvotāju blīvuma ziņā ir viens no **retāk apdzīvotajiem** Latvijas reģioniem - **18 cilvēki uz km²** (CSP, 2019).

9.attēls. Latgales reģiona iedzīvotāju skaits (1996-2019).

Avots: CSP, 2020.

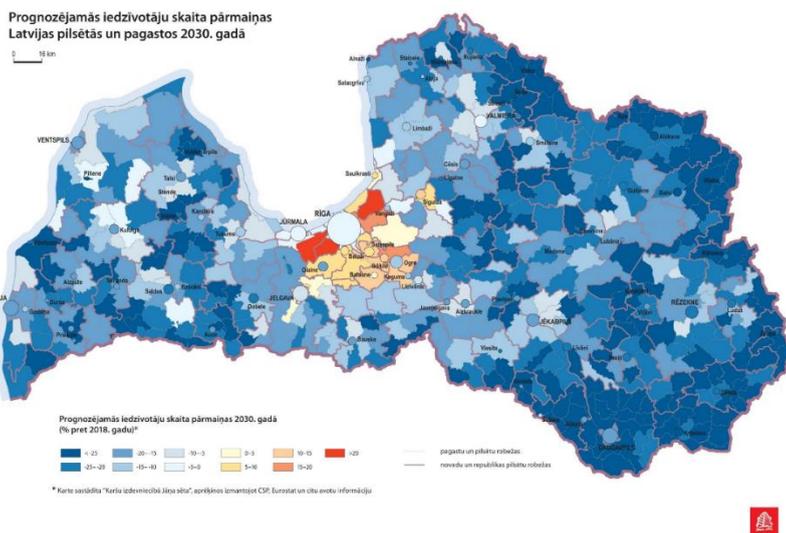
Laika posmā no 1996. līdz 2019.gadam Latgales reģionā iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 35,1 % (9.attēls). Vislielākais samazinājums (3.tabula) ir Baltinavas un Viļakas novados (abos - 46,1 %), Ciblas (- 45,1 %). Iedzīvotāju skaita samazināšanās notiek emigrācijas procesu ietekmē (negatīvs migrācijas saldo), kad novērojama likumsakarība – jo zemāks IKP, jo lielāks iedzīvotāju skaita samazinājums, kur noteicošais ir bijis tieši emigrācijas faktors (10.attēls).

10.attēls. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Latvijas reģionos (migrācija, dabiskais pieaugums, IKP). Avots: VARAM, 2019.

Lielākais migrācijas saldo (starpība starp konkrētajā administratīvajā teritorijā uz pastāvīgu dzīvi ieradušos un no tās uz citu pastāvīgo dzīvesvietu izbraukušo iedzīvotāju skaitu noteiktā laika periodā) 2018.gadā bija Rēzeknes, Daugavpils, Krāslavas novados (3.tabula).

Pētnieku prognozes līdz 2030.gadam norāda uz iedzīvotāju skaita samazināšanās tendenci, īpaši pierobežas pagastos. Prognozējamās izmaiņas (% pret 2018.gadu, piemēram, Viļakas novadā, lielākajā daļā Daugavpils novada tiek prognozēts, ka iedzīvotāju skaits saruks vairāk par 25 %, lielākajā daļā Latgales – par 20-25 % (11.attēls).

11.attēls. Prognozējamās iedzīvotāju skaita izmaiņas 2030.gadā (% pret 2018.gadu). Avots: SIA Karšu izdevniecība "Jāņa sēta", 2019.

Visblīvāk apdzīvotie novadi Latgalē ir: Preiļu (25 cilvēki/km²), Viļānu (19 cilvēki/ km²), Līvānu (17 cilvēki/ km²). Vidējais apdzīvojamības blīvums Latgalē ir 18 cilvēki/ km² (CSP, 2020a).

Etniskajā ziņā Latgale ir ļoti **raiba** (Latgalē dzīvo 36,4 % krievi, 6,4 % poļi, 5,1 % baltkrievu u.c. tautas), kā arī pamattautas – latviešu - īpatsvars reģionā ir vismazākais no Latvijas reģioniem – 46 %. Vislielākais latviešu īpatsvars ir Rugāju novadā (92,2 %), Vārkavas (87,2 %), Baltinavas (84,4 %), vismazākais –Daugavpils pilsētā un Zilupes novadā (katrā pa 20,1%). Vislielākais poļu īpatsvars ir Daugavpilī (13,3 %) un Daugavpils novadā (11,9 %), baltkrievu – Krāslavas (19,8 %) (CSP, 2020).

3.tabula. Latgales plānošanas reģiona raksturojošie dati: teritorijas platība, iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas, iedzīvotāju blīvums, migrācijas saldo, latviešu īpatsvars, iedzīvotāju īpatsvars darbospējīgā vecumā.

Teritorija	Platība (km ²)	Iedzīvotāju skaits (2019)	Iedzīvotāju skaita izmaiņas % (1996-2019)	Iedzīvotāju blīvums (cilvēki /km ²) (2019)	Migrācijas saldo (2018)	Latviešu īpatsvars % (2019)	Iedzīvotāju īpatsvars darbospējīgā vecumā % (2019)
Latgales reģions	14 550	260226	-35.1	18	-1 868	46,0	61,5
Daugavpils	72	82604	-30.8	1 147	20	20.1	59.6
Rēzekne	18	27820	-32.6	1 546	-89	47	60.6
Aglonas novads	393	3191	-42.6	8	-49	62.3	62.8
Baltinavas novads	186	963	-46.1	5	-10	84.4	65.8
Balvu novads	1 045	11977	-36.4	11	-29	81.2	61.7
Ciblas novads	510	2429	-45.1	5	-64	76.5	64.5
Dagdas novads	950	6777	-43.5	7	-106	63.1	63.5
Daugavpils novads	1 876	20149	-38.8	11	-285	35	63.1
Ilūkstes novads	647	6615	-41.9	10	-96	66.7	61.6
Kārsavas novads	628	5278	-42.3	8	-55	77.6	63.6
Krāslavas novads	1 079	14155	-40.5	13	-197	46.5	60.8
Līvānu novads	622	10832	-35.9	17	-106	68.6	60.5
Ludzas novads	965	12196	-35.7	13	-77	56.1	62.4
Preiļu novads	364	9231	-33.9	25	-91	68.9	62.6
Rēzeknes novads	2 525	24687	-29.9	10	-293	59.4	64.5
Riebiņu novads	630	4625	-37.4	7	-75	69.4	64.4
Rugāju novads	515	2108	-36.2	4	-37	92.2	64.3
Vārkavas novads	288	1824	-37.4	6	-31	87.2	63.2
Viļakas novads	641	4596	-46.1	7	-43	79.3	63.8
Viļānu novads	287	5522	-37.4	19	-83	51.1	62
Zilupes novads	309	2647	-43.3	9	-72	20.1	63.1

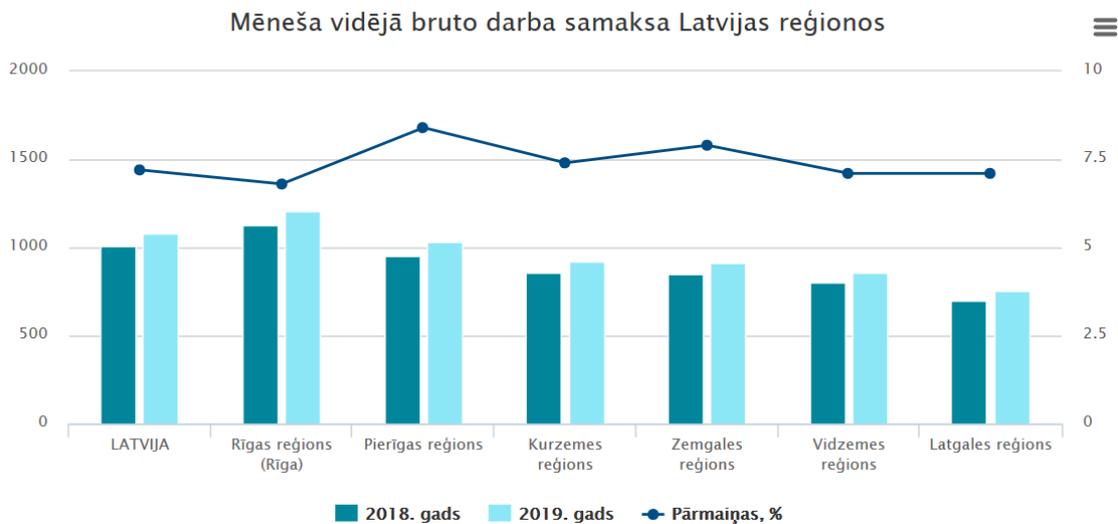
Avots: CSP, 2020a, 2020b.

Darbspējas vecumā ir 61,5 % Latgales reģiona iedzīvotāji (atbilst vidējam rādītājam Latvijā), salīdzinoši ar pārējiem Latvijas reģioniem, Latgalē ir **mazāks** iedzīvotāju īpatsvars **līdz darbospējas** vecumam (13,7 %), bet **lielāks virs** darbospējas vecuma (24,8 %)(CSP, 2020c).

Atšķirīga uzņēmējdarbības vide un it īpaši "kapitāla" (īpašumu, uzņēmumu u.c.) vērtība reģionos ir radījusi arī būtiski atšķirīgu ietekmi uz nodarbinātību. Salīdzinot nodarbināto īpatsvaru starp 2011. un 2018.gadu, kad vidēji bezdarbs Latvijā bija 2 reizes augstāks (2011.gadā 12% un 2018.gadā 5,9 %; CSP dati, 15-64 gadu veci iedzīvotāji), tad redzams, ka Rīgas un Pierīgas statistiskajā reģionā, samazinoties bezdarbam, ir augusi nodarbinātība, būtiski apsteidzot bezdarba īpatsvaru. Turpretim reģionos nodarbinātība ir augusi minimāli vai pat samazinājusies (Latgalē - 4% nodarbināto) (VARAM, 2019).

Reģistrētā bezdarba līmenis Latgalē ir salīdzinoši **augstāks nekā vidēji** Latvijā. 2019.gadā vidējais bezdarba līmenis valstī bija 6,3 %, **Latgales reģionā - 10,7 %** (CSP, 2020c). Uz 2020.gada 31.janvāri bezdarba līmenis Latvijā bija 6,4 %, Latgalē - 13,9 %, kopēja tendence pēdējos 10 gados - bezdarbs samazinās. Vislielākais bezdarba līmenis saglabājas Ciblas (22,3 %), Zilupes (19 %), Kārsavas (18,2 %), Viļānu un Ludzas novados (katrā pa 16,7 %). Tomēr pilsētu bezdarba rādītāji ir zemāki, piemēram, Daugavpilī reģistrētais bezdarba līmenis bija gandrīz divas reizes mazāks nekā citur reģionā, proti, 7,0 %, savukārt Rēzeknē tas bija 8,8 % (CSP, 2020c).

2019. gada vidējā darba alga (bruto) Latgalē bija viszemākā Latvijā (12.attēls) un sastādīja **751 EUR** mēnesī, kas ir aptuveni 70 % no vidējās algas rādītājiem Latvijā. Augstākā vidējā alga Latvijā ir Rīgā 1206 EUR mēnesī (CSP, 2020e).

12.attēls. Mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijas reģionos.
Avots: CSP, 2020e.

- Reģions **nav viendabīgs** demogrāfisko, nodarbinātības, labklājības rādītāju jomā, pastāv pietiekami skaidri norobežojami **piepilsētu areāli** (sevišķi Daugavpili un Rēzeknei). Telpiskā diferencēšanās saistīta ar lielajām transporta maģistrālēm, ka darbojas t.s. **nomales efekts**, kas Latgalē pārsedzas ar valsts pierobežas teritoriju.
- Iedzīvotāju skaita samazināšanās tendences (gan dzimstības, gan emigrācijas faktoru ietekmē), īpaši no nomalēm, var **negatīvi** ietekmēt **konkurētspēju** kapitāla un **darbaspēka** tirgū, tajā skaitā arī tūrisma uzņēmējdarbībā. Tas ir arī drauds latgalisko tradīciju, kultūras zaudēšanai. Perspektīvā sagaidāma tālāka reģiona **iedzīvotāju novecošanās**.
- **Reģistrētā bezdarba līmenis** Latgalē ir salīdzinoši **augstāks nekā vidēji** Latvijā, tomēr kopēja tendence pēdējos 10 gados liecina par bezdarba samazināšanos. Vislielākais bezdarba līmenis saglabājas Ciblas (22,3 %), Zilupes (19 %), Kārsavas (18,2 %), Viļānu un Ludzas novados (katrā pa 16,7 %).
- 2019. gada **vidējā darba alga (bruto)** Latgalē bija **viszemākā Latvijā** un sastādīja 751 EUR mēnesī, kas ir aptuveni 70% no vidējās algas rādītājiem Latvijā.
- Daudzvalodība un **vairāku kultūras telpu** (latviešu, latgaliskā, krievu u.c.) jeb multikulturālisma **līdzāspastāvēšana** var tikt veiksmīgi izmantota uzņēmējdarbības u.c. komunikāciju aktivitātēs.

1.3. Latgales ekonomiskie rādītāji un uzņēmējdarbība.

Vērtējot reģionālās attīstības atšķirības pēdējo 10 gadu laikā, reģionālās attīstības atšķirības ir nedaudz samazinājušas – IKP starpības samazinājums ir no 5 % Latgalē līdz 2 % Zemgalē. Tas skaidrojams ar to, ka reģioni pēdējos 10 gadus ir auguši straujāk par Latvijas vidējo līmeni, kur Zemgale ir augusi par 3 % straujāk, savukārt **Latgale līdz pat 11 % straujāk**. Neskatoties uz izaugsmi, reģionālās attīstības atšķirības vēl joprojām ir salīdzinoši ļoti augstas. Lai samazinātu IKP atšķirības līdz 75 % no Latvijas vidējā, reģionos papildus tirgus radītajai izaugsmei būtu nepieciešams no 5000 līdz 7000 milj. EUR IKP pieaugums. Salīdzinoši Vidzemes, Zemgales, Kurzemes un Latgales IKP šobrīd kopsummā ir 7684 milj. EUR (VARAM, 2019).

Teritorijas attīstības indekss raksturo konkrētās pašvaldības vai reģiona sociāli ekonomiskās perspektīvas. Aprēķinā tiek ietverts IKP, bezdarba līmenis, investīcijas, demogrāfiskās slodzes

līmeni, samaksātos nodokļus u.c. Jo zemāks teritorijas attīstības indekss, jo augstākas valsts budžeta dotācijas un zemāks pašvaldību līdzfinansējuma īpatsvars.

Latgalē ir viszemākais teritorijas attīstības līmenis vidēji ir -1.285, visaugstākais tas ir **Preiļu novadā** (-0,620), bet viszemākais Ciblas novadā (-1,926). Ja salīdzina teritorijas attīstības indeksa izmaiņas (rangs) piecu gadu griezumā (2013.gadā un 2018.gadā, 4.tabula), tad 7 novados tas ir pasliktinājies, 6 novados - nedaudz uzlabojies, 6 novados - palicis nemainīgs (VRAA, 2019).

4.tabula. Novadu teritorijas attīstības līmeņa indeksi (vērtība un rangs) pēc 2013.un 2018.gada datiem.

<i>Teritorija /rādītāji</i>	<i>Teritorijas attīstības indeksa vērtība 2013</i>	<i>Teritorijas attīstības indeksa rangs 2013</i>	<i>Teritorijas attīstības indeksa vērtība 2018</i>	<i>Teritorijas attīstības indeksa rangs 2018</i>
<i>Aglonas novads</i>	-1.258	104	-1.455	105
<i>Baltinavas novads</i>	-1.308	106	-1.585	108
<i>Balvu novads</i>	-0.821	91	-0.819	93
<i>Ciblas novads</i>	-1.352	107	-1.926	110
<i>Dagdas novads</i>	-1.268	105	-1.417	104
<i>Daugavpils novads</i>	-0.877	93	-1.039	98
<i>Ilūkstes novads</i>	-0.964	96	-0.935	96
<i>Kārsavas novads</i>	-1.424	108	-1.502	107
<i>Krāslavas novads</i>	-1.035	100	-1.187	100
<i>Līvānu novads</i>	-0.625	80	-0.743	91
<i>Ludzas novads</i>	-0.951	95	-1.146	99
<i>Preiļu novads</i>	-0.810	90	-0.620	81
<i>Rēzeknes novads</i>	-1.141	102	-1.300	102
<i>Riebiņu novads</i>	-1.121	101	-1.272	101
<i>Rugāju novads</i>	-1.023	99	-0.987	97
<i>Vārkavas novads</i>	-1.017	98	-0.934	95
<i>Viļakas novads</i>	-1.188	103	-1.370	103
<i>Viļānu novads</i>	-1.530	110	-1.458	106
<i>Zilupes novads</i>	-1.487	109	-1.754	109

Avots: VRAA, 2019.

Lielo pilsētu teritorijas attīstības indeksa rangā (starp 9 Latvijas republikas pilsētām) Daugavpils 2018.gadā ieņēma 8.vietu (-1.526), Rēzekne - 9.vietu (-1.863). Salīdzinot ar 2013.gadu, Daugavpils ieņēma 7.vietu (-1.309), bet Rēzekne nemainīgi - 9.vietu (-2.028) (VRAA, 2019).

Lielākajā daļā ekonomisko rādītāju Latgales reģions ieņem pēdējo vietu starp Latvijas reģioniem. Iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju Latgalē jau ilgu laiku ir **zemākais no Latvijas reģioniem** (2017.gadā tas bija 7164 EUR uz iedzīvotāju, kas ir 51,9 % no Latvijas vidējā IKP uz iedzīvotāju).

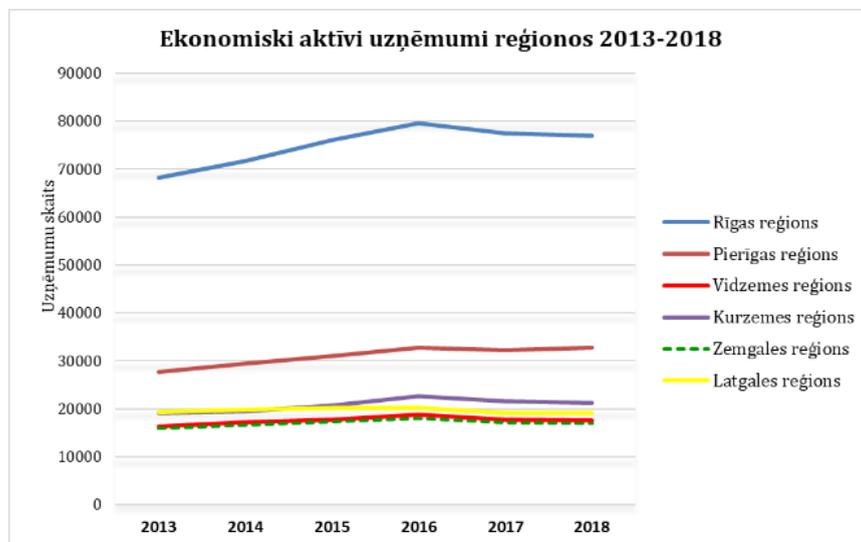
Kopējā pievienotās vērtības īpatsvars (% 2017.g.) Latgales reģionam ir **7,15 %** no Latvijas, savukārt **izmitināšanas un ēdināšanas jomās kopējās** pievienotās vērtības īpatsvars Latgales reģionā ir neliels -tas sastāda **3,05 %** no Latvijas.

Nozares, kurās ir **vislielākais nodarbinātības īpatsvars** (skatīt 2.pielikumu) Latgales novados (neskaitot pilsētas) ir lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība, piemēram, Viļakas novadā to īpatsvars sastāda 57,0 %, Vārkavas - 38,5 %, Ciblas novadā - 35,7 % (CSP, 2020c). Lauksaimniecības un mežsaimniecības ieguldījums reģiona ekonomikā (kopējā pievienotajā vērtībā) ir divreiz lielāks salīdzinājumā ar Latvijas vidējo. Otra dominējošā nozare ir izglītība, piemēram, Balvu novadā - 29,2 %, Krāslavas - 25,2 %. Izmitināšanas un ēdināšanas nozarē nodarbināto īpatsvars vidēji Latgales novadu griezumā ir 1,3 %, pilsētu - 1,4 %. Lielākais nodarbināto īpatsvars izmitināšanas un ēdināšanā ir Krāslavas novadā -3,6 %, Aglonas novadā -2,3 %, Balvu pilsētā - 3,0 %, Daugavpilī un Rēzeknē (katrā pa 2,9 %). Pilsētās darbaspēka sadalījums pa nozarēm ir vienmērīgāks, katrai pilsētai ir atšķirīgāki nozaru īpatsvari, piemēram, Dagdā 46,7 % nodarbināti valsts pārvaldē un aizsardzībā, obligātajā sociālajā apdrošināšanā, Preiļos - 30,1 %

izglītībā, Subatē 25,4 % veselības un sociālajā aprūpē, Viļānos - 26,2 % apstrādes rūpniecībā (skatīt 2.pielikuma 2.attēlu).

Priekšrocības uzņēmējdarbības veicināšanai, galvenokārt, ar nodokļu atlaidēm, reģionā sniedz **divas speciālās ekonomiskās zonas (SEZ)**: Rēzeknes SEZ un Latgales SEZ (aptver 5 % no reģiona kopplatības). To pastāvēšana paredzēta līdz 2035.gadam.

Uzņēmējdarbības vidi raksturojošs rādītājs ir **ekonomiski aktīvi uzņēmumi**. 2018.gadā Latvijā bija reģistrēti 184854 uzņēmumu, no kuriem 19078 jeb 10,3 % darbojās Latgalē. Uzņēmumu skaita dinamika laika posmā no 2013.līdz 2018.gadam ir nemainīga, ar nelielu kāpumu 2016.gadā (13.attēls). Rēķinot ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitu uz 1000 iedzīvotājiem, Latgales un Zemgales reģionā 2018.gadā tie bija identiski - 69 uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem, kas ir zemākais rādītājs (vidēji Latvijā - 91 uzņēmums uz 1000 iedzīvotājiem) (CSP, 2020f).

13.attēls. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu dinamika Latvijas reģionos 2013.-2018.gadam.
Avots: CSP, 2019.

Virs Latvijas vidējā rādītāja (91 uzņēmums uz 1000 iedzīvotājiem) vislielākais uzņēmumu skaits uzrādās Vārkavas novadā (161), Riebiņu (126), Rugāju (122), Baltinavas novadā (101), Preiļu novadā (94). Viszemākā –Zilupes (54), Aglonas (57), Daugavpils pilsētā (57)(5.tabula).

Reģistrēto **zemnieku un zvejnieku saimniecību grupā** Latgalē ir 2191 saimniecība, kas sastāda **22 % no Latvijas saimniecībām** 2018.gadā. **Komerksabiedrību (tirgus sektorā)** skaita ziņā Latgale atpaliek no pārējiem reģioniem, reģistrētas tikai 5451 komerksabiedrība (**5,6 % no Latvijas**). **Individuāli reģistrējušo komersantu** skaits 1214 jeb **18,5 % no Latvijas** (CSP, 2020f).

Latgales lauku vide vēsturiski ir veidojusies, balstoties uz nelielām lauku saimniecībām. Izaugsmes ekonomika ir iznīcinājusi lielāko daļu mazo lauku saimniecību, efektivitātes vārdā upurējot cilvēku dzīves veidu. Stacionārā stāvokļa ekonomikas apstākļos cilvēkam tīkams darbs tīrā vidē, ražojot dabisku un tīru lauksaimniecības produkciju būs svarīgāks par efektivitāti, līdz ar to **atjaunojot uz zemnieku saimniecībām balstītu lauku vidi**, kas, iespējams, ir pats galvenais **Latgales** un visas Latvijas **atdzimšanas nosacījums** (Brīvers, 2011).

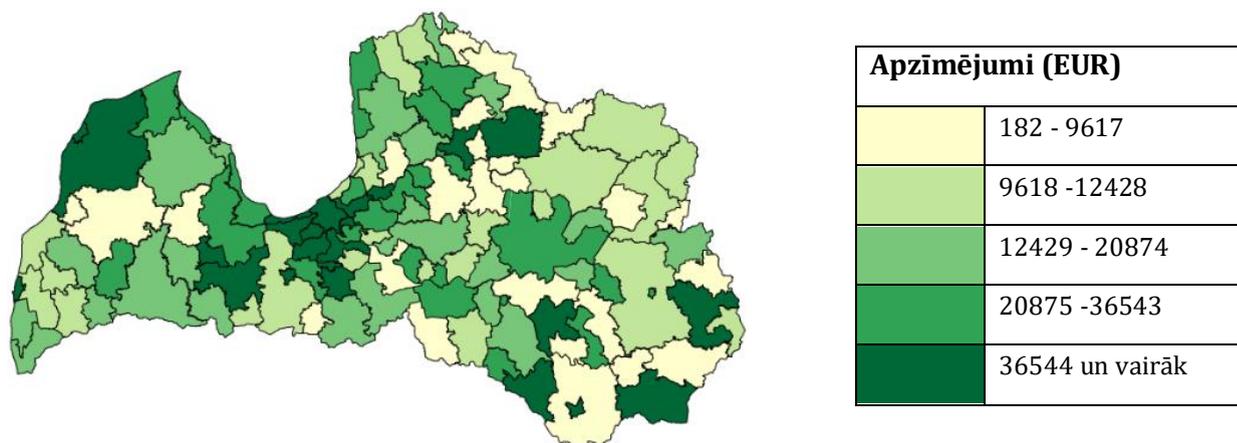
Ekonomiskā izaugsme ir atkarīga no uzņēmumu produktivitātes – spējas radīt inovācijas jeb produktus ar augstu pievienoto vērtību. Statistikas dati liecina, ka inovāciju un darba produktivitātes ziņā Latvija pagaidām būtiski atpaliek no citām valstīm.

5.tabula. Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem Latgales reģiona novados.

<i>Teritorija</i>	<i>Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem 2018.g. (* virs LV vidējā-91)</i>
<i>Latgales reģions</i>	69
<i>Daugavpils</i>	57
<i>Rēzekne</i>	67
<i>Aglonas novads</i>	57
<i>Baltinavas novads</i>	101*
<i>Balvu novads</i>	84
<i>Ciblas novads</i>	89
<i>Dagdas novads</i>	84
<i>Daugavpils novads</i>	59
<i>Ilūkstes novads</i>	77
<i>Kārsavas novads</i>	74
<i>Krāslavas novads</i>	66
<i>Līvānu novads</i>	90
<i>Ludzas novads</i>	65
<i>Preiļu novads</i>	94*
<i>Rēzeknes novads</i>	70
<i>Riebiņu novads</i>	126*
<i>Rugāju novads</i>	122*
<i>Vārkavas novads</i>	161*
<i>Viļakas novads</i>	81
<i>Viļānu novads</i>	57
<i>Zilupes novads</i>	54

Avots: CSP 2020.

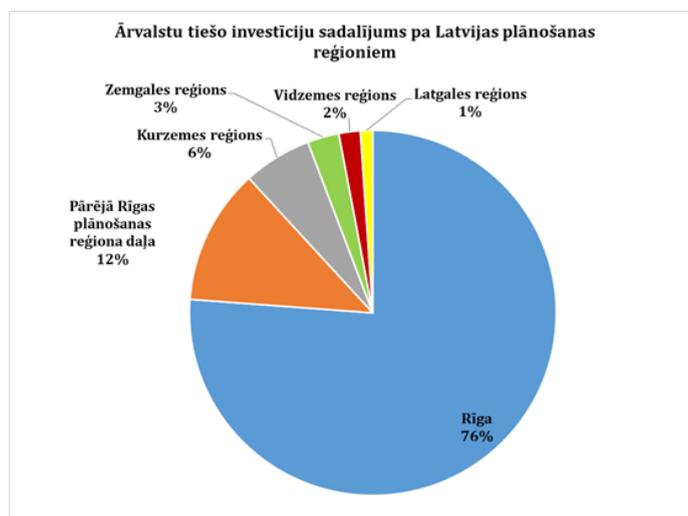
Statistikas dati liecina, ka 2019.gada vidū 30 Latvijas novados **vidējais uzņēmumu pamatkapitāls** nesasniedz 10000 EUR (14.attēls). 2019.gadā uzņēmumu vidējais pamatkapitāls zem 2000 EUR sliekšņa bija vairākos Latgales novados – Baltinavas, Ciblas, Neretas, Riebiņu, Rugāju un Vārkavas novados. Lielākajā daļā Latvijas novadu vidējais uzņēmumu pamatkapitāls bija līdz 20000 EUR (VARAM, 2019).

14.attēls. Uzņēmumu registrētā pamatkapitāla vidējais apjoms (EUR) Latvijas pašvaldību griezumā (pēc Lursoft datiem uz 2019.janvāri).

Avots: VARAM, 2019.

Latvijā **ārzemju tiešās investīcijas** ir svarīgs investīciju avots, tās nodrošina tuvu 15 % no visām investīcijām (Bērziņa, 2017). Ņemot vērā, ka ES struktūrfondu pieejamība varētu mazināties, šo investīciju piesaistes veicināšana kļūst vēl aktuālāka.

15.attēls. Ārvalstu tiešo investīciju sadalījums pa Latvijas reģioniem

Avots: Lursoft, 2020.

Ārvalstu investīcijas kopumā veicina ekonomisko aktivitāti, maksājumus budžetā un strādājošo ienākumus. Latgalē lielāks šo investīciju apjoms ir abās republikas nozīmēs pilsētās (6.tabula). Tomēr reģionālā griezumā (15.attēls) tas ir neliels - 1,09 % no Latvijas ārvalstu tiešo investīciju kopapjoma (Lursoft, 2020).

6.tabula. Ārvalstu tiešo investīciju sadalījums pa novadiem/pilsētām Latgales reģionā (2020)

TERITORIJA	EUR (2020, februāris)
<i>Daugavpils</i>	35329333
<i>Rēzekne</i>	16555024
<i>Līvānu novads</i>	9281049
<i>Krāslavas novads</i>	6093927
<i>Ilūkstes novads</i>	5279871
<i>Balvu novads</i>	1576593
<i>Rēzeknes novads</i>	1318457
<i>Viļānu novads</i>	1069268
<i>Ludzas novads</i>	478611.4
<i>Preiļu novads</i>	359161.4
<i>Dagdas novads</i>	143495
<i>Daugavpils novads</i>	131399
<i>Zilupes novads</i>	13101
<i>Viļakas novads</i>	8600
<i>Riebiņu novads</i>	8400
<i>Kārsavas novads</i>	4062
<i>Ciblas novads</i>	3150
<i>Aglonas novads</i>	0
<i>Baltinavas novads</i>	0
<i>Rugāju novads</i>	0
<i>Vārkavas novads</i>	0

Avots: Lursoft, 2020.

Ārvalstu **tiešo investīciju ieguldījumu summa EUR, rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem** 2018.gadā bija Līvānu novadā (207 tūkst. EUR, skatīt 3.pielikumu), tomēr ir novadi (Baltinavas, Rugāju), kuros kopš 2016.gada nav novērots ārvalstu investīciju ieguldījums.

Latgales ekonomiskās lejupslīdes mazināšanai tika izstrādāts **rīcības plāns** "Latgales reģiona izaugsmei 2012. - 2013.gadam", kur tika piešķirti - 98,8 miljoni EUR. Otrajam rīcības plānam "Latgales reģiona attīstībai 2015.-2017.gadam" Latgales reģionam un Alūksnes novadam tika piešķirti 52,2 miljoni EUR. 2018.gadā apstiprināja "Rīcības plānu Latgales reģiona ekonomiskajai

izaugsmei 2018.-2021. gadam” Latgales reģiona uzņēmējdarbības vides uzlabošanas ietvaros izstrādāts un valdībā apstiprināts Latgales programmas papildinājums ar kopējo finansējumu 29,5 milj. EUR. Rīcības plānam tika noteikts šāds mērķa rādītājs: Latgalē samazinās bezdarba līmenis (bāzes vērtība 14,0 % – CSP dati par 2017.gadu) – plānotā Latgales plāna ietekme 1 % apmērā – un piesaistītās privātās investīcijas 81 751 182 EUR apmērā (LR MK, 2015, LR MK 2018).

- **Teritorijas attīstības indekss lielākajā daļā Latgales pašvaldību ir negatīvs (vidēji -1.285).** Augstākie rādītāji ir Preiļu, Līvānu un Balvu novados, zemākie - Ciblas, Zilupes, Baltinavas novados.
- **Iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju Latgalē sasniedz tikai 51,9 % no Latvijas vidējā IKP** uz iedzīvotāju, kas ir zemākais starp Latvijas reģioniem.
- **Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem Latgales reģionā ir 69 uzņēmumi,** kas kopā ar Zemgales reģionu ir **zemākais** starp Latvijas reģioniem. Virs Latvijas vidējā rādītāja (91 uzņēmums uz 1000 iedzīvotājiem) vislielākais uzņēmumu skaits ir Vārkavas novadā (161), Riebiņu (126), Rugāju (122), Baltinavas novadā (101 uzņēmumi). Viszemākais – Zilupes (54), Aglonas (57 uzņēmumi).
- **Uzņēmumu reģistrētā pamatkapitāla vidējais apjoms Latgales reģionā novadu griezumā ir atšķirīgs.** Virs 20 000 EUR liels kapitāls vērojams Ludzas, Daugavpils, Līvānu, Ilūkstes novadu uzņēmumos. Tomēr ir novadi, kuros uzņēmumu vidējais pamatkapitāls zem 2000 EUR sliedzina –Baltinavas, Ciblas, Neretas, Riebiņu, Rugāju un Vārkavas novados.
- **Ārvalstu tiešo investīciju apjoma ziņā Latgales reģionā tās ir tikai 1,09 % no Latvijas kopējām investīcijām.** Lielākais ārvalstu tiešo investīciju apjoms (uz 2020.g. februāri) ir abās republikas nozīmēs pilsētās - Daugavpilī un Rēzeknē, kā arī Līvānu, Krāslavas un Ilūkstes novados. Tomēr ir novadi (Rugāju un Baltinavas), kuros kopš 2016.gada nav novērots ārvalstu investīciju ieguldījums.
- **Izmitināšanas un ēdināšanas jomās kopējās pievienotās vērtības īpatsvars Latgales reģionā ir neliels – tas sastāda 3,05 % no Latvijas.** Izmitināšanas un ēdināšanas nozarē nodarbināto īpatsvars vidēji Latgales novadu griezumā ir 1,3 %, pilsētu - 1,4 %. Lielākais nodarbināto īpatsvars izmitināšanas un ēdināšanā ir Krāslavas novadā - 3,6 %, Aglonas novadā - 2,3 %, Balvu pilsētā - 3,0 %, Daugavpilī un Rēzeknē (katrā pa 2,9 %).
- Līdz šim veiktās **investīcijas tūrisma, atpūtas un publiskās vides infrastruktūrā, ir veicinājušas tūrisma uzņēmējdarbību.**
- Latgales **pašvaldību stratēģiska ieinteresētība un sadarbība tūrisma un atpūtas jomas attīstībā ir nozīmīgs faktors arī turpmākā laika posmā.**
- Kopumā var secināt, ka Latgalē pēdējos gados **patiešām ir vērojamas situācijas uzlabojuma pazīmes,** tomēr tas var nebūt pietiekami, lai spētu būtiski mazināt plaisu starp reģioniem.

2.TŪRISMA UZŅĒMĒJDARBĪBAS LATGALĒ RAKSTUROJUMS.

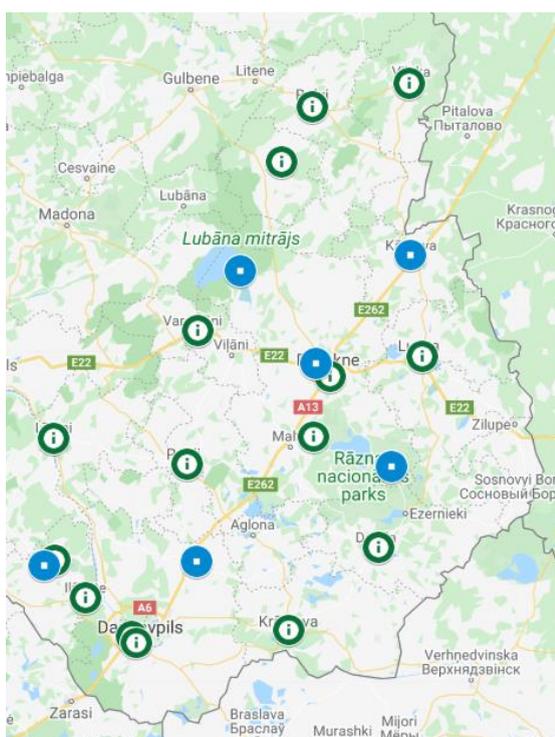
2.1. Tūrisma pakalpojumu piedāvājums.

2.1.1. Tūrisma informācijas sniedzēji.

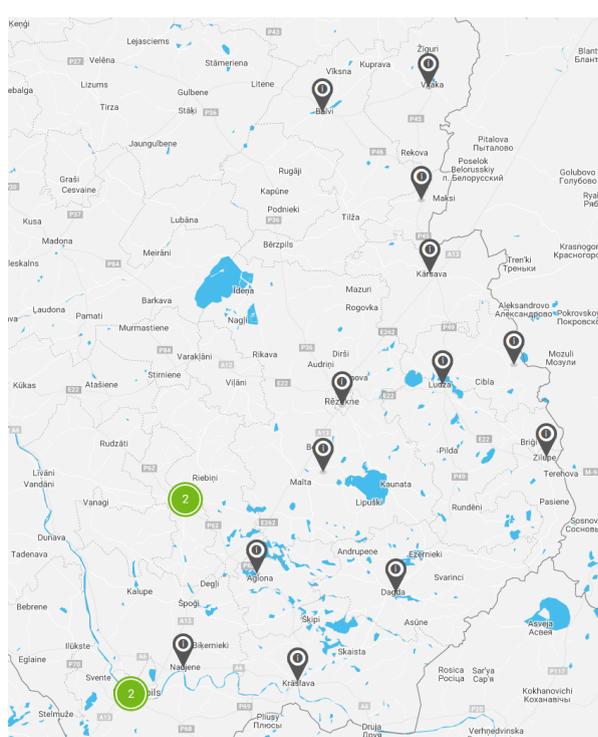
Latgales reģionā darbojas 18-20 tūrisma informācijas sniedzēji (Krūmiņa, 2017; Latgales reģiona tūrisma asociācija, 2019) dažādās formās, kuru nosaka Latvijas Valsts Standarts par tūrisma informācijas centriem vai tūrisma informācijas punktiem.

Lielāka daļa no tiem ir pašvaldības struktūrvienības vai kā atsevišķa štata vieta pašvaldībā kā tūrisma darba organizators (piemēram, Baltinavas, Ciblas, Riebiņu, Zilupes novados).

Tūrisma informācijas sniedzēju kompetencē ir tūrisma informācijas apkopošana un sniegšana par savu apkalpoto teritoriju (informācija par tūrisma objektiem, pakalpojumiem, pakalpojumu sniegšana u.tml.), kā arī tūrisma veicināšana (mārketinga aktivitāšu koordinēšana) Latgalē. (Krūmiņa, 2017). Līdz ar informācijas tehnoloģiju attīstību, nākotnē ir jāvērtē TIC/TIP darbības formas, tūrisma darba organizatoru loma un uzdevumi.

16.attēls. Latgales reģiona tūrisma informācijas sniedzēju telpiskais izvietojums (zilie aplīši –tūrisma informācijas punkti, zaļie –tūrisma informācijas centri)
Avots: Krūmiņa, 2017.

17.attēls. Latgales tūrisma info sniedzēji (Latgales tūrisma asociācijas dati). Neuzrāda Ilūkstes n.
Avots: Latgales reģiona tūrisma asociācija, 2019.

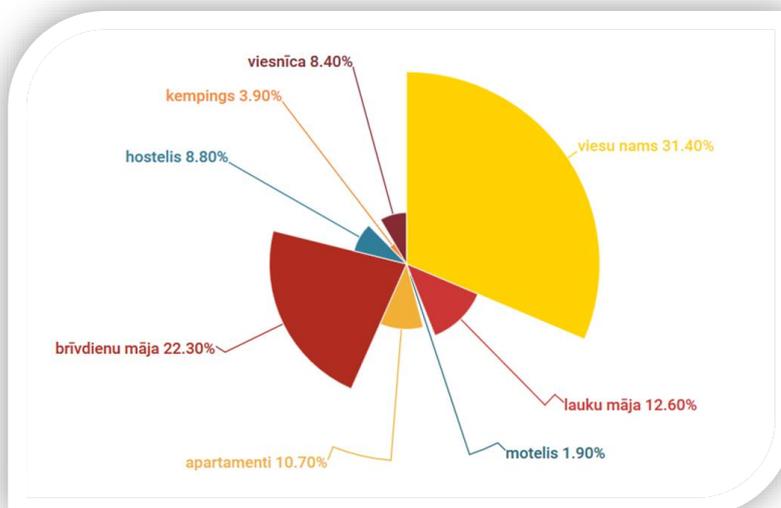
Ar tūrisma informācijas apkopošanu un sniegšanu Latgalē darbojas biedrība **Latgales reģiona tūrisma asociācija "Ezerzeme"**, kura apvieno 108 biedrus (uz 2020.g.janvāri). Biedrība uztur Internet vietni **latgale.travel.lv**, veic tūrisma uzņēmējdarbības koordinēšanu, piedalās starptautiskās tūrisma izstādēs u.c.

Ar tūrisma informācijas sniegšanu, projektu koordinēšanu nodarbojas arī **Latgales plānošanas reģiona administrācija**, kuras pārziņā ir **visitlatgale.com** vietne.

2.1.2. Tūrisma pakalpojumu sniedzēju raksturojums uzņēmējdarbības kontekstā.

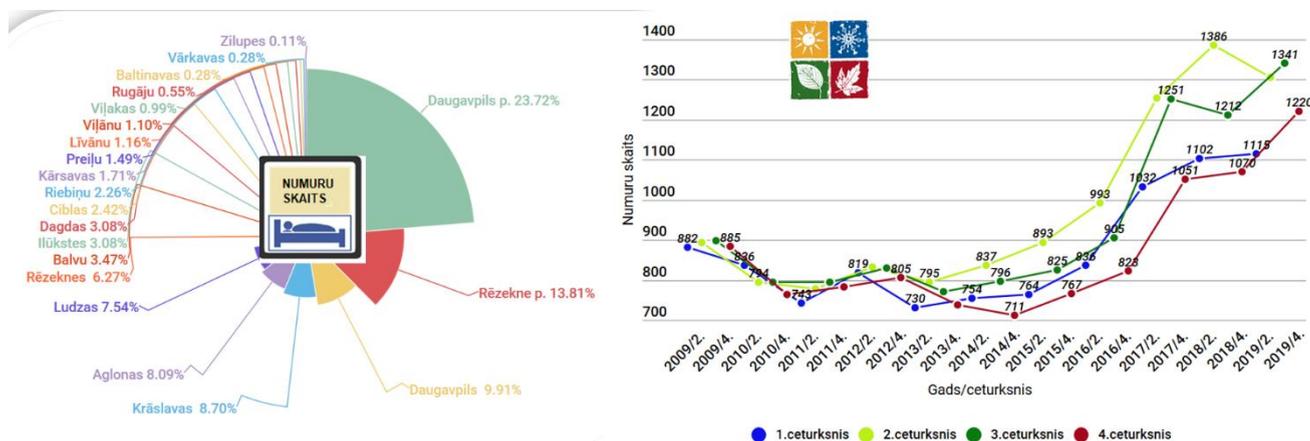
Tūrisma statistikā kā tūrisma pakalpojumu sniedzējus var izdalīt: tūristu mītņu (izmitināšanas sektors), ēdināšanas, kultūras un izklaides, ceļojumu biroju un tūrisma operatoru, gidu, nomas, fiziskās labjūtes pakalpojumu piedāvātājus.

2019.gada beigās pēc CSP datiem (darbojošās tūristu mītnes konkrētā pašvaldībā) bija 847 dažāda veida tūristu mītnes, no kurām **96 (jeb 11,3 % no Latvijā esošajām) atrodas Latgales reģionā** (CSP, 2020). Aptuveni trešdaļa (31,4 %) atbilst viesu namu veidam, 22,3 % brīvdienu mājas, salīdzinoši mazāk ir kempingi (3.9 %), ņemot vērā, ka Latgales dabas resursi (īpaši ezeri) ir viens no galvenajiem dabas tūrisma resursiem.

18.attēls . Latgales reģiona tūristu mītņu iedalījums pēc veidiem.
Avots: CSP + Latgales TIC sniegtie dati 2019, A.Klepera aprēķins.

Tūrisma piedāvājumu raksturo ne tikai tūristu mītņu skaits un to dažādība, bet to kapacitāte – numuru (istabu) un gultsvietu skaits. Vislielākais numuru skaits (19.attēls) Latgales reģionā ir republikas nozīmes pilsētās Daugavpilī (23,7 %) un Rēzeknē (13,8%). Trešdaļa daļa numuru atrodas viesu namos (32,5 %), viesnīcās -19,6 %, hosteļos -16,6 %.

19.attēls. Numuru skaita īpatsvars Latgales reģiona novadu tūristu mītnēs.
Avots: CSP + Latgales TIC sniegtie dati 2019, A.Klepera aprēķins.

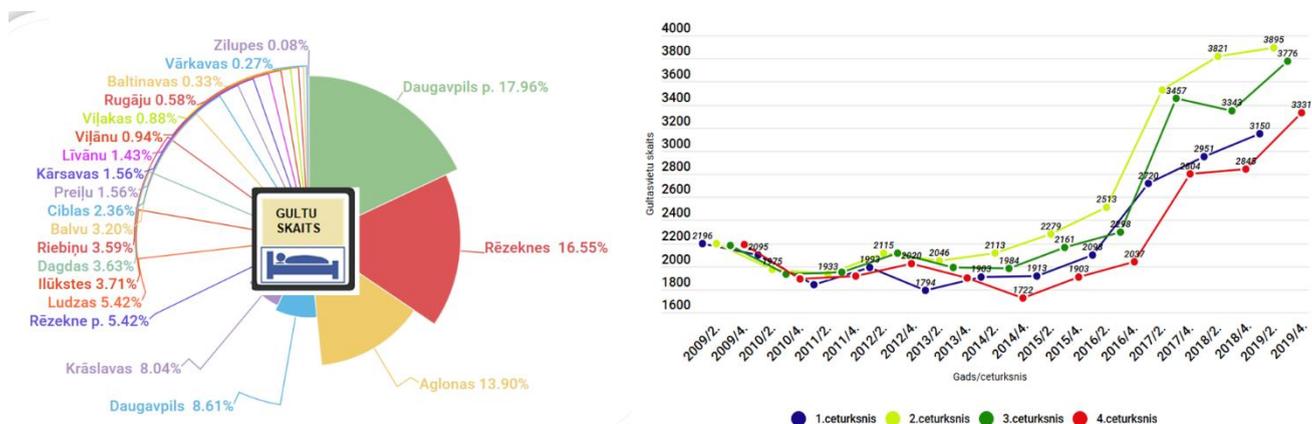
20.attēls. Numuru skaita dinamika pa ceturkšņiem Latgales reģiona novadu tūristu mītnēs (2009-2019). Avots: CSP, 2020.

Pēc numuru skaita dinamikas pa ceturkšņiem (20.attēls), tad redzam, ka 10 gadu laikā ir pieaudzis piedāvāto numuru skaits kopumā, piemēram, 1.ceturksnī tas pieaudzis 1,2 reizes jeb par 20,9 %, 21

2.ceturksnī pieaudzis par 31,5 %. Tomēr salīdzinoši ar 2018.gada 2.ceturksni ir vērojams numuru skaita (- 80 numuri 2019.gadā) samazināšanās. Pozitīvi, ka numuru skaits turpina pieaugt 3.un 4.ceturksnī.

Kopējais **gultasvietu skaits** Latgales reģiona pēc CSP statistikas datiem uz 2019.gada beigām ir **2845 (jeb 6,9 % no Latvijas gultasvietu skaita)**. Šajā pārskatā izmantojam gan CSP statistiku, gan Latgales reģiona tūrisma asociācijas un TIC apkopotos datus par numuriem un gultasvietām, kas uzrāda tomēr lielāku skaitu numuru un gultasvietu nekā oficiālā statistika.

Gultasvietu skaita (21.attēls) ziņā arī lielās pilsētas ir līderi (Daugavpils 18%, Rēzekne -17 %), tomēr pozitīva tendence vērojama pārējos novados, piemēram, Aglonas novadā atrodas 14 %, Daugavpils -9 %, Krāslavas -8 % Latgales gultasvietu.

21.attēls . Gultasvietu skaita īpatsvars Latgales reģiona novadu tūristu mītnēs.

Avots: CSP + Latgales TIC sniegtie dati 2019, A.Klepera aprēķins.

22.attēls. Gultasvietu skaita dinamika pa ceturkšņiem Latgales reģiona novadu tūristu mītnēs (2009-2019)

Avots: CSP, 2020.

Gultasvietu skaita dinamikā (22.attēls) visos ceturkšņos ir redzams ievērojams pieaugums kopš 2016.gada. Neliels kritums ir 2018.gada 3.ceturksnī.

Pēc **Lursoft datiem** (statistika par uzņēmumiem pēc uzņēmumu juridiski reģistrētās adreses) uz 2020.gada februāri, Latgales reģionā ir reģistrēti **583 tūrisma un atpūtas uzņēmumi** (tūristu mītnes, ēdināšanas pakalpojumu, ceļojumu biroju un tūrisma operatoru pakalpojumu, gidu, nomas, kultūras un sporta pasākumu pakalpojumu sniedzēji). Vislielākais uzņēmumu skaits ir lielajās pilsētās- Daugavpilī (187 uzņēmumi) un Rēzeknē (93). No novadiem visvairāk šādu uzņēmumu reģistrēti Daugavpils novadā (52), Rēzeknes novadā (42), Ludzas novadā (38). Skatīt 7. tabulu.

Analizējot tūrisma un atpūtas nozares uzņēmumus pa nozarēm un apakšnozarēm (Lursoft dati uz 2020.gada februāri), visvairāk uzņēmumu pārstāv **ēdināšanas nozari - 57,4 %** no analizēto uzņēmumu kopskaita, **izmitināšanas - 26,7 %**, ceļojumu biroju un tūrisma operatoru pakalpojumi - 8,9 %, citi rezervēšanas pakalpojumi (gidi, noma) - 1,2 %, kultūras iestāžu pakalpojumi (pasākumu organizētāji, muzeji, kolekcijas) - 5,9 %.

Tūrisma un atpūtas pakalpojumu sniedzēju uzņēmumi novadu un pilsētu griezumā skatāmi 4.pielikumā. Visvairāk **izmitināšanas uzņēmumu** (kopā Lursoft datu bāzē reģistrēti **158 uzņēmumi**) (23.attēls) koncentrējas pilsētās, piemēram, Daugavpilī reģistrēti 25, Rēzeknē 20, Krāslavā -8, Ludzā -4. Novadu griezumā (kopā ar pilsētām, izņemot lielās pilsētas) –Daugavpils novadā -22 uzņēmumi, Rēzeknes un Krāslavas novados –pa 21 uzņēmumu katrā novadā, Ludzas novadā -10 uzņēmumi. Izmitināšanas uzņēmumu, pēc Lursoft datiem, nav Kārsavas un Vārkavas novados. Tomēr aplūkojot konkrēto novadu tūrisma piedāvājumu (piemēram, Ziemeļlatgales tūrisma kartē 2020 Kārsavas novadā ir 4 tūristu mītnes), var secināt, ka Lursoft datu bāzē klasificēto nozaru grupas ne vienmēr uzrāda patiesu esošo situāciju, īpaši, ja uzņēmums sniedz arī citus

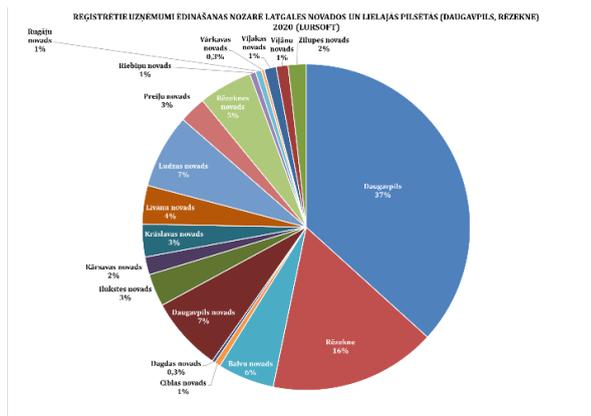
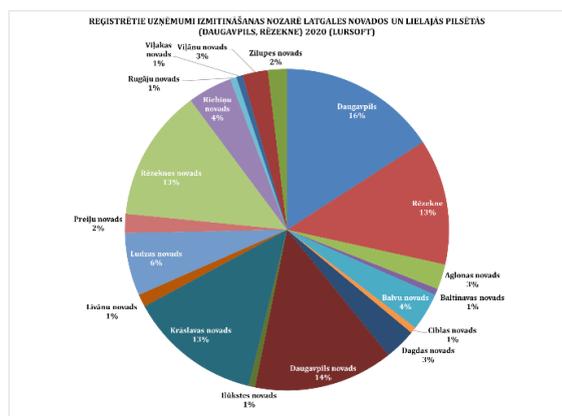
pakalpojumus, tam ir iespēja reģistrēties kā citas nozares pārstāvim vai arī uzņēmuma juridiskā adrese ir reģistrēta citā novadā.

7.tabula. Latgales reģionā reģistrētie aktīvie uzņēmumi tūrisma un atpūtas jomā pa novadiem (uz 2020.gada februāri).

Teritorija	Reģistrētie uzņēmumi tūrisma un atpūtas jomā (NACE kodi 55, 56, 79.1, 79.9, 90,04, 91.02, 96.04) uz 10.02.2020, Dati: Lursoft
Latgales reģions	592
Daugavpils	191
Rēzekne	93
Aglonas novads	6
Baltinavas novads	1
Balvu novads	33
Ciblas novads	4
Dagdas novads	6
Daugavpils novads	52
Ilūkstes novads	13
Kārsavas novads	9
Krāslavas novads	33
Līvānu novads	18
Ludzas novads	38
Preiļu novads	15
Rēzeknes novads	42
Riebiņu novads	9
Rugāju novads	4
Vārkavas novads	1
Viļakas novads	6
Viļānu novads	8
Zilupes novads	10

Avots: Lursoft 2020.

Ēdināšanas uzņēmumu (kopskaits - 349 uzņēmumu) (24.attēls) visvairāk ir pilsētās: Daugavpilī - 125, Rēzeknē - 56, Ludzā - 23, Balvos un Līvānos – katrā pa 11 uzņēmumiem. Novadu griezumā visvairāk – Daugavpils un Ludzas novados – pa 25 katrā no novadiem, Balvu novadā - 19, Rēzeknes - 18. Neviens reģistrēts uzņēmums ēdināšanas neuzrādās Baltinavas un Aglonas novados. Tas gan nenozīmē, ka ēdināšanas pakalpojumi šajos novados netiek piedāvāti.

23. attēls. Latgales novadu un lieli pilsētu –Daugavpils un Rēzeknes izmitināšanas nozares reģistrēto uzņēmumu īpatsvars (%)

Avots: Lursoft, 2020.

24.attēls. Latgales novadu un lieli pilsētu – Daugavpils un Rēzeknes ēdināšanas nozares reģistrēto uzņēmumu īpatsvars (%)

Avots: Lursoft, 2020.

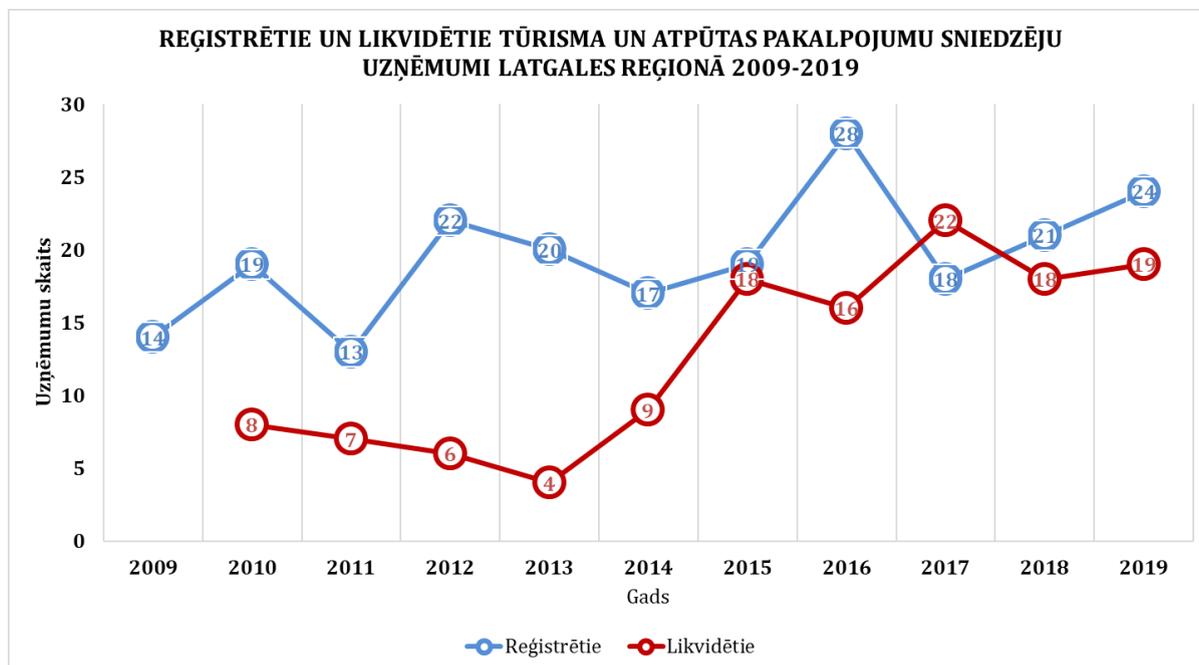
Piemēram, Baltinavā kafējnīca "Baltinava" (Baltinavas novada dome, 2020) piedāvā grupu ēdināšanu līdz 120 cilvēkiem, galdu klāšana banketiem, arī Aglonā kafējnīca "Turība" ir iekļauta Latgales kulinārā mantojuma projektā (Aglonas novada dome, 2020). Iespējams, ka šo uzņēmumu

faktiskās adreses un piederība ir reģistrēti citā novadā, pilsētā, bet pakalpojumu viņi sniedz citā teritorijā. Šis aspekts arī norāda uz šo datu nepilnīgumu.

Latgales reģionā ir reģistrēti ir 52 **ceļojumu biroju un tūrisma operatoru** pakalpojumu uzņēmumi, no kuriem 26 jeb 50 % ir Daugavpilī, 10 uzņēmumi Rēzeknē, 4 Daugavpils novadā, pa 3 katrā no Rēzeknes un Balvu novadiem. 10 Latgales novados nav reģistrēs neviens ceļojumu biroju un tūrisma operatoru pakalpojumu piedāvājošs uzņēmums. Salīdzinoši maz ir reģistrētu uzņēmumu, kuri piedāvā dažādus **atpūtas un tūrisma rezervēšanas pakalpojumus** (gidus, aktīvās atpūtas nomas rīkus) – kopumā Latgalē reģistrēti 7 šāda veida uzņēmumi, no kuriem 3 ir Daugavpilī, pa vienam uzņēmumam Rēzeknē, Balvu novadā, Daugavpils novadā, Ludzas novadā.

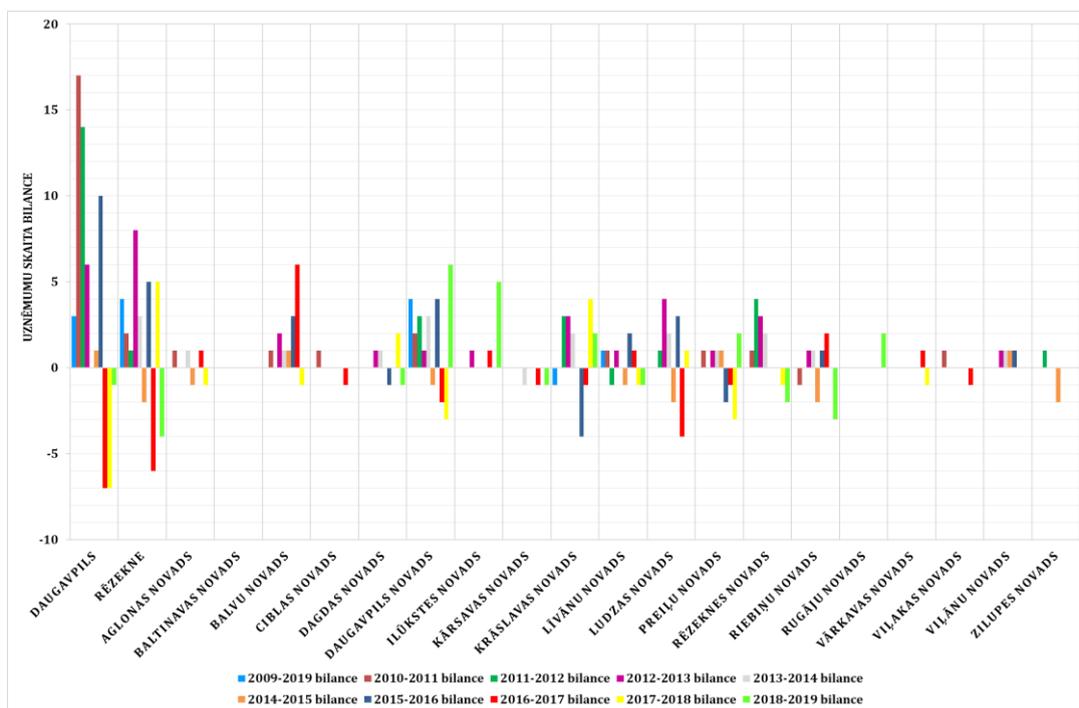
Dažādu **kultūras pakalpojumu** sniedzēji (t.sk. koncertu, teātru, muzeju) piedāvātāji visvairāk ir pilsētās: Daugavpilī 12 uzņēmumi, Rēzeknē - 6, Balvu novadā - 4, Aglonas, Kārsavas, Preiļu novados – katrā pa 2 uzņēmumi.

Uzņēmumu dinamika (reģistrēšana un likvidācija) arī liecina par uzņēmējdarbības aktivitāti. Absolūtos skaitļos visvairāk uzņēmumu tūrisma un atpūtas jomas nozarēs pēdējā desmitgadē reģistrēts 2016.gadā, visvairāk likvidēto uzņēmumu 2017.gadā, kad šo nozaru dinamikā iezīmējas negatīva bilance (25.attēls). Ja dinamiku vērtējam novadu un lielo pilsētu griezumā (26.attēls), tad pēdējo divu gadu periodu bilance negatīva ir Daugavpils pilsētai. Pozitīva bilance 2019.gadā pret 2018.gadu bija Daugavpils novadā, Ilūkstes, Preiļu, Krāslavas, Rugāju novados (26.attēls).

25.attēls. Reģistrēto un likvidēto tūrisma un atpūtas pakalpojumu uzņēmumu dinamika no 2009.-2019.gadam Latgales reģionā.
Avots: Lursoft, 2020.

Ja vērtējam pa apakšnozarēm tad, laika posmā no 2009.līdz 2019.gadam Latgalē izmitināšanas jomā tika reģistrēti **86 jauni uzņēmumi** (likvidēti šajā pat laika posmā - 37 uzņēmumi). Ēdināšanas jomā laika posmā no 2009. līdz 2019.gadam Latgalē tika reģistrēti 327 jauni uzņēmumi (likvidēti šajā pat laika posmā - 235 uzņēmumi). Šī nozare ir bijusi visdinamiskākā šajā laika periodā ar pozitīvu bilanci. Ceļojumu biroju un tūrisma operatoru pakalpojumu sniedzēji reģistrēti 28, likvidēti - 16, citu rezervēšanas pakalpojumu (gidi, noma) - reģistrēti 7, likvidēti - 2, kultūras pakalpojumu uzņēmumi reģistrēti 42, likvidēti 24.

26.attēls. Reģistrēto un likvidēto uzņēmumu bilance gada periodā tūrisma un atpūtas jomā Latgales reģiona novados un lielajās pilsētās Daugavpilī un Rēzeknē no 2009.līdz 2019.gadam.

Avots: Lursoft, 2020.

2.1.3. Tūrisma pakalpojumu raksturojums pa tūrisma produktu/pakalpojumu veidiem.

Tūrisma piedāvājums Latgalē tiek veidots uz vietējiem dabas un kultūrvēstures resursiem, akcentējot vietējās kultūras tradīcijas (amatniecība, katoļticība, valodu daudzveidība u.c.). Tomēr pēdējo gadu laikā arvien vairāk tiek domāts par dabas resursu iesaisti, veidojot aktīvās atpūtas un veselības un labjūtes tūrisma piedāvājumus. Daudz pakalpojumu piedāvā tūristu mītnes, kuras ik gadu cenšas paplašināt savu piedāvājumu. Tādēļ dažkārt grūti veidot statistikas datus, jo ne vienmēr precīzi var nošķirt visus naktsmītņu piedāvātos produktus kā atsevišķas vienības.

Tūrisma produktu tematiskās grupas, kurās var izdalīt:

A. Sabiedrības mantojums un mūsdienu kultūra.

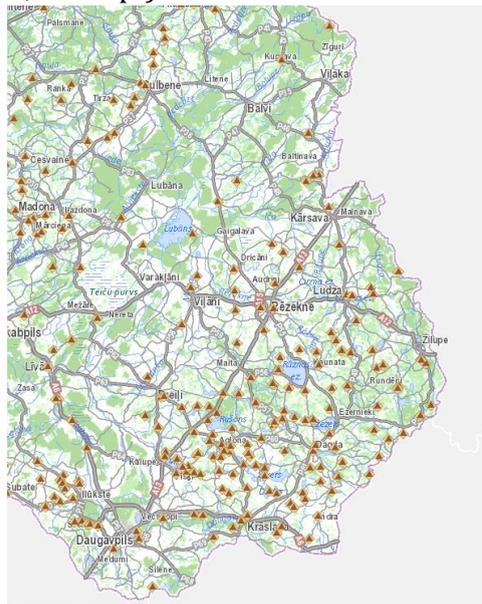
Šī pakalpojumu grupa ietver kultūras mantojuma pieminekļu (dominē arheoloģijas, un arhitektūras pieminekļi (27. attēls), mazāk ir mākslas, industriālā mantojuma, kauju piemiņas vietu u.c. vēsturisku vietu), sakrālo celtņu, mūsdienu ražotņu, muzeju, nemateriālā mantojuma, amatniecības centru, t.sk. tematisko ciemu piedāvājumu, daudzveidīgu kultūras pasākumu piedāvājums.

27. attēls. Valsts kultūras pieminekļu veidi (pa partnerību teritorijām)

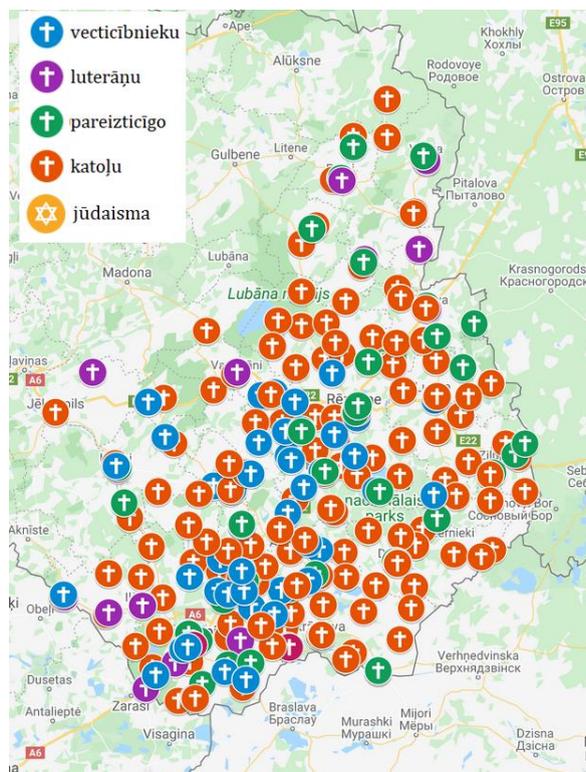
Avots: NKMP, 2016.

Jāatzīmē Rēzeknes un Krāslavas novadi (28. attēls), kur koncentrējušies daudz valsts nozīmes arhitektūras pieminekļi (pilskalni, senkapi).

28.attēls. Pilskalni Latgales novadā.
Avots: LVM GEO kartes fragments, 2020.

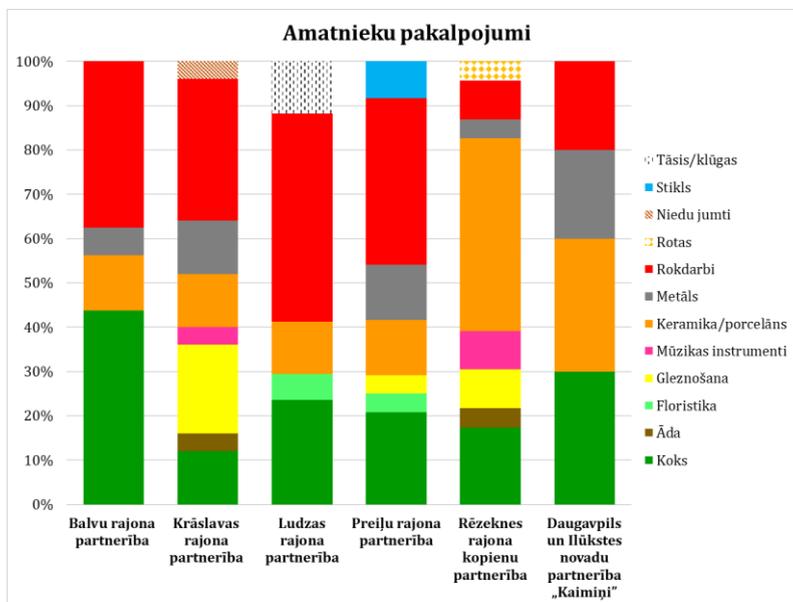
Multikulturālisms spilgti izpaužas **religīso konfesiju daudzveidībā** (29.attēls), tomēr pārsvarā Latgalē raksturīgs **katoļu** sakrālais mantojums – baznīcas, lūgšanu nami, krucifiksi, maiju dziedājumi pie krucifiksiem, nelielās kapsētas. Tāpat atšķirīga no pārējiem Latvijas kultūrvēsturiskajiem novadiem ir **vecticībnieku** kultūra, kura Latgalē ienākusi 17.gs. Arī ebreji ieceļoja Latgalē 17.gs., lielākās kopienas veidojās Daugavpilī un Krāslavā, tolaik dzīvoja ap 2 tūkstošiem ebreju (Dribins u.c., 2016). Mūsdienās **ebreju kultūra** neatgriezeniski zudusi holokausta laikā, tomēr kā liecinieces saglabājušās un restaurētas Rēzeknes Zaļā sinagoga un Ludzas Lielā sinagoga, kā arī Daugavpils sinagoga, kuras pieejamas tūristiem.

29.attēls. Dažādu konfesiju lūgšanu nami Latgalē.
Avots: Dagdas TIC veidots uz Google kartes bāzes, 2020.

Nozīmīgs akcents tūrisma produktu klāstā ir **amatniecības piedāvājums**. Kopš 2009.gada tiek rīkota akcija "Zalta rūku ceļš Latgolā", kuras mērķis ir veicināt latgaliskās kultūrvides un valodas popularizēšanu, kā arī motivēt vietējos amatniekus saglabāt savas vērtības un amatu, ko tie piekopi. 2019.gadā šī akcija risinājās ar Valsts Kultūrkapitāla fonda un Latvijas Valsts mežu atbalstītās Latgales kultūras programmas projekta atbalstu, kurā iesaistījās 42 dažādi amatnieki un to darbnīcas, tika izveidota Latgales amatnieku atvērto darbnīcu karte.

2020.gadā Latgalē darbojās **116 dažāda veida amatnieku un amatniecības centru**, no kuriem visvairāk pārstāvētas ir rokdarbu prasmju piedāvājumi - 35 (lielākoties tās ir aušanas darbnīcas u.c. veida rokdarbi) un kokamatniecības piedāvājumi (18 novados ir vismaz viens kokamatniecības meistars), keramikas piedāvājumi (visvairāk to ir Rēzeknes novadā – 10). Visdaudzveidīgākais amatniecības piedāvājums ir Krāslavas rajona partnerības teritorijā (30. attēls).

30.attēls. Amatnieku piedāvājumu tūrismā Latgalē (pa partnerību teritorijām) 2020.gadā
Avots: Latgales TIC dati, autoru apkopojums.

Tikpat nozīmīgi kā dažāda veida muzeji, ir arī daudzveidīgas senlietu, militāro kolekciju u.c. priekšmetu ekspozīcijas (Latgalē -21), kuras ir 11 novados, visvairāk (31. attēls) šādu kolekciju ir Preiļu rajona partnerības teritorijā (6 kolekcijas, tajā skaitā 2. pasaules kara ekspozīcija Aglonā, Seno spēkratu kolekcija Silajāņos Riebiņu novadā u.c.).

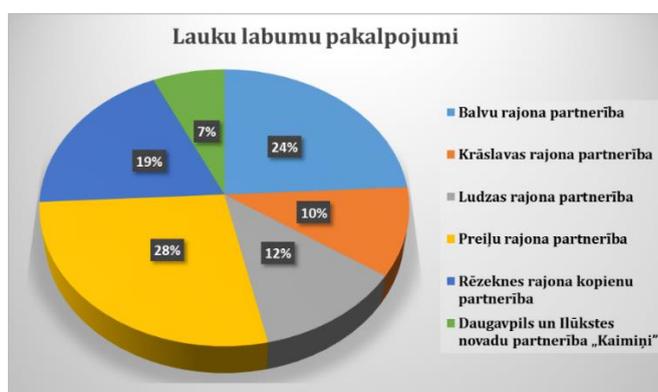

31.attēls. Dažādu priekšmetu kolekciju piedāvājums Latgalē (pa partnerību teritorijām) 2020.gadā.
Avots: Latgales TIC dati, autoru apkopojums.

B. Gastronomiskā tūrisma pakalpojumi, lauku labumu piedāvājums.

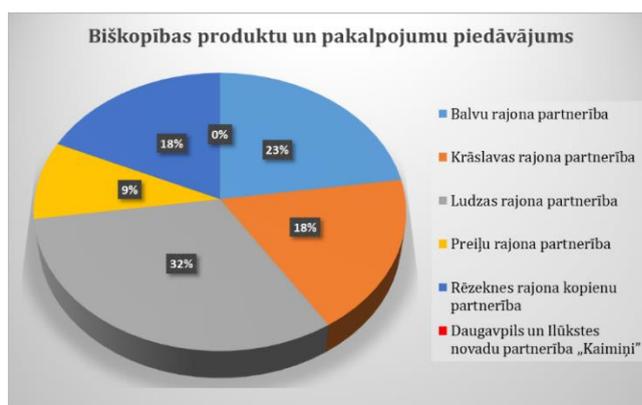
Gastronomiskā tūrisma attīstības jomā darbojas biedrība "Latgales kulinārais mantojums", kurš apvieno 30 biedrus (gan ēdināšanas iestādes, tūristu mītnes, muzejus, mājražotājus u.c.). Visvairāk biedru ir no Krāslavas novada. Biedrība uztur Interneta vietni <https://www.kulinaraismantojums.lv> un Facebook kontu "Biedrība Latgales Kulinārā mantojuma Centrs", kā arī piešķir saviem biedriem tiesības izmantot logo - baltu pavāra cepuri uz zila fona ar dakšīņu un nazīti. Biedrība ir iesaistījusies Eiropas reģionālajā kulinārā mantojuma tīklā (Biedrība "Latgales kulinārā mantojuma centrs", 2020). Vairāki pakalpojumu sniedzēji ("Dzīles" Kārsavas novadā, "Klajumi" Krāslavas novadā, Lielbornes muiža Daugavpils novadā) brīvdienās piedāvā vēlās brokastis.

Lauku labumu piedāvātāji (to ir **vairāk kā 58 ražotāji**) piedāvā gan dārzeņus, augļus, sulas, zaļumus, gaļu un tās izstrādājumus, zivis, olas, piena produktus un to izstrādājumus (sieru, saldējumu u.c.), maizi, tējas, mājas dzērienus (alu, vīnu, šmakovku), saldumus, graudaugus un eļļas. Produkti tiek piedāvāti gan iegādei, gan degustācijai, gan arī daudzviet saimniecības piedāvā ekskursijas. Visvairāk šādu piedāvājumu (28 % no Latgales kopējā) ir Preiļu rajona partnerības teritorijā, nedaudz mazāk - Balvu (24 %), Rēzeknes - 19 %, Ludzas - 12 %, Krāslavas - 10 %, Daugavpils - 7 %.

32. attēls. Lauku labumu pakalpojumu piedāvātāji Latgalē (pa partnerību teritorijām) 2020.gadā.
Avots: Latgales TIC dati, autoru apkopojums.

Atsevišķi būtu jāizdala biškopības produktu un ar to saistīto pakalpojumu piedāvājums. Šajā kategorijā vairāk ietilpst ne tikai produkcijas degustācijas, bet arī apiterapijas pakalpojumi. Kopā Latgalē ir **22 piedāvājumi**. Visvairāk (32. attēls) šādu pakalpojumu piedāvā Ludzas rajona partnerības teritorijā, šeit ir 7 biškopības produktu un pakalpojumu sniedzēji. Mežvidu pag. (Kārsavas nov.), Ludzā un Lūznavā (Rēzeknes nov.) izveidoti īpaši bišu namiņi ceļotāju atpūtai un veselības uzlabošanai.

33. attēls. Biškopības produktu un pakalpojumu piedāvājums Latgalē (pa partnerību teritorijām) 2020.gadā.
Avots: Latgales TIC dati, autoru apkopojums.

C Atpūta un izklaide.

Zirgs izsenis Latgalē ir bijis piederīgs lauku ainavai. Šobrīd arvien mazāk tos var redzēt, arī piedāvājumi ceļotājiem nav daudz – kopumā Latgalē ir **21 piedāvājums**. Tradicionāli tiek piedāvātas zirgu izjādes, ziemā – vizināšanās ar kamanām, pajūgā, skijorings ar slēpēm aiz zirga, rikšotāju sacensību vērošana, reiterapija, vizināšanās ar poniju. Populārāki kļūst piedāvājumi fotosesijām ar zirgiem, ekskursija pa apdzīvotu vietu ratos. Visvairāk zirgi tiek iesaistīti piedāvājumos Balvu rajona partnerības teritorijā (6 pakalpojumu sniedzēji).

34. attēls. Zirgu izmantošana tūrismā un atpūtas pakalpojumu piedāvājums Latgalē (pa partnerību teritorijām) 2020.gadā.

Avots: Latgales TIC dati, autoru apkopojums.

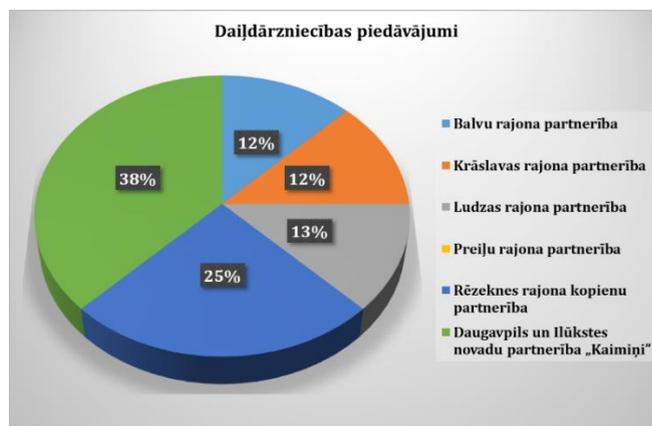
Ģimeņu ar bērniem mērķgrupai aktuāli ir dzīvnieku apskates saimniecības un Mini Zoo. To **piedāvājumu skaits Latgalē ir 20**, no kuriem 2 atrodas Daugavpils pilsētā, 6 Daugavpils un Ilūkstes novados (34 % no kopējā Mini Zoo piedāvājuma Latgalē, 35. attēls). Savdabīgi un unikāli Latvijas mērogā ir vīngliemežu audzētava “Oši” Preiļu novadā un Daugavpils sikspārņu centrs.

35. attēls. Mini Zoo piedāvājumi Latgalē (pa partnerību teritorijām) 2020.gadā.

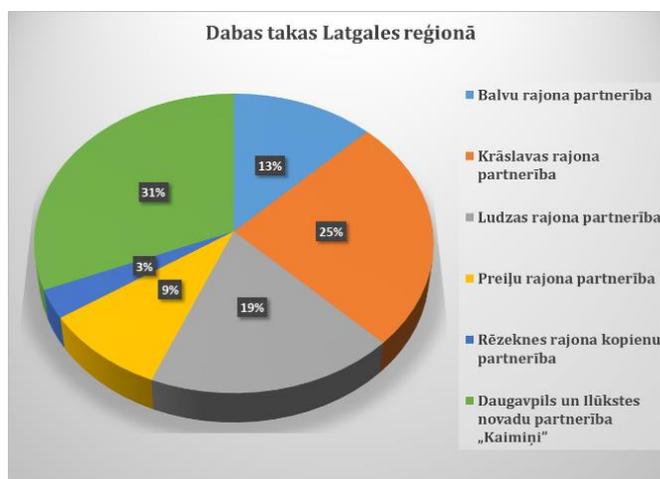
Avots: Latgales TIC dati, autoru apkopojums.

Daiļdārzniecības piedāvājumi Latgalē ir maz (tikai 8 piedāvājumi, visvairāk Daugavpils un Rēzeknes novados (36.attēls) un šī ir niša, kura var tikt attīstīta, piedāvājot gan privātos daiļdārzus, gan arī publiski pieejamos parkus un dārzus, kā tūristu piesaistes. Piemērus var aizgūt no projekta “Dārza pērles”, kas veiksmīgi tika realizēts Vidzemē un Kurzemē un daļā Igaunijas, iesaistot tūrismā 76 dārzus un parkus (saite uz projekta apkopojumu: <https://www.gardenpearls.eu/darzi/?lang=lv>).

36.attēls. Daiļdārzniecības piedāvājums Latgalē (pa partnerību teritorijām) 2020.gadā.
Avots: Latgales TIC dati, autoru apkopojums.

Arvien vairāk Latgalē tiek **paplašināts aktīvās atpūtas piedāvājums**, īpaši laivu, plotu nomu un maršrutu piedāvājums. Latgales reģionā darbojas 13 laivu pakalpojumu sniedzēji (ar dažādu skaitu un laivu veidu piedāvājumu, pārsvarā kanoe tipa laivas). Piedāvātie maršruti aptver ne tikai Latgales ezerus, bet arī Daugavu, Dubnu, Maltu, Iču, Rēzekni, Zilupi u.c. Piemēram, ekotūrisma uzņēmums "Lost in Latgale" (Krāslavas novads) piedāvā ne tikai nomu, bet arī vadītus un izzinošus laivu pārgājienus pa mazāk zināmajiem Latvijas laivošanas maršrutiem. Dīvos ezeros – Balvu ezerā (Balvos) un Pelēču ezerā (Preiļu nov.) piedāvā izbraucienus ar plotu pa ezeru. Ploti tiek piedāvāti arī pa Daugavu. Vienīgais jahtas piedāvājums ir jahta "Buru guru" Rāznas ezerā. Ezeri kā aktīvās atpūtas resurss tiek piedāvāts makšķerēšanā (piemēram, Rāznas Brekši – copes gids), zemūdens niršana, medībās (instruktora pavadībā Drīdzī u.c. dziļākos un dzirdrākos ezeros). Oficiālais valsts uzraudzīto peldvietu skaits Latgalē ir 8 (Lubāna ezers, Kovšu ezers, Rāznas ezera peldvieta Lipuškos, Lielais Stropu ezers (2 peldvietas), Luknas ezers, Šuņezers, Zirga ezers), tomēr daudzas pašvaldības, arī organizācijas (LVM) veido un apsaimnieko peldvietas un to atpūtas vietas.

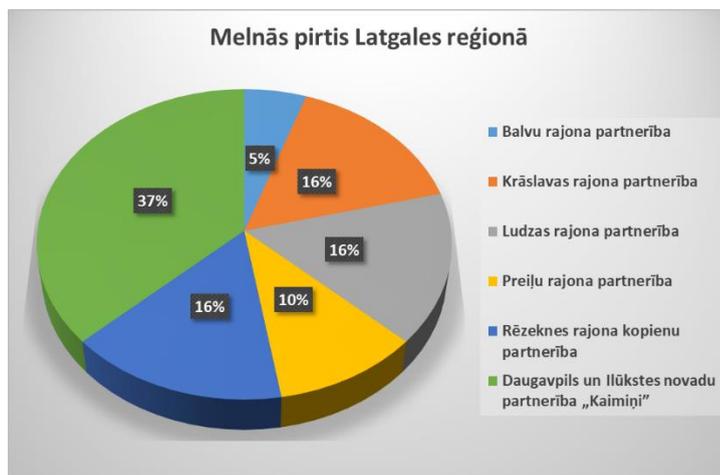
37.attēls. Dabas takas Latgales reģionā (pa partnerību teritorijām) 2020.gadā
Avots: Latgales reģiona tūrisma asociācija, 2020, autoru apkopojums.

Pēc Latgales tūrisma asociācijas "Ezerzeme" sniegtās info, Latgalē ir **34 dabas takas**, no kurām 32 izvietojušās lauku partnerību teritorijās. Visvairāk to ir Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerības "Kaimiņi" teritorijā (37.attēls), piemēram, Pilskalnes Siguldiņa, Dinaburgas pils taka, Eglukalna taka, Līksnas muižas parka takas u.c. (31 % no Latgales reģiona takām), 25 % atrodas Krāslavas rajona partnerības teritorijā, piemēram, Sajūtu taka Indrā, Adamovas taka, Jaundomes dabas taka, Andrupenes purva taka, Taborē taka (šai takai nepieciešami atjaunošanas darbi), 19 % Ludzas rajona partnerības teritorijā – Rundānu Valna dūbes taka, Eversmuižas taka, Sauso smiltāju taka Zilupē u.c. 13 % Balvu rajona partnerības teritorijā – Stompaku purva taka, Stiglovas gravas taka, Viļakas ezera salas pastaigu taka u.c.

Salīdzinoši atpazīstama ir Teirumnīku purva taka Rēzeknes novadā. Dabas taku izveidi un apsaimniekošanu realizē ļoti dažādi: ir takas, kuras izveido un uztur LVM, DAP, pašvaldības, vietējās kopienas. Šajā taku klāstā neesam ietvēruši nelielās privāti uzturētās dabas takas, kuras ne reti izveido tūristu mītnu pakalpojumu sniedzēji, piemēram, zirgu sētā "Klajumi" Krāslavas novadā ir izveidota ap 400 m gara Odu taka, viesu nams "Mežinieki" Aglonas novadā ir izveidojis Izziņas dabas taku, kura ietver arī izglītojošu programmu par augu unikālajām iespējām, to pielietojumu savai labsajūtai. Latgales tūrisma asociācija "Ezerzeme", sadarbībā ar ar Vidzemes Augstskolu, iesākusi darbu pie garo distanču kājāmgājēju maršruta Latgalē - Ezertakas izveides, kura aptvers visu Latgales rajonu partnerību teritorijas apmēram 1070 km garumā. Latgales reģionā ienāk arī citi aktīvās atpūtas pakalpojumi – disku golfs, airsoft, gaisa trases, veikbords, zorb futbols, arvien vairāk tiek ierīkoti pludmales volejbola laukumi, tenisa laukumi, veloskūteri, elektroskūteri.

D. Veselības un labjūtes tūrisma piedāvājumi.

Šī tūrisma veida pakalpojumi lielā mērā saistās ar pirts u.c.veida veselības uzlabošanas aktivitātēm. Savdabīgas ir **melnās (dūmu) pirtis**, kurām piemīt arī kultūrvēsturiska vērtība, jo tās ir vienas no senākiem pīršu veidiem Latvijā.

38.attēls. Melnās pirtis Latgalē Latgales reģionā (pa partnerību teritorijām) 2020.gadā

Avots: Latgales reģiona tūrisma asociācija, 2020, autoru apkopojums.

Latgales tūrisma asociācija "Ezerzeme" ir apzinājusi 19 melnās pirts pakalpojumu sniedzējus (37 % atrodas Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerības "Kaimiņi" teritorijā, savukārt pa 16 % atrodas gan Rēzeknes, Ludzas, Krāslavas rajonu partnerību teritorijās. Salīdzinoši maz ir pirtnieku pakalpojumu piedāvājumi, no šiem 19 melno dūmu pīršu piedāvājumiem, tikai 4 piedāvā pirtnieka pakalpojumus. Noteikti brīva niša ir dažādu skaistumkopšanas procedūru, masāžu, meditāciju, retrītu u.c. veida veselības uzlabošanas piedāvājumu, jo lielākā daļa pakalpojumu ir pieejami pilsētās, tomēr lauku teritorijā ir salīdzinoši maz. Noteikta prasība būtu sekot līdzi kvalitātes prasībām (sertifikācija, atbilstoša pieredze u.tml.).

E. Darījuma tūrisma piedāvājumi.

Vienkāršotā izpratnē šie piedāvājumi lielākoties saistāmi ar dažāda mēroga konferenču, darbsemināru, korporatīvo pasākumu rīkošanu. Lauku teritorijas ar dabas un kultūras piedāvājumu, īpaši lielo pilsētu tuvumā, ir pievilcīgas šādu pasākumu rīkošanai. Bet šīm norises vietām ir nepieciešamas specifiskas prasības:

- atbilstoša lieluma telpu piedāvājums (25-100 cilvēki);
- būtisks ir attālums no pilsētas, lielajiem uzņēmumiem;

- telpu aprīkojuma nodrošinājums (tāfele, projektors, ekrāns, telpas aptumšošanas iespējas, aprīkojuma transformēšana, Interneta pieejamība, krēslu ērtums, svaigs gaiss u.c. nianse);
- ēdināšanas pakalpojumu pieejamība;
- norises vietas tuvumā esošie papildus piedāvājumi (apskates objekti u.tml.)

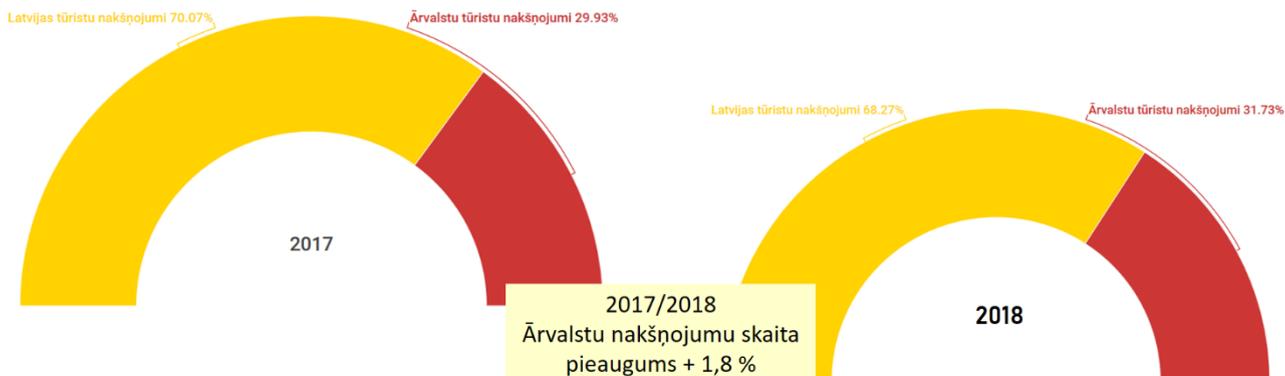
Šobrīd šādi piedāvājumi Latgalē pieejami lielajos atpūtas kompleksos, kuri nodarbojas arī ar dažādu privāto pasākumu (kāzu, dzimšanas dienu svinību u.c.) norises vietu nodrošināšanu. Sakarā ar COVID-19 vīrusa pandēmiju, kuras dēļ 2020.gada pavasarī un rudenī tika ierobežota dažādu publisko pasākumu rīkošana, šajos atpūtas kompleksos ir mainījusies tirgus segmentācijas proporcija –tos šovasar vairāk izmantoja ģimenes, individuālie atpūtnieki, nevis korporatīvie viesi, kas vasaras sezonās dod lielākos ienākumus, ar kuriem nosegt atpūtas kompleksa uzturēšanu, labiekārtošanu un attīstību.

- *Latgales reģionā darbojas 20 tūrisma informācijas sniedzēji dažādās formās, kuru nosaka Latvijas Valsts Standarts par tūrisma informācijas centriem vai tūrisma informācijas punktiem.*
- *Vērtējot un salīdzinot statistikas datus par tūrisma sektoru, jāatzīmē, ka **vērojamas atšķirības** starp CSP, Lursoft, vietējo TIC **sniegtajiem datiem**, kas apgrūtina izprast aktuālo situāciju. Atšķirības ir datu nodošanas un apkopošanas metodikā.*
- *Latgales reģionā pēc CSP datiem atrodas **11,3 % no Latvijas tūristu mītnēm**, 6,9 % no Latvijas gultasvietu skaita. Visvairāk numuru un gultasvietu ir 2 lielākajās pilsētās Daugavpilī un Rēzeknē. Aptuveni 1/3 (31,4 %) tūristu mītņu ir viesu nami, salīdzinoši maz (3,9 %) ir kempingu.*
- *Novadu griezumā lielākā **gultasvietu kapacitāte ir Aglonas novadā (14 %) Daugavpils - 9 %, Krāslavas - 8 % no Latgales kopējā gultasvietu skaita. Kopš 2009.gada gultasvietu skaits reģionā, piemēram, 3. ceturksnī, **audzis 1,7 reizes.*****
- *Pēc Lursoft datiem par reģistrētajiem uzņēmumiem tūrisma un atpūtas jomā uz 2020.gada februāri, var secināt, ka visvairāk ir **ēdināšanas uzņēmumi - 57,4 %**, izmitināšanas - 26,7 %, ceļojumu biroju un tūrisma operatoru pakalpojumi-8,9 %, citi rezervēšanas pakalpojumi (gidi, noma) - 1,2 %, kultūras iestāžu pakalpojumi (pasākumu organizētāji, muzeji, kolekcijas) - 5,9 %.*
- *Vērtējot uzņēmējdarbības aktivitāti pēc uzņēmumu reģistrēšanas un likvidācijas dinamikas, absolūtos skaitļos **visvairāk** uzņēmumu tūrisma un atpūtas jomas nozarēs pēdējā desmitgadē **reģistrēts 2016.gadā**, visvairāk likvidēto uzņēmumu 2017.gadā, kad šo nozaru dinamikā iezīmējas negatīva bilance. Pēdējo divu gadu periodu bilance negatīva ir Daugavpils pilsētai. **Pozitīva bilance 2019.gadā pret 2018.gadu bija Daugavpils novadā, Ilūkstes, Preiļu, Krāslavas, Rugāju novados.***
- *Tūrisma pakalpojumu piedāvājums ir daudzveidīgs, taču arī atšķirīgs saturiskajās un kvalitātes izpausmēs.*

2.2. Tūrisma pakalpojumu pieprasījuma raksturojums.

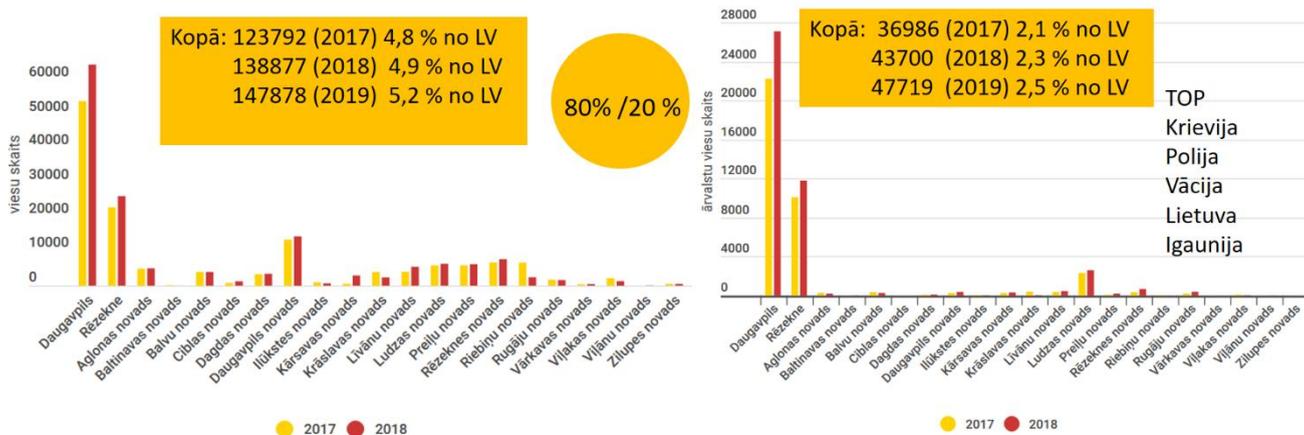
Tūrisma pakalpojuma piedāvājuma raksturojumam var izmantot dažādus rādītājus. Viens no tiem ir TIC apmeklētāju uzskaitē. Piemēram, Latgales TIC apkopotā info par 2017.gada un 2018. gada info centros, punktos apkalpoto tūristu skaitu, liecina, ka 2018.gadā TIC ir apkalpojuši par 27 % mazāk vietējos ceļotājus, bet par 40,3 % vairāk ārvalstu tūristus (Krāslavas TIC, 2019).

Nozīmīgs rādītājs ir **viesu nakšņojumi**. Lielākā daļa nakšņotāju Latgalē ir vietējie tūristi (68 -70 %), tomēr pieaug ārvalstu nakšņojumu skaits (+1,8% salīdzinot 2017. gada un 2018.gada datus, 39.attēls).

39.attēls. Salīdzinošs vietējo tūristu un ārvalstu tūristu nakšņojumi 2017.un 2018.gadā.
Avots: CSP, 2019.

Latgales tūrisma informācijas centru (TIC) apkopotie statistikas dati rāda, ka 2018. gadā Latgalē ir ciemojušies aptuveni 1,5 milj. tūristu. No kopējā tūristu skaita 79,6% ir iekšzemes tūristi, bet 20,4% – ārvalstu tūristi. Lielākie ārzemju tirgi ir Krievija, Polija (pieaugums par 60%), Vācija (pieaugums par 15%), Lietuva (pieaugums par 50%), Igaunija.

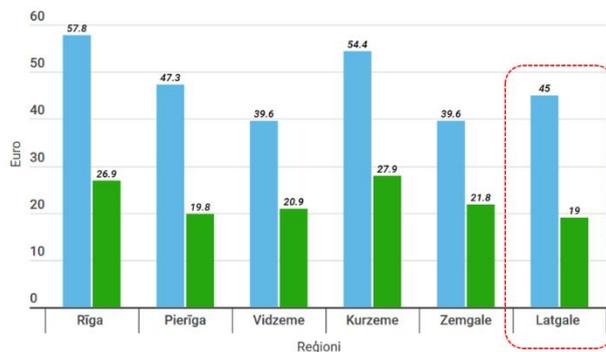
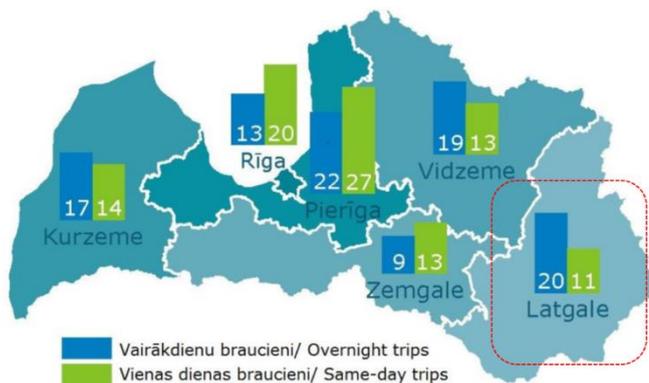

40.attēls. Apkalpoto viesu skaits Latgales novados 2017. un 2018.gadā.
Avots: CSP, 2019.

41.attēls. Apkalpoto ārvalstu viesu skaits Latgales novados 2017. un 2018.gadā.
Avots: CSP, 2019.

Tūristu mītnēs apkalpoto viesu skaits Latgalē pēdējo 5 gadu laikā pakāpeniski palielinās. 2019.gadā Latgale apkalpoja 5,2 % no kopējā Latvijas viesu skaita, tajā skaitā 2,5 % ārvalstu viesu, kuram arī ir tendence augt. Lielākā daļa viesu apmetušies lielajās pilsētās – Daugavpilī (71 tūkst. 2019.g.) un Rēzeknē (26,8 tūkst. 2019.g.). Novadu griezumā izceļas Daugavpils novads (15 tūkst. 2019.g.), Rēzeknes novads (9,8 tūkst.), Ludzas (6,2 tūkst.), Balvu (5,5 tūkst.). Arī ārvalstu viesu skaits, kuri nakšņojuši Latgalē pieaug, lielākā daļa ārvalstnieku nakšņo lielajās pilsētās Daugavpilī (29,1 tūkst. 2019.g.), Rēzeknē (12.8 tūkst.), arī Ludzas novadā (2,7 tūkst.).

Būtisks rādītājs ir ceļotāju braucienu skaits un viņa tēriņi ceļojuma laikā. Latgales reģionā ir salīdzinoši augsts vairākdienu braucienu skaita īpatsvars (20 %). Ceļotāja tēriņi vairākdienu ceļojumā vienā dienā sastādīja 45 EUR, kas ir ceturtais labākais rādītājs starp Latvijas reģioniem. (42.attēls)

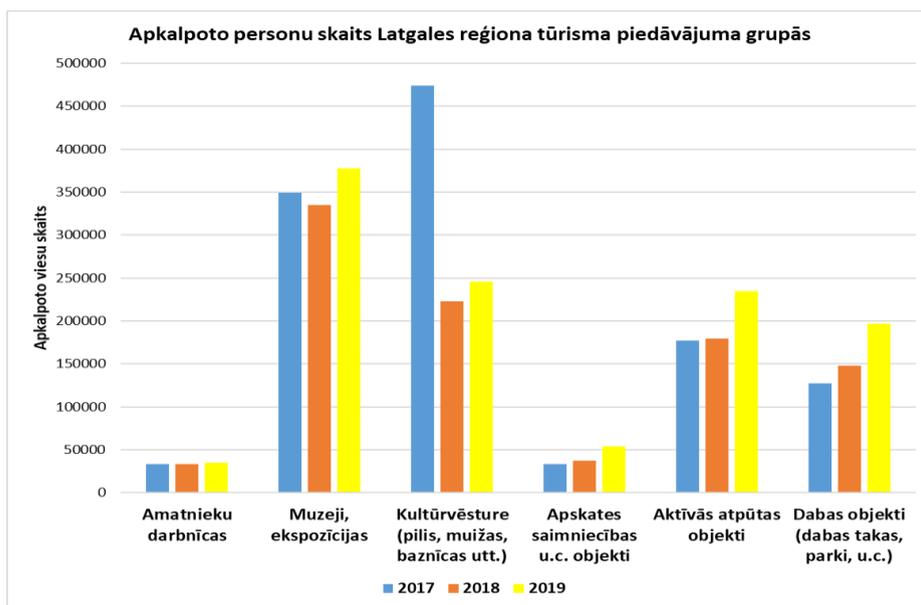
41.attēls. Vienas dienas un vairākdienu braucienu skaits (%) pēc galamērķa reģiona (2018).

Avots: CSP, 2019.

42.attēls. Vidējie izdevumi vienā dienā vairākdienu braucienā un diennaktī pa Latviju pēc reģiona (2018).

Avots: CSP, 2019

Izvērtējot Latgales tūrisma asociācijas “Ezerzeme” apkopotos datus (43.attēls) par **apkalpoto viesu skaitu Latgales tūrisma pakalpojumu grupās, objektos** laika posmā no 2017.līdz 2019.gadam (pasākumi neietilpst šajās grupās), jāsecina, ka ievērojami (salīdzinot ar 2017.gadu) pieaugusi interese par **apskates saimniecībām (1,6 reizes)**, **aktīvās atpūtas (1,3 reizes)** un **dabas objektu piedāvājumu (1,5 reizes)**. Salīdzinoši ar 2017.gadu samazinājusies viesu interese par kultūrvēstures objektiem (samazinājums 1,9 reizes). Neliels pieaugums vērojams amatnieku darbnīcu un muzeju, ekspozīciju apmeklējumos.

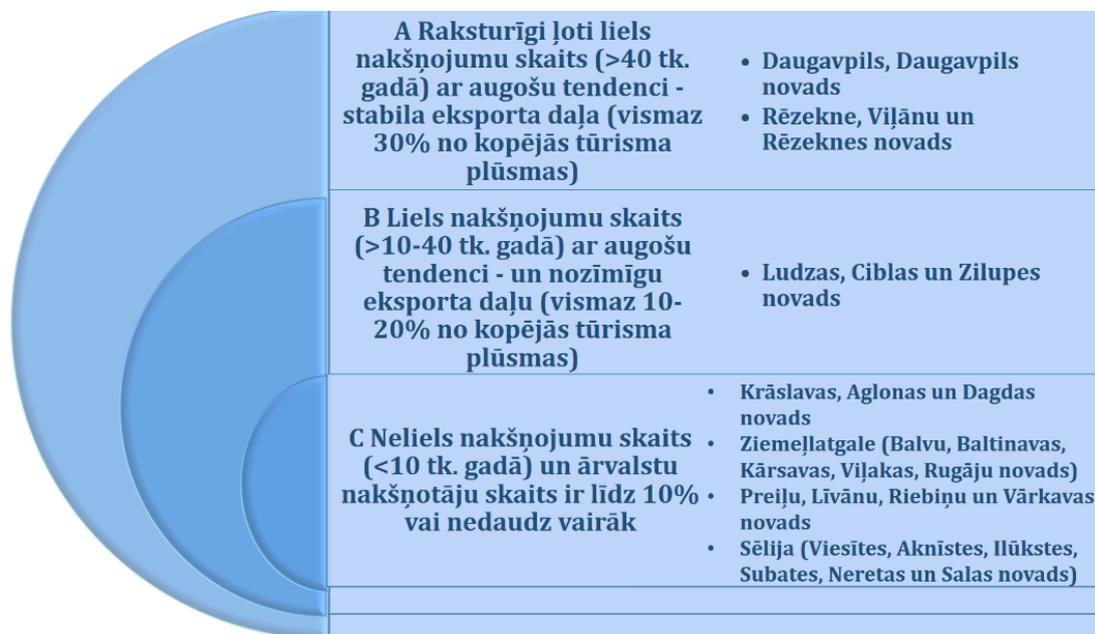
43.attēls. Apkalpoto personu skaits Latgales reģiona tūrisma objektos (pa grupām) laika posmā no 2017.līdz 2019.gadam.

Avots: LTA “Ezerzeme” apkopotie dati, 2020.

Vislielākais (>3000 apkalpoto viesu) amatnieku darbnīcu apmeklējums 2019.gadā bija Rēzeknes, Ludzas, Daugavpilī, Līvānu novados. Muzeju un ekspozīciju apmeklējumu skaita ziņā līdere ir Daugavpils pilsēta, kur apkalpoti > 234 tūkstoši viesu. Pēc tam seko Preiļu novads ar 38,6 tūkstošiem viesu. No 10 - 20 tūkstošiem viesu uzņēmuši Aglonas, Daugavpils, Līvānu un Krāslavas muzeji un ekspozīcijas. Ja kopumā Latgales reģionā kultūrvēstures objektu apmeklējumos šajā laika posmā vērojams kritums, tomēr vairākos novados, piemēram, Daugavpils pilsētā un novadā, Preiļu, Vārkavas novados tendence (salīdzinot ar 2017.gadu) ir pozitīva, kur vērojams

apmeklētāju skaita neliels pieaugums. Apskates saimniecību statistikā ievērojams pieaugums vērojams Balvu, Daugavpils, Krāslavas, Preiļu, Rēzeknes, Rugāju, Viļakas, Zilupes novados. Aktīvās atpūtas objektos apkalpotās personas visvairāk pieaugušas Aglonas, Dagdas, Balvu, Daugavpils, Krāslavas, Līvānu, Preiļu, Riebiņu, Zilupes novados un Rēzeknes pilsētā. Dabas objektu apmeklējumos pēc tūrisma speciālistu aplēsēm ievērojami audzis viesu skaits Aglonas, Daugavpils, Dagdas novados un Daugavpils pilsētā. Neliels pieaugums vērojams arī Ciblas, Vārkavas novados un Rēzeknē (LTA "Ezerzeme" apkopotie dati, 2020).

Izvērtējot vairākus nozīmīgus tūrisma un atpūtas nozares rādītājus, kuri lielākoties balstās uz izmitināšanas nozares datiem (tūristu mītņu numuru un gultasvietu skaits, ieguldītās investīcijas uz vienu viesnakti jeb nakšņojumu, nakšņojumu skaits un to dinamika, tūrisma eksporta proporcija nakšņojumos), Latgales novados var izdalīt trīs lielākas lokālu tūrisma galamērķu grupas (44.attēls).

44.attēls. Lokālie Latgales reģiona tūrisma galamērķi (pēc A.Klepera izpētes 2019).

- Latgale kā galamērķis kļūst populāra gan **vietējo** (68 - 70 % no tūristu skaita), gan arī ārvalstu tūristu nakšņojumu ziņā. Lai arī kopējais nakšņojumu skaits 2019.gadā bija 5,2 % no kopējā Latvijas, tomēr tendence nakšņojumiem un nakšņošanas ilgumam ir augšupejoša.
- Latgales reģionā ir salīdzinoši augsts **vairākdienu braucienu skaita īpatsvars** (20 %). Ceļotāja **tēriņi vairākdienu ceļojumā** vienā dienā sastādīja **45 EUR**, kas ir ceturtais labākais rādītājs starp Latvijas reģioniem.
- Pēdējo 3 gadu laikā ievērojami **pieaugusi** apmeklētāju **interese par amatnieku darbnīcām un apskates saimniecībām, dabas un aktīvās atpūtas piedāvājumiem.**
- Pēc nozīmīgiem tūrisma un atpūtas nozares rādītājiem (nakšņojumu skaita tendences, ārvalstu tūristu skaits), Latgales reģionā var izdalīt **3 lielākas lokālas tūrisma galamērķu grupas**: pirmā grupa ietver 2 lielās pilsētas Daugavpili un Rēzekni un tām pieguļošie novadi, otrā grupa – Ludzas, Ciblas, Zilupes novads, trešajā grupā ietilpst visi pārējie Latgales un Sēlijas novadi.

2.3. Tūrisma uzņēmējdarbības Latgalē SVID analīze.

Tūrisma uzņēmējdarbības Latgalē **SVID analīze** ir veidota **izmantojot šādus datu avotus:**

- 2019.gada 17.oktobra konferences dalībnieku (45 dalībnieku) lapas par uzņēmumu veiksmīgāko produktu un tā raksturojumu, problēmproduktu un tā raksturojumu;
- 2020.gada augusta - oktobra uzņēmumu tiešsaistes aptaujas rezultātiem (48 dalībnieki) par iemesliem uzsākt uzņēmējdarbību tūrismā, par esošajiem uzņēmumiem- viņu pievienotā vērtība pakalpojumiem, segmentiem, par valodu lietojumu, atbalstu COVID19 apstākļos;
- 2019. gada oktobrī uzņēmumos un tūrisma objektos veiktajām klātienēs intervijām (34 intervijas);
- 2020. gada 14. un 15. septembrī, 12. un 13. oktobrī klātienēs semināros veikto plānošanas darbu – esošās situācijas novērtējumā (kopā dalībnieku skaits -78);
- Lursoft uzņēmumu datu bāze, CSP statistika par tūrisma tendencēm, Latgales reģiona tūrisma asociācijas “Ezerzeme”, Latgales tūrisma informācijas centru un tūrisma uzņēmumu Interneta vietņu informācija.

Kādi tūrisma pakalpojumi šobrīd trūkst Latgalē:

***Tūrisma pakalpojums** - mērķtiecīga darbība tūristu interešu un vajadzību apmierināšanai. (LR Tūrisma likums).*

Pēc būtības tūrisma pakalpojums = tūrisma produkts.

Tūrisma pakalpojums/produkts:

- nav taustāms;
 - vienlaicīgi tiek ražots un saņemts;
 - nav pastāvīgs un to ietekmē blakus apstākļi;
 - nav iespējams uzglabāt;
 - tam ir sezonāls raksturs;
-
- ✓ naktsmītnes t.sk. ar “glanci” jeb “lux”,
 - ✓ sporta tūrisma piedāvājums,
 - ✓ ekstrēmi aktīvās atpūtas piedāvājumi,
 - ✓ veselības tūres,
 - ✓ nometnes bērniem,
 - ✓ izklaides- klubi,
 - ✓ liela mēroga festivāli,
 - ✓ Spa un labjūtes piedāvājumi,
 - ✓ moto tūrisms,
 - ✓ apmācības pie amatniekiem,
 - ✓ zirgu iesaiste,
 - ✓ daiļdārzi.

**Ārējās vides ietekme:
Ko tūrisma uzņēmumi, pakalpojumu sniedzēji var izmantot, kā var pielāgoties**

Iespējas

- **Komplekso tūrisma pakalpojumu attīstība** (sadarbība),
- Izveidota **tiešsaistes pārdošanas platforma**,
- Produktus veidot **ar augstāku pievienoto vērtību**, dažādu **nišas produktu attīstīšana**,
- Videi draudzīgu jaunu piedāvājumu izveide (**bioprodukti, biopakalpojumi**),
- **Lauku saimniecību** (dzīvnieki, t.sk. bites, dārzeņi, oagas, produktu pārstrāde) attīstība- nākotne ar sekmīgu mārketingu,
- **Labjūtes un veselības pakalpojumu attīstība** ar augstu kvalitāti,
- Uzlabot **pakalpojuma tehnisko nodrošinājumu, drošību**,
- Savienot piedāvājumā **vecmodīgo ar mūsdienīgo**,
- **Jaunradītu digitālo rīku un digitālo kompetenču ātra apguve**,
- QR kodu, mobile lietotņu izmantošana,
- Pierobežas teritorijā **uzlabot** latviešu valodas, angļu **valodas zināšanas**,
- **Kopēju akciju un pasākumu** veidošana tūrismā reģionā (labāks un efektīgāks reģiona pozicionējums),
- Plānošanas perioda 2021-2027 politikas iniciatīvu izmantošana, piesaistot **projektu finansējumu** tūrisma nozares attīstībai,
- Jaunu projektu attīstība **starptautiskajā sadarbībā - pārrobežu projektu iespējas** (Aukštaitija - Latgale, Latgale - Vitebskas regions, Latgale - Pleskavas regions).
- **Mācīšanās caur citu piemēriem**, apmeklējot labās prakses pakalpojumus gan Latvijā, gan ārvalstīs,
- Uzņēmējiem un sabiedriskajām iniciatīvām izmantot **ārējos finansējuma avotus** kā Lauku atbalsta fonds, Leader programmas, u.c.,
- Starta programmas, **granti** tūrisma attīstībai,
- Uzlabot **cenās un kvalitātes attiecību**.

Draudi

- Mainīga un MVU bieži nelabvēlīga **nodokļu politika**, nodokļa likmju pieaugums,
- **Klients grib lētu pakalpojumu**,
- **Izzūd amatu prasmes**, nav pēctecības,
- **Jāmaksā par sertifikācijas pakalpojumiem**, lai apliecinātu kvalitāti,
- Covid-19 krīzes radītie zaudējumi tūrisma uzņēmumiem,
- Ārvalstu tūristu skaita kritums 2020.g Covid-19 ietekmē,
- **Vājš Interneta un telefona sakaru pakalpojums** vietām lauku teritorijās,
- Novadu reforma,
- Sezonalitāte, laikapstākļi,
- **Nepietiekamas zināšanas** par normatīvajiem aktiem un termiņiem tūrisma nozarē,
- Nespēja **rast kompromisus** sadarbībai,
- **Samazinās piekļuve** ārējam finansējumam,
- Degvielas cenās pieaugums,
- **Politiskie faktori** (kaimiņvalstu Baltkrievijas un Krievijas politika).

3. RĪCĪBAS PLĀNS TŪRISMA UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATTĪSTĪBAI LATGALĒ.

Šīs stratēģijas (dokumenta) misija

Latgales reģionā iesaistītajām pusēm tūrisma pakalpojumu/produktu attīstībā sniegt pārskatu par esošo situāciju un kopīgi noteiktos nākotnes attīstības stratēģiskos mērķus un rīcības sasniegt tūrisma nozares ilgtspējīgā un atbildīgā attīstībā, ņemot vērā ārējās vides ietekmes.

Tūrisma pakalpojumu attīstības redzējums 2027.gadā

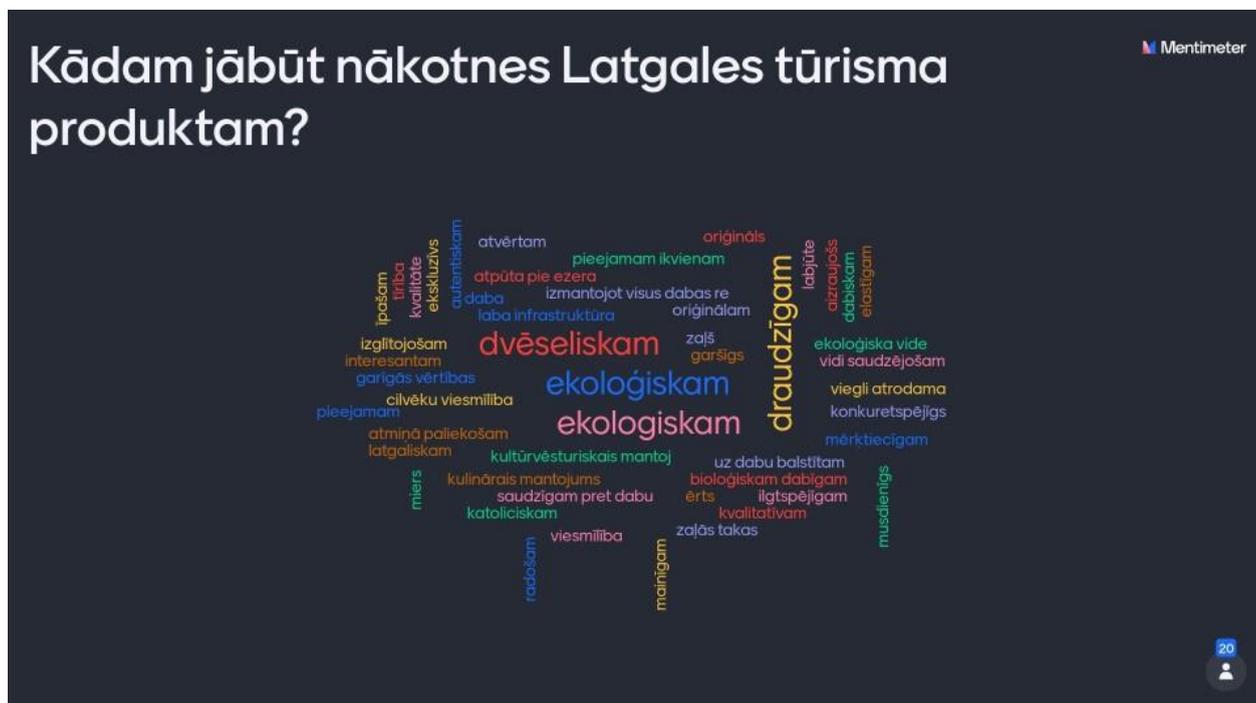
Latgales tūrisms 2027 pozitīvā gaisotnē – ilgtspējīgs, daudzveidīgs un elastīgs piedāvājums visos gadalaikos vietējām un ārvalstu ģimenēm, aktīviem ceļotājiem, draugu kompānijām un tūristu grupām, kas iedvesmo, paliek atmiņā un sniedz latgalisko sajūtu.

Tūrisma pakalpojumu attīstības redzējums tika izstrādāts, ņemot vērā esošās situācijas izpēti, ielūkojoties nākotnē. Darbsemināros – fokusgrupās dalībnieki individuāli definēja nākotnes redzējumu. To pārskats ir pievienots pielikumā nr.7.

Tūrisma pakalpojumu attīstības stratēģiskie mērķi:

- ❖ ĪSTENOT vienu otru papildinošas rīcības tūrisma pakalpojumu/produktu attīstības jomā, nedublējot rīcības.
- ❖ KVALITATĪVS un viegli nopērkams Latgales tūrisma pakalpojums/produkts.
- ❖ TŪRISMA pakalpojums/produkts un tā radīšana, pasniegšana ir dabas resursu saudzīga, enerģijas resursu draudzīga un otrreizējo resursu iekļaujoša un lietotāja vides apziņu nostiprinoša.

Attēlos 45. un 46. ir parādīti stratēģijas izstrādē iesaistīto dalībnieku raksturvārdi Latgales tūrisma produktam nākotnē.

45. attēls. Darbsemināru dalībnieku atbildes "Kādam jābūt nākotnes Latgales tūrisma produktam?"

<p>M1. LATGALES REĢIONA TŪRISMA NOZARES PĀRVALDES UN ORGANIZATORISKO STRUKTŪRU PILNVEIDE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • R 1.1. Pārvaldības un organizatoriskās struktūras pilnveidošana • R 1.2. Sadarbības sekmēšana starp iesaistītajām pusēm.
<p>M2. TŪRISMA NOZARES DIGITALIZĀCIJA (PRODUKTOS, PRASMĒS, MĀRKETINGĀ, KOMUNIKĀCIJĀ, KARTOGRĀFIJĀ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • R 2.1. Efektīva IKT u.c. tehnoloģiju risinājumu izmantošana, nodrošinot ceļotājiem kvalitatīvu pieredzējumu
<p>M.3. SEZONALITĀTES MAZINĀŠANA TŪRISMĀ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • R 3.1. Jaunu atpūtas un tūrisma pakalpojumu radīšana, esošo pilnveide • R 3.2. Infrastruktūras izveide un pilnveide, kas samazina sezonāliti • R 3.3. Komplekso tūrisma pakalpojumu attīstība
<p>M 4. TŪRISMA UN VISPĀRĒJĀS INFRASTRUKTŪRAS UZLABOŠANA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • R 4.1. Mobilitātes uzlabojumi pakalpojumu pieejamībai un sasniedzamībai • R 4.2. Telekomunikāciju pakalpojumu uzlabošana • R 4.3. Autoceļu infrastruktūras un koridoru apkalpes zonu attīstība • R 4.4. Veloinfrastruktūras izveide un pilnveidošana • R 4.5. Ūdenstūrisma infrastruktūras izveide un pilnveide • R 4.6. Drošība un drošums (t.sk. kibernetiskā)
<p>M 5. PRIORITĀRI ATTĪSTĀMO TŪRISMA PAKALPOJUMU/PRODUKTU GRĀPU ATTĪSTĪBAS VEICINĀŠANA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • R 5.1. Dabas teritoriju un objektu labiekārtojums • R 5.2. Kultūrvēsturisko vietu, to teritoriju un objektu labiekārtojums • R 5.3. Sporta infrastruktūras un aktīvās atpūtas piedāvājuma pilnveidošana/attīstīšana • R 5.4. Dabas izglītības un izziņas pakalpojumu pilnveidošana/attīstīšana • R 5.5. Personīgās izziņas un labjūtes tūrisma pakalpojumu grupas infrastruktūras un piedāvājuma pilnveidošana • R 5.6. Darījuma tūrisma veicinošo pakalpojumu attīstīšana, pilnveidošana
<p>M 6. ĪPAŠI ATTĪSTĀMO SEGMENTU PAKALPOJUMU ATTĪSTĪŠANA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • R 6.1. Luksusa pakalpojumu attīstīšana un pilnveidošana • R 6.2. Pakalpojumu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, ģimenēm ar maziem bērniem attīstīšana un pilnveidošana • R 6.3. Pakalpojumu pilnveide autentiskās kultūras meklētājiem
<p>M 7. ILGTSPĒJĪGA TŪRISMA ATTĪSTĪBAS APMĀCĪBU ĪSTENOŠANA UZŅĒMUMIEM, IEDVESMOŠANĀS JAUNIEM PRODUKTIEM UN KVALITĀTE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • R 7.1. Uzņēmēju apmācību organizēšana pakalpojumu attīstīšanai un kvalitātes nodrošināšanai
<p>M 8. PAKALPOJUMAM/PRODUKTAM PIEMĒROTA MĀRKETINGA NODROŠINĀŠANA ATBILSTOŠI IZSTRĀDĀTAJAI TŪRISMA MĀRKETINGA KONCEPCIJAI</p>	<ul style="list-style-type: none"> • R 8.1. Tūrisma mārketinga pasākumu ieviešana

47.attēls. Noteiktie mērķi un rīcības to sasniegšanai.

9.tabula. Mērķi rīcības virzieni un aktivitātes.

MI. LATGALES REĢIONA TŪRISMA NOZARES PĀRVALDES UN ORGANIZATORISKO STRUKTŪRU PILNVEIDE			
Rīcības virzieni un aktivitātes	Atbildīgā institūcija/ organizācija	Īstenošanas laika periods	Nepieciešamie resursi, finansējums
R 1.1. Pārvaldības un organizatoriskās struktūras pilnveidošana			
1.1.1. Stiprināt pārvaldības struktūru esošajā modelī: no valsts puses LIAA TD, reģionos -reģionu asociācija, sadarbojoties projektu realizācijā ar LPR, pašvaldību līmenī - pašvaldības TIC + uzņēmēji.	LIAA, LPR, LRTA Ezerzeme pašvaldības	Regulāri	LIAA, LPR, LRTA, pašvaldības
1.1.2. LRTA Ezerzemes kapacitātes pilnveidošana	pašvaldība, TIC, uzņēmējs, LRTA Ezerzeme, LPR	2022-2027	Jāpiesaista ārējais finansējums NVO, LPR- funkciju deleģējums
1.1.3. Tematisko un reģionālo puduru un tīklojumu veidošana.	TIC, NVO	2022-2027	EM Klasteru programma
1.1.4. Latgales tūrisma klastera kā vienota galamērķa attīstīšana	LRTA	2022-2027	EM Klasteru programma
R 1.2. Sadarbības sekmēšana starp iesaistītajām pusēm.			
1.2.1. "Speed dating" metodes izmantošana: tūrisma pārstāvji tiekas divas reizes gadā un kopā veido maršrutus, jaunas idejas un sadarbības iespējas.	pašvaldība, TIC, uzņēmējs, LRTA Ezerzeme, LPR, muzeji u.c.ar tūrisma saistītie uzņēmēji	Regulāri	LIAA
1.2.2. Diskusijas - info apmaiņa, t.sk. tiešsaistē, Regulāra ik pa divām nedēļām vai mēnesī infolapa. Sadarbība vietējā līmenī (pašvaldība, VRG, LLKC, TIC, NVO, draudzes u c.) tūrisma pakalpojumu, amatnieku, mājražotāju), arī esošo tīklu sadarbība Latgales mērogā	LRTA Ezerzeme, TIC	Regulāri	Pašvaldības, esošā budžeta ietvaros
1.2.3. Ikgadējā kopīgā tūrisma konference	LRTA Ezerzeme	Ik gadu	LRTA, LIAA

1.2.5. Reizi pusgadā tikšanās par dabas infrastruktūras plānošanu, apsaimniekošanu ar Latvijas Valsts mežiem un DAP.	LRTA Ezerzeme, DAP, LVM, LPR	Reizi pusgadā	Jāpiesaista ārējais finansējums NVO, LPR-funkciju deleģējums, LVAF
1.2.6. Tūrisma pakalpojumu sniegšanas statistikas apkopošanas vienots rīks un datu pieejamība visām iesaistītajām pusēm	TIC, LRTA Ezerzeme	Regulāri	Esošā budžeta ietvaros
1.2.7. TIC mājas lapās ievietot arī informāciju par kaimiņu novadu tūrisma objektiem (apmēram, kā Google kartē ir redzams arī tuvākais objekts blakus novadā)	pašvaldība, TIC, uzņēmējs, LRTA Ezerzeme, LPR	Regulāri	Esošā budžeta ietvaros
1.2.8. TIC un tūrisma objektiem piedāvāt sezonas darba vietas vidusskolām, arodskolām, augstskolām, lai piesaistītu skolēnus ar labām ENG zināšanām.	TIC, LRTA Ezerzeme	Katru pavasari	Sava budžeta ietvarā, subsidētas darba vietas
1.2.9. Jāstiprina regulāra starptautiska sadarbība ar pārrobežu partneriem. T.sk .kopēju, tematisku pasākumu, piedāvājumu veidošana.	LPR, pašvaldības, NVO	Regulāri	LRP deleģēta funkcija, ES Pārrobežu programmas, divpusējās programmas
1.2.10. Uzraudzīt Latgales reģiona informatīvo materiālu (papīra formā) pieejamību citos tūrisma objektos un TIC.	TIC	Regulāri	Sava budžeta ietvaros
1.2.11. Sadarbības sekmēšana ar tūrisma aģentūrām iekšzemes un ienākošajā tūrismā	TIC, LRTA Ezerzeme	Regulāri	Pašu finansējums

M2. TŪRISMA NOZARES DIGITALIZĀCIJA (PRODUKTOS, PRASMĒS, MĀRKETINGĀ, KOMUNIKĀCIJĀ, KARTOGRĀFIJĀ)

Rīcības virzieni un aktivitātes	Atbildīgā institūcija/ organizācija	Īstenošanas laika periods	Nepieciešamie resursi, finansējums
R 2.1. Efektīva IKT u.c. tehnoloģiju risinājumu izmantošana, nodrošinot ceļotājiem kvalitatīvu pieredzējumu			
2.1.1. Vienota Latgales reģiona digitālās platformas un mobilās aplikācijas izveide kā Latgales tūrisma produktu informācijas un pārdošanas rīks (pieejams gan no datora, gan viedtālrunī). <ul style="list-style-type: none"> Viss info vienkopus, var tūrists pats salikt savu maršrutu, atrast informāciju - viegli un pārskatāmi. 	Uzņēmējs	2021-2027	Leader, ES fonu līdzekļi, pašu finansējums

<ul style="list-style-type: none"> Iespēja interaktīvi pašam izveidot "3/7/10-dienu komplektu" - tūristam, kurš vēlas doties uz Latgali (t.sk. ko apmeklēt, kur nakšņot, kur ēst utt.). Kopīga ne tikai ar informāciju, bet arī pārdošanu un rezervēšanu "Latgales tūrisma internetlielveikals" kur katram novadam savas stāvs un specializētie veikaliņi. 			
2.1.2. Sagatavoti tūrisma piedāvājumi – maršruti - kas tūristam ērti augšupielādējami. Pāreja no papīra bukletu formas uz digitālo.	Maršruta izveidotājs	2021-2027	
2.2.3. Digitāli veidota vienota karte ar tūrisma piedāvājumiem Latgalē, kur iespējams aktualizēt informāciju	TIC, uzņēmēji, LRTA Ezerzeme	2022-2025	ESF, pašu līdzekļi
2.2.4. Informācija platformās un TIC resursos lietuviešu, somu, igauņu, krievu, angļu un vācu valodās	Ja platformu uztur pašvaldība, tad - pašvaldība, ja pakalpojumu sniedzējs – tad uzņēmējs.	2021-2024	Pašvaldības, privātais
2.2.5. QR kodu, papildinātās un virtuālās realitātes iespēju izmantošana tūrisma produktu piedāvājumos.	TIC, uzņēmēji, LRTA Ezerzeme	2022-2025	ESF, pašu līdzekļi
2.2.6. Valodu tulkošanas ierīču ierīkošana tūrisma objektos.	TIC, uzņēmēji, LRTA Ezerzeme	2022-2025	ESF, pašu līdzekļi
2.2.7. Jauniešu iesaiste sociālo mediju kontu (Youtube, Tik Tok, Facebook, Instagram, Snapchat u.c.) administrēšanā, jo ir zināšanas un prasmes.	Uzņēmējs, iestādes vadītājs	2022-2027	Valsts nodarbinātības aģentūra (vasaras darbs)
2.2.8. Digitālo TIP- info stendu ierīkošana (pieejami 24h/7) apdzīvotajās vietās.	Pašvaldības	2022-2027	Pašvaldības, ES projektu finansējums

M.3.SEZONALITĀTES MAZINĀŠANA TŪRISMĀ

Rīcības virzieni un aktivitātes	Atbildīgā institūcija/ organizācija	Īstenošanas laika periods	Nepieciešamie resursi, finansējums
R 3.1. Jaunu atpūtas un tūrisma pakalpojumu radīšana, esošo pilnveide			
3.1.1. Personīgās pilnveides (stresa mazināšanas, sevis izzināšana u.tml.) brīvdienų pasākumu attīstība Latgalē ziemas sezonā (psihologs, reliģija, meditācija un fiziskās aktivitātes dabā, sarunu vakari, dažādu līmeņu naktsmītnes)	Privātais	2022-2027	ES fondi, pašu līdzekļi
3.1.2. Labjūtes pasākumu pilnveidošana (pirtis, masāžas u.c., smaržu un sajūtu tūrisma pakalpojumu skaistumkopšanas procedūras, tēju rituāli, radošu nodarbjų apguve)	Privātais	2022-2025	ES fondi, pašu līdzekļi
3.1.4. Sezonālo akciju piedāvājumu izveide Latgales reģioniem (Ziemeļlatgale, Viduslatgale, Dienvidlatgale un Sēlija) katrā gadalaikā	TIC, LRTA "Ezerzeme"	2022-2027	ES fondi, pašu līdzekļi
3.1.5. Pilnveidot aktīvās atpūtas piedāvājumu, piesaisti sezonāli un to atbilstoši piedāvāt konkrētai mērķgrupai (trase: vasarā velo, ziemā slēpošanas, vasarā peldas pludmalē, bet ziemā organizē zemledus makšķernieku sacensības u. tml).	Objektu īpašnieki, pašvaldības - informatīvai kampaņai	2022-2027	ES fondi
3.1.6. Pasākumu (deju, mūzikas u.c.) dabas estrādēs ne tikai vasarā, bet arī ziemā (1-2 stundas) ar ēdināšanu (karstu kafiju, zupu utt.)	Objektu īpašnieki	2022-2024	ES fondi
3.1.7. Jaunu dabas vērošanas ekskursiju ar pavadoni izveide (piem. ornitoloģijas u.c.)	TIC, dabas speciālisti	2022-2024	ES fondi, pašu līdzekļi
3.1.8. Latgales kulinārā mantojuma meistarklases pilnveide Vaboles kulinārā mantojuma centrā	Vaboles kulinārā mantojuma centrs	2022-2024	ES fondi
3.1.9. Tūrisma piedāvājumu izveide medību tūrismā	Mednieku klubi	2022-2025	ES fondi,
3.1.10. Vakara nakts) pasākumi "nesezonā", uz kuriem "pievilktos" arī apmeklētāji ar nakšņošanu (izgaismotas takas, pilis, ielas)	Pašvaldības sadarbībā ar uzņēmējiem	2022-2027	Pašvaldības, uzņēmēju finansējums

R 3.2. Infrastruktūras izveide un pilnveide, kas samazina sezonālītāti			
3.2.1. Pārstrādes, žāvēšanas, uzglabāšanas pilnveide - lai vietējie produkti būtu pieejami visu gadu	Uzņēmēji	2022-2027	ES fondi
3.2.2. Dabas resursu un jaunu tehnoloģiju izmantošana siltumapgādes nodrošināšanā,	Objektu īpašnieki	2022-2027	ES fondi
3.2.3. Neapsaimniekotās infrastruktūras rekonstrukcija tūrisma vajadzībām un vietas pievilcībai	Objektu īpašnieki	2022-2027	ES fondi
R 3.3. Komplekso tūrisma pakalpojumu attīstība			
3.3.1. Izveidot tūrisma aģentūru ar specializāciju Latgales tūrisma komplekso produktu un viediem tūrisma pakalpojumu izveidei un pārdošanai.	Privātais kopā ar NVO, LRTA Ezerzeme	2022-2027	ES struktūrfondi
3.3.2. Daudzveidīgu komplekso tūrisma piedāvājumu izstrāde.	TIC, uzņēmēji, LRTA Ezerzeme	Regulāri	Pašu finansējums
3.3.3. Mazo grantu sistēma tūrisma uzņēmējiem (t.sk.kompleksa tūrisma pakalpojumu izstrādei). Pašvaldībās jāveicina tas, ka grantu sistēmās plus punkti tiek doti tūrisma jomā.	LPR, pašvaldības	2022-2027	LPR deleģēta fin., pašvaldība

M4. TŪRISMA UN VISPĀRĒJĀS INFRASTRUKTŪRAS UZLABOŠANA			
Rīcības virzieni un aktivitātes	Atbildīgā institūcija/ organizācija	Īstenošanas laika periods	Nepieciešamie resursi, finansējums
R 4.1. Mobilitātes uzlabojumi pakalpojumu pieejamībai un sasniedzamībai.			
4.1.1. Dzelzceļa maršruta (ekspreša) Krāslava - Daugavpils - Rīga pagarināšana līdz Liepājai (savienojot 4 lielākās Latvijas pilsētas - Daugavpils, Jelgava, Rīga, Liepāja un mazākās pilsētas) vietējās tūrisma plūsmas intensificēšanai.	VAS Latvijas dzelzceļš	2024-2027	valsts
4.1.2. Vilcienu platformu pielāgošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, ģimenēm ar bērnu ratiņiem	VAS Latvijas dzelzceļš	2022-2025	valsts
4.1.3. Mazo lidaparātu lidostas izveide Ziemeļlatgalē	Uzņēmējs	2027	ERAF, Kohēzijas fonds, pašvaldības

4.1.4. Sabiedriskā transporta savietojamības uzlabošana (pārsēšanās no viena transporta uz otru)	Autoceļu direkcija, LPR	Regulāri	valsts
4.1.5. Tālsatiksmes taksometru piedāvājuma izveide	Uzņēmēji	2022-2027	Privātie līdzekļi, VRG
4.1.6. Upes kruīza Daugavā izveide (Krāslava - Augšdaugava - Daugavpils - Līvāni - Jēkabpils-Plaviņas)	Uzņēmējs	2022-2025	Privātie līdzekļi, VRG
4.1.7. Atvieglot robežšķērsošanas prasības tūristiem (t.sk. veselības, labjūtes tūrisms) uz /no Baltkrieviju, Krievijas Federāciju	Ārlietu ministrija, Iekšlietu ministrija, LPR	2022-2027	
4.1.8. Ceļu infrastruktūras Daugavas kreisajā krastā uzlabošana (kvalitatīvs savienojums ar Lietuvu - arī vietējās, pašvaldības nozīmes ceļu līmenī).	LVC, LVM, pašvaldības	2022-2027	Valsts, LVM, pašvaldību
4.1.9. Rīgas – Daugavpils satiksmes virziena lobēšana, ņemot vērā NAP iekļauto aktivitāti, ka varēs nokļūt 2,5 - 3 stundu laikā	Pašvaldības, Latgales plānošanas reģions u.c.	Regulāri	Valsts
4.1.10. Uzlabot ceļu infrastruktūru Daugavas kreisajā krastā Sēlijas pusē	LVC, Satiksmes ministrija, pašvaldības	2022-2025	Valsts, pašvaldību
4.1.11. LPR sadarbība ar Latvijas valsts ceļiem par kritēriju pārskatīšanu, kur drīkst/nedrīkst uzstādīt norādes uz valsts nozīmes ceļiem	LRTA, LTR ar LIAA, Satiksmes ministrija	Regulāri	
4.1.12. Regulāra ceļu uzturēšana, īpaši tie ceļi, kuri tiek izmantoti kā velo vai kājāmgājēju maršrutiem (apļautas ceļa nomales, grāvji, ceļa seguma pienācīga uzturēšana)	LVC, pašvaldības	Regulāri	Valsts, pašvaldību
4.1.13. Ceļiem no novada administratīvā centra līdz nozīmīgiem tūrisma objektiem, jābūt asfaltētiem vai ar divkāršo segumu	Satiksmes ministrija, pašvaldības	2021-2027	Valsts, pašvaldību
4.1.14. Attīstot, rekonstruējot ceļu infrastruktūru ir jānodrošina drošība gājējiem, nūjotājiem, skrējējiem, a/m kustībai (vajag izbūvēt veloceļus, gājēju ceļus blakus lielajiem ceļiem priekš riteņbraucējiem, elektrobraucējiem, skūterbraucējiem, t.sk. apgaismojums).	Uzņēmējs + pašvaldība+ LVC + LVM (sadarbības projekti)	2022-2027	Pašvaldība, valsts, uzņēmējs
R 4.2. Telekomunikāciju pakalpojumu uzlabošana			

4.2.1. Mobilo telefonu sakaru pārklājumu kvalitātes uzlabošana tūrismam nozīmīgās teritorijas, kurās ir apgrūtināti mobilo sakaru pakalpojumi.	Pašvaldības, mobilo sakaru sniegšanas operatori	Regulāri	Mobilo sakaru sniegšanas operatoru finansējums
4.2.2. Optiskā interneta attīstība, nodrošinot stabilu interneta zonas nodrošinājumu teritorijā, īpaši pierobežā un reģionos, kuros nav labs pārklājums, pieslēguma nodrošināšana pēdējam posmam	Telekomunikāciju operatori, LVRTC	Regulāri	Valsts
4.2.3. Elektrisko ierīču publiskās uzlādes vietu ierīkošana (piem. viedie soliņi -internets, uzlāde).	Pašvaldības Privātais, NVO	2021-2027	VRG, ES fondi, pašvaldību līdzfinansējums
R 4.3. Autoceļu infrastruktūras un koridoru apkalpes zonu attīstība			
4.3.1. Atkritumu apsaimniekošanas pilnveide, šķirotu atkritumu laukumu ieviešana arī lauku teritorijās	Pašvaldība, sadarbībā ar atkritumu apsaimniekošanas organizācijām	2022-2027	Pašvaldību, valsts
4.3.2. Ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu sakārtošana, lai nodrošinātu neatkarību un augstu kvalitāti jebkurā laikā	Pašvaldības	2021-2027	Pašvaldību, ES fondi,
4.3.3. Aprikojuma pilnveidošana tūrisma uzņēmumos: sākot ar viedo elektrības rozeti, energotaupīgu ledusskapi, saldētavu, video kameru utt.	Uzņēmēji, VRG	2022-2027	Uzņēmēju, VRG, ES fondi,
4.3.4. Integrēt projekta "Daugavabasmalas" rīcības plāna aktivitātes Daugavas labiekārtošanai un aktualizēšanai	Pašvaldības un privāto sadarbība	2022-2025	Pašvaldību
4.4.5. Viedais apgaismojums (seniori, enerģiju taupošās spuldzes) tūrisma objektos, parkos un apdzīvotās vietās	Uzņēmumi, kuri apsaimnieko tūrisma objektus un apdzīvotās vietas	Regulāri	Pašvaldību
4.3.6. Elektroenerģijas pakalpojumu uzlabošana tūrismam nozīmīgos objektos.	Sadales tīkls	Regulāri	Valsts atbalsts
4.3.7. Auto stāvlaukuma izbūve (piem. Viļakas ezera salas)	Pašvaldība	2022-2027	Pašvaldība, ES fondu finansējums
4.3.8. Kemperu vietas izveide Latgalē (piem. Ludza)	Atbildīgais uzņēmējs	2023-2025	LEADER uzņēmējiem
R 4.4. Veloinfrastruktūras izveide un pilnveidošana			
4.4.1. Turpināt iesāktu pie pārnovadu un pārrobežu velomaršrutu izstrādes un iedzīvināšanas dabā atbilstoši Latgales velotūrisma stratēģijai.	LTRA Ezerzeme, TIC, uzņēmēji, veloklubi, NVO	2021-2027	ES projekti, pašvaldības

4.4.2. Starptautiskā velomaršruta EV-11 norāžu zīmju izvietošana	VRG sadarbībā ar LTRA Ezerzeme	2021	ES projekti, pašvaldības
4.4.3. Drošu velosipēdu novietņu izvietošana pie tūrisma objektiem	Īpašnieks/apsaimniekotājs	2021-2027	Privātais, LEADER
4.4.4. Vienota veloceļu tīkla plānošana un attīstība	Valsts, reģions, pašvaldība, NĪ īpašnieki, objektu apsaimniekotāji	2022-2025	
4.4.5. Nelielu tiltiņu rekonstrukcija, kuri būtiski uzlabo velobraucēju un kājāmgājēju maršrutu veikšanu (piem. tiltiņš pār Bolupi pie Baķiem Rugāju nov, Kubulu p. tilts pār Kurnas upi)	Pašvaldības, NVO	2022-2027	ES projekti, pašvaldības
4.4.6. Mantu uzglabāšanas skapju izveide tūrisma objektos	Uzņēmējiem, objektu apsaimniekotājiem		Privātais, LEADER
4.4.7. Zaļā dzelzceļa posmu Ziemeļlatgalē atjaunošana un uzturēšana	VTA, pašvaldības, TIC, LRTA Ezerzeme	2022-2027	ES projekti, pašvaldības
R 4.5. Ūdenstūrisma infrastruktūras izveide un pilnveide			
4.5.1. Infrastruktūras izveide un uzturēšana (slīpu) laivu ielaišanai/izcelšanai upēs un ezeros. Piestātņu un ūdenstūrisma apmetņu izveide, piebraucamo ceļu un stāvlaukumu izveide, uzlabošana, uzturēšana	Zemes īpašnieki, TIC, pašvaldības	2022-2027	privātais fin, ES fondu fin.
4.5.2. Ūdens tūrisma maršrutu marķēšana norāžu izgatavošana un uzstādīšana.	Daugavpils Taka, NVO, Krāslavas TIC, zemes īpašnieks, pašvaldība	2022-2024	ES projekti, pašvaldības
4.5.3. Publisko pludmaļu izveide, uzturēšana pie upēm, ezeriem, T.sk. privāto.	Zemes īpašnieki, pašvaldība	2022-2027	Privātais, pašvaldības, ES fondu programmas (pārrobežu)

4.5.4. Ūdenstilpju, kurās ir pludmales, vienots monitorings, ūdens analīžu pārbaude centralizēti. Informācija ir katram pakalpojuma sniedzējam	biedrības, asociācijas, pašvaldību apvienības	Regulāri	ES fondi, projekti
4.5.5. Zivju inspektoru aprīkojuma atjaunošana, uzlabošana, lai mazinātu nelegālo maksšķerēšanu. Zivju resursu atjaunošana ezeros.	VVD, DAP, ūdestilpes apsaimniekotājs	2022-2024	VZF konkursu finansējums
R 4.6. Drošība un drošums (t.sk. kibernetiskā drošība)			
4.6.1. Tūrisma objektos video novērošanas ieviešana, drošībai	Objektu apsaimniekotājs	2021-2027	Uzņēmēju, VRG, ES fondi,
4.6.2. Tūristu mītnu u.c. pakalpojumu piedāvātāju svešvalodu zināšanu uzlabošana	Uzņēmēji, VRG, TIC	Regulāri	VRG, uzņēmēju, pašvaldības
4.6.3. Atbalsta tālruņa tūristam (angļu, krievu, vācu valodās) izveide un uzturēšana (informāciju par veselības aprūpi, traumpunktiem, policiju, rīcību krīzes situācijā u.c.) Nepieciešamības gadījumā arī sniegt elementārās tulkošanas palīdzību.	LIAA	2022-2025	LIAA, Iekšlietu ministrija, Ārlietu ministrija
4.6.4. Aktīvās atpūtas pakalpojumu sniedzēju savstarpēji saskaņoti, pakalpojumu sniegšanas laiki un vietas (izjāde, kvadricikli, kājāmgājēji, velo), lai nebūtu trokšņa piesārņojums, konflikti u.c.	Uzņēmēji	2022-2027	Privātais
4.6.5. Brīdinājuma nodrošināšana pierobežas zonā telekomunikāciju mobilo sakaru zonu pārslēgšanās gadījumā	Telekomunikāciju pakalpojumu sniedzēji, SM regulējums	2022-2024	Satiksmes ministrija
4.6.6. Brīvprātīgā darba iespēju nodrošināšana jauniešiem, pusaudžiem tūrisma objektos, pasākumos, lai veicinātu piederības sajūtu un mazinātu huligānismu	Pašvaldību jauniešu centri	2022-2027	Valsts nodarbinātības aģentūra
4.6.7. Veikt precizējumus pašvaldību saistošajos noteikumos par salūta rīkošanu (atļaujas, laiki).	Pašvaldība, uzņēmēji	2022-2027	Pašvaldības

M 5. PRIORITĀRI ATTĪSTĀMO TŪRISMA PAKALPOJUMU/PRODUKTU GRUPU ATTĪSTĪBAS VEICINĀŠANA			
Rīcības virzieni un aktivitātes	Atbildīgā institūcija/ organizācija	Īstenošanas laika periods	Nepieciešamie resursi, finansējums
5.1. Dabas teritoriju un objektu labiekārtojums			
5.1.1. Jāveic revīzija izstrādātajiem ĪADT dabas aizsardzības plāniem, identificējot pieļaujamās un atbalstāmās darbības tūrisma un atpūtas nozarē.	TIC, DAP, tūrisma uzņēmēji, VARAM, pašvaldības	Regulāri	Projektu finansējums LVM, LPR kopprojekti
5.1.2. Putnu vērošanas staciju izveide purvu, mežu ezeros – piemēram Orlovas purvā, Kalna ezerā Kapūnes ezerā, Pērkonu ezerā, Kupravas karjerās, Cūkusalas karjeros	Uzņēmēji, pašvaldība	2023-2027	ES strukturālie un investīciju fondi
5.1.3. Dzīvnieku vērošanas stacijas, piem. lāču mājas, briežu mājas utt. ar sensoriem pa teritoriju	Mednieku kolektīvi	2023-2027	ES strukturālie un investīciju fondi
5.1.4. Skatu torņa izveide pie Viļakas ezera vai/un Ziemeļlatgales augstākajā punktā Kangaru kalni.	Pašvaldības budžets, iespēja ieinteresēt uzņēmējus	2021-2027	ES strukturālie un investīciju fondi
5.1.5. Skatu tornis Balkanu kalnos, kā arī šķēršļu trases izveide ģimenēm ar bērniem	Pašvaldība, uzņēmējs	2022-2025	Uzņēmējs, VRG piesaistīts finansējums
5.1.6. Lubāna mitrāja kā Eiropas nozīmes dabas tūrisma galamērķa attīstība (infrastrukturā pilnveide, zīmola radīšana)	NVO, DAP, pašvaldības, TIC, LRTA Ezerzeme, LPR	2022-2027	LPR, LRTA Ezerzeme, DAP, VRG piesaistīts finansējums
5.1.7. Daugavas promenādes izveide Krāslavā un Adamovas pilskalna attīstība	Uzņēmēji, Krāslavas novada pašvaldība	2022-2025	ES fondi, pašvaldības budžets
5.1.8. Dabas parku/NATURA 2000 piedāvājumu attīstība Krāslavas novadā (dabas takas, Daugava, Dīrdzis, Sauleskalns, vietas laivotājiem)	Uzņēmēji, Krāslavas novada pašvaldība	2021-2027	ES finansējums
5.1.9. Pilskalnes Siguldiņas dabas taku kompleksa atjaunošana, izmantojot esošos dabas resursus. Papildināšana ar informācijas centru, naktsmītnēm.	Pašvaldība, uzņēmēji, NVO	2022-2024	Uzņēmējs, VRG piesaistīts finansējums
5.1.10. Pastaigu promenāde gar Ilūkstes upi un atpūtas vietu izveide Ilūkstes upes salā	Pašvaldība	2022-2024	Pašvaldība, ES fondi

5.1.11. Garo distanču kājāmgājēju maršruta Latgales Ezertaka marķēšana un to uzturēšana.	LTRA Ezerzeme, TIC	2021-2022	Pašvaldības, LRTA Ezerzeme piesaistīts finansējums
5.1.12. Unikālu interaktīvu dabas objektu izveide	Uzņēmēji, pašvaldība	2022-2025	Finanses no ELFLA, ERAF, pašvaldības, uzņēmumu
5.1.13. Atpūtas vietas iekārtošana pie Viļakas ezera	Pašvaldība, uzņēmēji	2021-2022	Finanses no ELFLA, ERAF, pašvaldības, uzņēmumu
5.1.14. Laipu izveide visā garumā dabas takās pēc nepieciešamības (piem. Stompaku purvā, daļai jau ir, lai var pārvietoties ar ratiņkrēsliem, bērnu ratiņiem)	LVM, DAP, pašvaldība	2021-2023	LVM, DAP, pašvaldība
5.1.15. Piedzīvojumu parku izveide (virvju trases/tūrisms izveidošana/pielāgošana dažāda vecuma kategorijām (arī 60+ trase))	Uzņēmējs, pašvaldība	2021-2027	ES fondi, VRG finansējums
5.1.16. Sagatavot dokumentāciju AAA "Augšdaugava" iekļaušanai UNESCO sarakstā. Attīstīt infrastruktūru un piedāvājumus.	Pašvaldība, DAP, augstskolas, nozares speciālisti	2022-2025	Pašvaldību, uzņēmēju (piedāvājumu izveidei), ES fondi, VRG finansējums
5.1.17. Viļakas novada dabas objektu labiekārtošana (Vecumu mežs, Liepnas upes ieleja, dabas parka Balkāni).	Pašvaldība, TIC	Regulāri	Pašvaldība, LVM, VRG finansējums
R 5.2. Kultūrvēsturisko vietu, to teritoriju un objektu labiekārtojums			
5.2.1. Dinaburgas Livonijas ordeņa cietokšņa izpētes, konservācijas un atjaunošanas darbi Naujenes pagastā	Augšdaugavas novada pašvaldība (publ. infr.), VRG, biznesa inkubatori	2023-2027	LEADER, VKKF u.c. kultūras programmu projektu finansējums
5.2.2. Kapucīna klostera ēkas (Viļakas novada muzejs) sakārtošana, renovācija, lai izveidotu amatnieku centru.	Pašvaldība	2023-2027	ES fondu finansējums, pašvaldības
5.2.3. Kopīgas pastaigu takas izveide Viļakas pilsētā - savienojot Viļakas ezera salu ar Marienhauzenas muižas apbūvi, nokļūstot līdz luterāņu un katoļu baznīcai.	Pašvaldība	2023-2027	ES fondu finansējums, pašvaldības

5.2.4. Marienhauzenas muižas parka attīstība - Viļakas pilsētā, apgaismojums celiņi, apzaļumošana	Pašvaldība, uzņēmēji	2023-2027	ELFA, ERAF, pašvaldības, uzņēmumu
5.2.5. Dagdas muižas parka attīstīšana kā nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus	Pašvaldība, uzņēmēji	2021-2027	ES fondu finansējums, pašvaldības
5.2.6. Jaundomes muižas restaurācija, teritorijas atjaunošana	Pašvaldība	2021-2027	ES fondu finansējums, pašvaldības
5.2.7. Viļakas novada kultūrvēsturisku vietu attīstība (Ontana Slišāna dārza labiekārtošana, Viļakas novada muzeja esošo un jauno ekspozīciju izveidošana un papildināšana, Vēršukalna muzejs Viļakas novadā pakalpojuma pilnveidošana, klēts renovācija Balkanu dabas parkā tūrisma aktivitātēm).	Pašvaldība	2023-2027	ES fondu finansējums, pašvaldības
5.2.8. Muzeja "Andrupenes lauku sēta" atjaunošana, materiāltehniskās bāzes papildināšana.	Pašvaldība	2023-2027	ES fondu finansējums, pašvaldības
5.3.9. Krāslavas pils atjaunošana un konferenču centra izveide	Pašvaldība	2022-2027	KM, ERAF
5.2.10. Demenes ciemata centra plānojuma izveide, degradēto objektu novākšana, iesaistot vietējo kopienu.	Pašvaldība, uzņēmēji, NVO	2022-2027	ES fondu finansējums, pašvaldības
R 5.3. Sporta infrastruktūras un aktīvās atpūtas piedāvājuma pilnveidošana/attīstīšana			
5.3.1. Eglukalna slēpošanas trases sasniedzamības uzlabošana, kā arī šī objekta papildus servisu pilnveidošana	Uzņēmēji, LVM	2021-2027	ES strukturālie un investīciju fondi, LEADER, LVM finansējums
5.3.2. Tūrisma pakalpojumu attīstība dažādiem gadalaikiem Sauleskalnā (Krāslavas nov.) gan ziemas sporta cienītājiem, gan vasaras sezonā (piem., niršanas tūrismam).	Uzņēmējs	2021-2027	ES fondi, brīvprātīgais darbs, LEADER
5.3.2. Šautuves izbūve Ziemeļlatgalē - sportistiem	Uzņēmējs	2021-2022	ES strukturālie un investīciju fondi, LEADER
5.3.3. Balvu ezera apkārtnes sporta infrastruktūras pakalpojumu pilnveide un attīstīšana	Pašvaldība, VRG, uzņēmēji	2021-2025	ELFA, LEADER

5.3.4. Sporta pasākumu izveide Krievijas Federācijas, Baltkrievijas un Baltijas valstu sportistiem un tūristiem	Uzņēmēji	2021-2025	Uzņēmējs, LEADER, ES fondu finansējums
5.3.5. Specifiska sporta pasākuma izveide Latgalē, piemēram, "Pasaules latgalu" čempionāts hokejā	Uzņēmējs	2022-2025	Uzņēmējs, LEADER, ES fondu finansējums
5.3.6. Viļakas "Baltā brieža" moto trases attīstība.	Uzņēmējs	2022-2025	Uzņēmējs, LEADER, ES fondu finansējums
5.3.7 Multifunkcionālā sporta parka izveide	Uzņēmējs	2022-2027	Uzņēmējs, LEADER, ES fondu finansējums
R 5.4. Dabas izglītības un izziņas pakalpojumu pilnveidošana/attīstīšana			
5.4.1. Vides izziņas nometņu rīkošana dažādām mērķgrupām.	Uzņēmēji	2022-2027	LVAf, Pašvaldības
5.4.2. Izstrādāt vides, izglītības un kultūras maršrutu topošā Krāslavas novada ietvaros (Indras Laimes muzejs, "Kēpa", Jaundomes muiža, Andrupenes lauku sēta u.tml.)	Pašvaldība, TIC	2022-2024	LVAf, Pašvaldības
5.4.3. Amatnieku darbnīcu attīstība un pieejamība	Uzņēmēji	2021-2027	LEADER, ES fondu finansējums
5.4.4. Rokdarbu saglabšanas centra izveide	Uzņēmēji	2022-2024	ES fondu finansējums, Kultūrkapitāla fonds
5.4.5. Rokdarbu interaktīvās bibliotēkas izveide	Uzņēmēji, pašvaldība	2022-2024	Kultūrkapitāla fonds
5.4.6. Keramikas, metālapstrādes, kokapstrādes radošu darbnīcu atvēršana, izveidošana Ziemeļlatgalē (klātienē, e-vidē), popularizējot roku darbu, amatniecību, specifiskās prasmes (metināšana, elektrība, robotiku.c.)	Uzņēmēji	2022-2027	ES fondu finansējums, LEADER
5.4.7. Katra pagasta tautas nama piedāvājuma pilnveidošana, tai skaitā piedāvājumi tūristiem	Tautas nami katrā pagastā	Regulāri	Pašvaldību, ES fondi
5.4.8. Virtuālo un klātienē meistarklašu dažādos amatos (sveču liešana, siera siešana u.c.) pilnveidošana	VRG, pašvaldība, uzņēmēji	2022-2024	Privātie, pašvaldību, ES fondi, LEADER

5.4.9. Ludzas Amatnieku centra piedāvājumu attīstīšana	Biedrība "Ludzas amatnieks"	2022-2025	Pašvaldība, LEADER vai privātie
5.4.10. Indras aušanas darbnīcas attīstība tradīciju saglabāšanai	Indras aušanas darbnīca	2022-2027	LEADER, Kultūrkapitāla fonds, pašvaldības
5.4.11. Birķineļu baznīcas transformācija par multifunkcionālu kultūrvietu, veidojot vienotu kompleksu ar Raiņa māju "Berķenele"	Pašvaldība, NVO	2022-2026	Privātais, ziedojumi
5.4.12. Konstantīna Raudives centrs Asūnē	Pašvaldība sadarbībā ar mājražotāji, amatnieki	2022-2027	ELFA, ERAF, LEADER, pašvaldība, citi
5.4.13. Upītes Nemateriālā kultūras mantojuma centra attīstība Viļakas novadā Nemateriāla kultūras mantojuma meistardarbnīcas un saglabāšana Ziemeļlatgalē (maija dziedājumi, psalmi, pusbolss, maizes cepšana, aušana)	Pašvaldība, biedrība, TIC	2021-2027	Līdzfin., ELFA, pārrobežu programmas, pašvaldību un valsts finansējums.
5.4.14. Urbāno fermu attīstība, komercdārzu attīstība Ziemeļlatgalē	Uzņēmēji	2022-2027	Privātais, ES finansējums
5.4.15. Mākslas tūrisma pakalpojumu izveide (arī digitālā māksla)	Pašvaldība sadarbībā ar uzņēmējiem	2022-2027	Proj. fin. , pašv. Līdzfin.
5.4.16. Jaundomes muižas pakalpojumu piedāvājumu pilnveidošana, izveidošana	Pašvaldība sadarbībā ar uzņēmējiem	2022-2027	Projektu finansējums, pašvaldību finansējums
5.4.17. Muzejs "Andrupenes lauku sēta" pakalpojumu pilnveidošana, izveidošana, dažādošana	Pašvaldība sadarbībā ar uzņēmējiem	2022-2027	Pašvaldība, ES finansējums
5.4.18. Koprades kultūrtūrisma piedāvājuma izveide Červonkas pilī un parkā, iesaistot vietējo kopienu.	Pašvaldība	2022-2025	KKF finansējums, NVO projekti - EEZ/Norvēģijas finanšu instruments, LEADER.
5.4.19. Radošā sakrālā tūrisma piedāvājuma Ziemeļlatgalē izveide (izveidot pašiem savu Rožukroni, izliet sev sveces, izšūt Dieva bausli (uzreiz arī nosvēta utt.)	Draudzes, uzņēmēji	2022-2027	ES strukturālie un investīciju fondi
5.4.20. Pārsteigumu un kultūrvēstures piedzīvojumu maršruta Medumos izveide, akcentējot šīs vietas starptautisko lomu, slavenos cilvēkus, kuri šeit dzimuši vai viesojušies.	NVO, pašvaldība, TIC	2021-2024	Privātais, pašvaldības

5.4.21. Uzņēmēju un zinātnieku (vēsturnieku) sadarbība, lai identificētu zīmīgas kultūrvēstures liecības izmantošanai tūrisma piedāvājumā.	Zinātniskās institūcijas, augstskolu speciālisti, uzņēmēji	2021-2027	IZM Valsts pētījumu programmas, Latvijas Zinātnes Padomes Lietišķo pētījumu projekti
R 5.5. Personīgās izziņas un labjūtes tūrisma pakalpojumu grupas infrastruktūras un piedāvājuma pilnveidošana			
5.5.1. Izstrādāt kopīgu piedāvājumu labjūtes tūrismā (pirts, masāža, kubuli, skaistumkopšana utt.)	LRTA Ezerzeme, TIC, uzņēmēji	2022-2027	ES, pašvaldības finansējums, uzņēmēji
5.5.2. Ūdens parku attīstība ar dažādiem pakalpojumiem	Uzņēmējs	2022-2027	Privātie un projektu finansējums
5.5.3. Peldbaseina Viļakā izveide cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, ar skaņas, gaismas terapijas telpām	Pašvaldība, uzņēmēji	2022-2027	ELFA, ERAF, pārrobežu, pašvaldības, uzņēmumi
5.5.4. Mini rehabilitācijas centra (cigun nodarbības, joga utt.) izveide Ziemeļlatgalē	Uzņēmējs	2021-2027	ES strukturālie un investīciju fondi
5.5.5. Netradicionāla piedāvājuma -peldošā pirts un kafejnīca uz pļosta Subates ezeros izveide.	Privātie, ES fondi	2022-2027	LEADER, privātie
5.5.6. Netradicionālu pasākumu brīvdabā izveide piemēram, vakars uz ezera, ar mūziku.	Ezera apsaimniekotājs, NVO, uzņēmējs	2022-2027	Privātie, projektu finansējums
5.5.7. Sajūtu takas Balvu ezera krastā izveide	Pašvaldība, uzņēmēji	2022-2025	LEADER, privātie
5.5.8. Laimes muzeja piedāvājuma attīstība Indrā	Pašvaldība, TIC	2022-2025	ES, pašvaldības finansējums
5.5.9. "Raganas māja" Ziemeļlatgalē izveide (lasa zālītes dabā, kaltē tēju, aplej čūskas, rupučus, izkausē āpša taukus, bebra dziedzeru uzlējumi utt.)	Uzņēmējs	2021-2027	ES strukturālie un investīciju fondi
5.5.10. Aromterapijas pakalpojumi, mūzikas terapijas, deju terapijas, mākslas terapijas pakalpojumi, meditācijas centri	Privātpersonas, ārstniecības personas	2022-2027	Personīgie līdzekļi, aizdevumi
5.5.11. Eversmuižas kultūrvēstures un dabas takas infrastruktūras labiekārtošana - dziedniecisko akmeņu pieejamībai	Pašvaldība kopā ar uzņēmēju	2022-2027	Pašvaldība, LEADER vai privātie
R 5.6. Darījuma tūrisma veicinošo pakalpojumu attīstīšana, pilnveidošana			

5.6.1. Korporatīvo pasākumu, semināru, konferenču piedāvājuma īres kataloga izveide.	TIC, pašvaldības, LPR, NVO	2022-2024	Pašvaldības, LIAA
5.6.2. Rekovas dzirnavas - semināru norises vietas un aprīkojuma pilnveide	Uzņēmējs	2021-2022	ELFA, ERFA, uzņēmējs
5.6.3. Modernas viesnīcas izveide Viļakā	Uzņēmējs	2022-2027	ELFA, ERFA, uzņēmējs
5.6.4. Zaļās ekonomikas kompetenču centrs, izmantojot un attiecīgi pilnveidojot Bebrenes profesionāli tehniskās vidusskolas bāzi un Dvietes palieņu pļavu informācijas centru	Pašvaldība, uzņēmēji	2024-2027	ERASMUS Programmas projekti
5.6.5. Koprades telpu izveide un aprīkošana (Birojs pie ezera - piedāvājums attālinātam darbam Latgales viesu mājās)	Uzņēmēji	2022-2027	ES un privātais finansējums
5.6.6. Ārtelpu paviljonu ierīkošana ar vietējo apsildi, kur pulcēties pandēmijas apstākļu laikā (arī pēc tam)- netipiskās vietās, dabā, uz ēku jumtiem, terasēm	Uzņēmēji	2021-2026	Fondi, aizdevumi, privātie līdzekļi
5.6.7. Mini dārzu kopprojekta attīstīšana	Uzņēmēji	2022-2027	ELFA, LEADER
5.6.8. Korporatīvu piedāvājumu (abonementi uz gadu) uzņēmumiem izveide, lai tie var piedāvāt atpūtas nogali saviem darbiniekiem (vienatnē, ar ģimeni)	Privāto un TIC sadarbība	2022-2027	Privātais
5.6.9. Specifisku nozaru apmācību organizēšana, kur nepieciešama specializētas infrastruktūras izmantošanai, piemēram, gaismošanas, stikla pūšanas u.c.	Uzņēmēji, NVO	2022-2027	Privātais, LEADER
5.6.10. Daugavpils Universitātes Studiju un pētniecības centrs "Ilgas" piedāvājuma izstrāde darījuma tūristiem (konferencēm, semināriem)	DU	2022-2024	DU finansējums

M 6. ĪPAŠI ATTĪSTĀMO SEGMENTU PAKALPOJUMU ATTĪSTĪŠANA			
Rīcības virzieni un aktivitātes	Atbildīgā institūcija/ organizācija	Īstenošanas laika periods	Nepieciešamie resursi, finansējums
R 6.1. Luksusa pakalpojumu attīstīšana un pilnveidošana			
6.1.1. Esošu un jaunu ģimeņu māju uzlabošana, piedāvājot tūristam atpūtai uz ilgāku laiku, lai iepazītu lauku vidi	Uzņēmēji	2021-2023	Privātais
6.1.2. Augsta komforta līmeņa naktsmītņu piedāvājuma radīšana.	Uzņēmēji	2022-2026	ES fondi, privātās invest.
6.1.3. Dzīvnieku viesnīcu piedāvājuma izveide un ceļotājiem ar mājdzīvniekiem draudzīgu tūrisma objektu izveide	Uzņēmēji	2022-2027	LEDAER
R 6.2. Pakalpojumu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, ģimenēm ar maziem bērniem attīstīšana un pilnveidošana			
6.2.1. Tūrisma piedāvājuma pielāgošana personām ar īpašām vajadzībām, koncentrējoties uz vietām, kur jau ir izveidota atbilstoša infrastruktūra	Pašvaldība un uzņēmēji	2021-2027	ESF
6.2.2. Ekociemu izveide cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kur dzīvot un darboties un ārstniecisko un rehabilitācijas pakalpojumu pilnveide cilvēkiem ar īpašām vajadzībām ekociemos.	Pašvaldība un uzņēmēji, Veselības ministrija	2021-2027	Veselības ministrija, pašvaldības, LPR
6.2.3. Aktīvās atpūtas un tūrisma infrastruktūras pielāgošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, ģimenēm ar maziem bērniem, piemēram, peldvietu laipas, sporta infrastruktūra u.c.	Uzņēmējs, pašvaldība	2021-2027	ES fondi
6.2.4. Darba nometņu izveide Ziemeļlatgalē (narkomāniem, grūtajiem bērniem, cietumniekiem utt.) – ļoti jūtīgs, specifisks biznesa novirziens	Uzņēmējs, pašvaldība	2021-2027	ESF
R 6.3. Pakalpojumu pilnveide autentiskās kultūras meklētājiem			
6.3.1. Pakalpojuma “Pieredzes brīvdienas ģimenēm” izveide (dzīvo Latgales sētā, un brīvdienās sagatavo ievārijumus ziemai. Ej dārzā un mežā, lasi ogas un apgūsti tradicionālās gatavošanas metodes u.c.)	Uzņēmējs	2021-2027	KKF, LEADER, privātie
6.3.2. Latgales pilsētas svētku (tradicionālo)kalendāra izveide (datumi un norises vietas, maršruta piedāvājums)	Pašvaldība, TIC	Ik gadu	Projektu finansējums

6.3.3. Pakalpojuma “Specializēts ceļojums Daugavas kreisajā krastā” izveide etnogrāfijas, vēstures mīļotājiem, kuri vēlas iepazīties ar latgaļu, sēļu, lietuviešu, u.c. kultūru mijiedarbību šai reģionā.	NVO, uzņēmēji	2022-2025	Privātais
6.3.4. Latgales krucifiksu maršruta izveide un informatīvo zīmju (pie katra krucifiksa nelielu anotāciju par tā rašanās vēsturi) izveide.	Draudzes, TIC	2022-2025	Draudzes, ziedojumi
6.3.5. Latgales kulināro maršrutu pilnveidošana.	Latgales kulinārā mantojuma centrs, tūrisma uzņēmēji, mājražotāji	2021-2022	ES, Privātais un pašvaldības
6.3.6. Kapu tūrisma piedāvājuma attīstība (kapsētas shēmu izveide ievērojamu cilvēku piemiņas vietām)	TIC, privātie gidi, mācītāji	2022-2025	Pašvaldības, ziedojumi
6.3.7. Latgales Leļļu maršruts – Preiļi, Krāslava un Daugavpils	Uzņēmēji, pašvaldības	2022-2025	ES, privātais un pašvaldības
6.3.8. Latgales muižas parku iepazīšanas maršruta izstrāde	Uzņēmēji, pašvaldības	2022-2025	Privātais, pašvaldības
6.3.9. Māju kafejnīcu piedāvājuma izveide organizētos pasākumos.	Uzņēmēji	2022-2025	Privātais
6.3.10. Maršruta “Karaļa Mindauga ceļš” izveide (slavenais lietuviešu ķēniņš apbedīts Aglonā).	NVO	2022-2025	ES finansējums (pārrobežu programmas), citi projektu līdzekļi
6.3.11. Baltu pirmskristietības reliģisko kulta svētvietu maršrutu izveide		2022-2025	Privātais
6.3.12. Individuālo svētceļojumu, meditācijas un garīgās atfiršanās maršrutu izveide uz Aglonu (no katra Latvijas reģiona un Lietuvas)	NVO, TIC, draudzes	2022-2025	Privātais, draudzes
6.3.13. Autotūrisma maršruta Igaunijas tūristiem, iekļaujot stāstus par Ludzas igauņiem	TIC, NVO	2022-2025	ES finansējums (pārrobežu programmas)
6.3.14. Izveidot unikālus ES pierobežas tūrisma produktus ārvalstu ceļotājiem Latvijā.	TIC, LRTA Ezerzeme	2022-2025	ES finansējums (pārrobežu programmas)
6.3.15. Kājāmgājēju un velotīkla attīstība (atzari uz Igauniju un Lietuvu)	LRTA Ezerzeme	2021-2025	ES fondi
6.3.16. Tīklošanās konkrētu tematisko (nišu) piedāvājumu izveidei un pārdošanai.	sadarbībā ar kaimiņu valstu tūrisma organizācijām un iesaistītajām iestādēm.	Regulāri	pašvaldības, valsts līdzekļi, iesaistot uzņēmējus piedalīties uzturēšanā

6.3.17. Latvijas un Lietuvas sēļu kultūrvēsturiskā reģiona - kultūras, dabas objektu un kulinārā mantojuma popularizēšana.	sadarbībā ar kaimiņu valstu tūrisma organizācijām un iesaistītajām iestādēm.	2022-2025v	Pārrobežu programmas
6.3.18. Tematisko pārrobežas maršrutu izveide: Garšīgais maršruts "1 nedēļa, 2 valstis, 30 ēdieni", laivošanas maršruts "100 km ap LV-LT robežu", amatniecības maršruts "Zelta rokas pierobežā"	Latvijas un ārzemju TŪROPERATORI (kā uzņēmēju sadarbības partneri)	2022-2025	Pārrobežu programmas
6.3.19. Aktīvāka uzņēmēju iesaiste Pārrobežu sadarbības programmās.	LRTA Ezerzeme, LPR	Regulāri	Pašvaldības, LRTA Ezerzeme, LPR

M 7. ILGTSPĒJĪGA TŪRISMA ATTĪSTĪBAS APMĀCĪBU ĪSTENOŠANA UZŅĒMUMIEM, IEDVESMOŠANĀS JAUNIEM PRODUKTIEM UN KVALITĀTE.

Rīcības virzieni un aktivitātes	Atbildīgā institūcija/ organizācija	Īstenošanas laika periods	Nepieciešamie resursi, finansējums
R 7.1. Uzņēmēju apmācību organizēšana pakalpojumu attīstīšanai un kvalitātes nodrošināšanai			
7.1.1. Apmācību īstenošana uzņēmējiem par dažādām tēmām: viesmīlība (etiķete, standarti, pakalpojumu kvalitātes novērtējums u.c.), mārketinga un zīmoli, digitālie rīki (arī tiešsaistes rezervēšanas sistēmas u.c.), digitālās prasmes sevis reklamēšanai (kvalitatīvi video, pasaules tendences, foto, dāvanu kartes utt.) un sociālie mediji, būvniecības saskaņošana, grāmatvedība un finanses, ietekmes uz vidi izpratne, inovācijas un ekoinovācijas, radošums un līdzdarbošanās, juridiskie jautājumi u.c.	VRG, LRTA Ezerzeme, LPR, TIC, LLKC,	Regulāri	VRG, LPR, pašvaldība, uzņēmēju līdzdalības maksājums
7.1.2. Apmācību formu dažādošana: tiešsaiste, klātie un pieredzes apmaiņas braucieni nelielās grupās pie kolēģiem gan Latvijā, gan kaimiņu teritorijās un pie līdzīgiem pakalpojumu sniedzējiem, gan citur pasaulē, semināri un nometnes (apmācības, citādāka domāšana).	VRG, LRTA Ezerzeme, LPR, TIC, VRG uzņēmēji	Regulāri	VRG, LPR, pašvaldība, uzņēmēju līdzdalības maksājums
7.1.3. Pieredzes stāsti - labās (iedvesmas gūšana un ieteikumi) un neveiksmīgās pieredzes (uzsāktie biznesi, kas ir bijusi neveiksmīgi, kāpēc, utt.)	NVO, VRG	Regulāri	ES Fondi, pers. līdzekļi, pašvaldības
7.1.4. Uzņēmuma stāsta radīšana. Kopīgi stāstu vakari - izveido savu brīnumstāstu, savu šausmu stāstu, savu garšīgo stāstu, utt. Daudz spēles elementu, lai uzņēmēji paši sajūt to, ko vēlas piedāvāt tūristam. Kooperējas pakalpojuma sniedzēji	Uzņēmēji	Regulāri	Uzņēmēju finansējums
7.1.5. Ārzemju ekspertu piesaiste apmācību īstenošanā	Ezerzeme, plānošanas reģions, TIC, pašvaldības	2021-2027	ES fondi, LPR, privātais

7.1.6. Slepēnā klienta programmas izveide un darbība - kvalitātes novērtēšanai.	LRTA Ezerzeme, uzņēmēji	2022-2027	LRTA Ezerzeme, LIAA, ģdzmaksājums
7.1.7. Uzņēmēju informēšana un rosināšana piedalīties LIAA konkursā jaunajiem produktiem	TIC	2022-2027	LIAA, valsts budžets
7.1.8. Turpināt Latgales reģiona tūrisma gada balvas (nomināciju) tradīciju tūrisma gada konferences organizēšanu	LRTA Ezerzeme,	2021-2027	LRTA Ezerzeme, LIAA
7.1.9. LPR un pašvaldību grantu programmas pilnveide divām mērķgrupām: jauniem uzņēmējiem un jauniem produktiem; pieredzējušajiem uzņēmējiem, kuri savu darbību ir apliecinājuši ar kvalitāti.	LPR, pašvaldības	2021-2027	LPR, LIAA Reģionālie biznesa inkubatori
7.1.10. Digitālo pakalpojumu vai preču novērtējuma monitoringa veicināšana Latgales tūrisma uzņēmumos, piem. Google Ads kampaņu izmantošana	Uzņēmēji, TIC, reģiona tūrisma asoc.	Regulāri	Personīgie. Fondi. Valsts subsidē starptautisko piedāvājumu
7.1.11. Rosināt pašvaldību grantu konkursos tūrisma jomai piešķirt papildus punktus pie vērtēšanas.	Sadarbības projekts- pašvaldības + uzņēmēji + biedrības	2021-2022	ES fondu līdzfinansējums
7.1.12. Kopīgu pieredzes apmaiņas un sadarbības projektu izstrāde ar kaimiņvalstīm - Lietuvu, Igauniju, Somiju, Poliju u.t.t.	VRG, uzņēmēji, NVO	Regulāri	LEADER
7.1.13. Krājaizdevumu sabiedrības izveide līdzfinansējuma pieejamības nodrošināšana projektu īstenošanai, t.sk. tūrisma uzņēmumos.	Pašvaldības/ uzņēmēji	Izvērtējot nepieciešamību	Pūļa finansējums
7.1.14. VRG iesniegt priekšlikumus ZM MK noteikumu grozījumu izdarīšanai par Avansa atbalstu (20%) projektu īstenošanai uzņēmējiem	Fondu administrācijām, ZM, EM	2021-	Lauku partnerības

M 8. PAKALPOJUMAM/PRODUKTAM PIEMĒROTA MĀRKETINGA NODROŠINĀŠANA ATBILSTOŠI IZSTRĀDĀTAJAI TŪRISMA MĀRKETINGA KONCEPCIJAI

Rīcības virzieni un aktivitātes	Atbildīgā institūcija/ organizācija	Īstenošanas laika periods	Nepieciešamie resursi, finansējums
R 8.1. Tūrisma mārketinga pasākumu ieviešana			
8.1.1. Uzņēmēju, objektu saimnieku apmācības mārketinga un pārdošanas jomā.	VRG, LRTA Ezerzeme	Regulāri (reizi gadā)	VRG projekti, LTRA
8.1.2. Vienota dizaina vides objektu ar vietas unikālo identitāti (skatu platformas –krēslu) izvietošana Latgales ainaviskajās vietās	Pašvaldība, uzņēmējs, LRTA Ezerzeme	2023-2027	VRG, projekti
8.1.3. Latgales reģiona popularizēšana festivālos un gadatirgos Igaunijā un Lietuvā, Krievijas Federācijā, Baltkrievijā	TIC, LRTA Ezerzeme	Ik gadu	LIIA atbalsts
8.1.4. Izmantot "vēstnešus" - sabiedrībā atpazīstamas personības. Izveidot kampaņu “Viedokļu līderi ceļo uz Latgali”.	LRTA Ezerzeme, TIC	2022-2027	LIAA
8.1.5. Mākslinieku piesaiste vides objektu izveidē, vietas noformēšanā.	LRTA Ezerzeme Pašvaldības	Regulāri	Pašvaldības
8.1.6. Kopīgu mārketinga aktivitāšu veidošana un papildināšana visos Latgales reģionos visa gada garumā.	LRTA Ezerzeme, TIC, LPR	Regulāri	LIAA, LPR, LRTA Ezerzeme
8.1.7. Specifiskas mārketinga aktivitātes Rīgas lidostā un Rīgas, Ventspils, Liepājas pasažieru ostās, Rīgas dzelzceļa stacija, Daugavpils dzelzceļa stacijā (Informatīvie stendi, suvenīru un mājražotāju automāti)	LPR, LIAA, uzņēmēji	līdz 2027	LIAA
8.1.8. Izmantot plašāk iespējas tūrisma uzņēmējus popularizēt radio un TV (raidījumi ar piedalīšanos u.tml.)	LIAA LRTA Ezerzeme, LPR	2021-2027	LIAA
8.1.9. Mārketinga kampaņas Latgales tūrisma produktiem Ķīnas un Japānas ceļotājiem	LIAA un to pārstāvniecības	līdz 2027	LIAA

8.1.10. Veidot akcijas un instrumentus apmeklētāju piesaistei (piem. atlaides vairāku objektu apmeklēšanai Latgales reģionā, reģionālās tūrista biļetes (sab. transports + atlaides vai bezmaksas ieeja objektos), ģimeņu izceļšana kā vērtība - atlaides ģimenēm. Latgales ID karte u.c.	TIC, NVO, pašvaldības, privātie	Ik gadu	Uzņēmēji, projektu finansējums
8.1.11. Videoklipa veidošana par produktiem. Produktu demonstrēšanas tiešraides – mārketinga sekmēšanai.	Uzņēmējs, TIC	2021-2027	Projektu iespējas, sponsoru piesaiste
8.1.12. Atbalsts uzņēmējiem kvalitatīvu foto uzņemšana katram tūrisma objektam, pakalpojumam. Drona veidotu video iespējas nofilmēt un ievietot e-vidē.	Pašvaldības, LRTA Ezerzeme	Ik pa 2 gadiem	Projektu iespējas

4. STRATĒGIJAS IEVIEŠANAS SNIEGUMA RĀDĪTĀJI.

Snieguma rādītāji ir uzņēmumam/nozarei atbilstoši rādītāji, kuri raksturo izvirzīto mērķu sasniegšanas pakāpi un īstenoto rīcību atdevi.

Kā snieguma rādītājus var izmantot:

- Statistikas rādītāji (apmeklētāju skaits nedēļas nogalē, vidējie izdevumi uz 1 apmeklētāju u.c.);
- Indeksi (sastāv no vairākiem rādītājiem) (*piem., Tūrisma un ceļojumu konkurētspējas indekss, Teritorijas attīstības indekss*);
- Atsauksmes, klientu novērtējums;
- Sertifikācija (kvalitātes, piederība organizācijai);
- Ieguldīto investīciju atdeve.

Ja snieguma rādītājus uzkrāj regulāri un veic to analīzi ilgākā laika periodā, tad to sauc par monitoringu. Monitoringa mērķis ir identificēt vietu un procesu izmaiņas laika periodā.

Latgales reģionam kā **tūrisma galamērķim** ieteicams izmantot **Eiropas tūrisma indikatoru sistēmu** (*ETIS toolkit*), kura tiek izmantota Eiropā tūrisma galamērķu ilgtspējīgas darbības novērtēšanai un monitorēšanai.¹ Norādītajā avotā ir sagatave Excel formātā rādītāju uzkrāšanai un analīzei, ņemot vērā ilgtermiņa nozīmi tūrisma galamērķa attīstībā.

Tūrisma un viesmīlības uzņēmumu griezumā snieguma rādītājus ieteicams analizēt pēc līdzsvarotas vadības kartes pieejas četrās perspektīvās: finanšu, klientu, iekšējie procesi un mācīšanās/darbinieki. Šī pieeja ir izmantojama šīs stratēģijas mērķu un rīcību sasniegšanas vērtēšanā. Tabulā 10 ir pārādīti snieguma rādītāji šīs stratēģijas mērķu sasniegšanā.

Snieguma rādītāju ieguvei ir plānoti šādi datu avoti Lursoft datu bāze, Centrālās Statiskās pārvaldes datu bāze, tūrisma un viesmīlības nozares uzņēmumu/organizāciju aptauja ik pēc diviem gadiem (2023., 2025. un 2027.gados). Aptauja uzņēmumiem/organizācijām ir jāveic pēc vienotas aptaujas veidlapas LRTA "Ezerzeme" vai lauku partnerībām. Aptauju var izmantot arī aktuālās kontaktinformācijas aktualizēšanai u.c. Rādītājiem par uzņēmumu/organizāciju vidējo kvalitātes novērtējumu Tripadvisor un Booking.com vietnēs dati ir jāievāc manuāli ieteicams katru gadu, bet ne retāk kā ik pēc 2 gadiem. Kvalitātes datu ievākšana veicama augusta 3. nedēļas ceturtdienā, atlasot uzņēmumus/organizācijas pēc meklējamā vārda Latgales reģions un visiem ierakstiem saglabājot vidējo kvalitātes novērtējumu, ja resurss ļauj, tad Booking.com platformā var analizēt kvalitātes vērtējumu katrai komponentei (iespējas, tīrība, komforts, atbilstība cenai, atrašanās vieta, bezmaksas bezvadu internets), kā arī cenu monitoringu standarta divvietīgai istabai augusta trešajā nedēļā no piektdienas uz sestdienu, tas ļauj izsekot vidējām cenām par pakalpojumu un cenu izmaiņām stratēģijas laika periodā līdz 2027. gadam.

¹ https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators_en

Tabula 10. Snieguma rādītāji.

Rādītājs	Esošā situācija 2019-2021	Mērķis 2027	Avots
Finanšu perspektīva			
Uzņēmumu skaits Latgales reģionā pēc NACE 55.1., 55.2., 55.3., 55.9., 56.1., 56.2., 56.3., 79.11., 79.12., 79.9., 90.04, 91.02., 96.04	583 (2020.g. februārī)	600	Lursoft datu bāze
Uzņēmumu apgrozījums Latgales reģionā pēc NACE 55.1., 55.2., 55.3., 55.9., 56.1., 56.2., 56.3., 79.11., 79.12., 79.9., 90.04, 91.02., 96.04	*	Pieaugums 20%	Lursoft datu bāze
Tūristu mitņu skaits un gultas vietu skaits	96 un 3 331	Pieaugums 15%	CSP
Pavadītās nakts gadā tūristu mītnēs, skaits	370246	+20%	CSP
Pavadītās nakts 3.cet. tūristu mītnēs, skaits	79937	+25%	
Vid. tūristu izdevumi dienā, vairākdienu braucienos, EUR	45	Pieaugums +15%	CSP
Vid. vienas dienas ceļotāju izdevumi vienas dienas braucienā, EUR	19	Pieaugums +15%	CSP
Klientu perspektīva			
Uzņēmumu vid. kvalitātes vērtējums Tripadvisor platformā (no 1 līdz 5)		4	Tripadvisor
Uzņēmumu vid. kvalitātes vērtējums Booking.com (no 1 līdz 10)		8,5	Booking.com
Iekšējo procesu perspektīva			
Biļešu (t.sk. pasākumi), rezervāciju veikšana tiešsaistē, % no visiem uzņēmumiem.	Nav datu	70%	Uzņēmumu aptauja
Uzņēmumu skaits ar kādu no šiem kvalitātes sertifikātiem (Zaļais sertifikāts, Latviskais mantojums, Latgales Kulinārais mantojums, LVRA sertifikācija, Gājējiem draudzīgs). % no visiem uzņēmumiem.	Nav datu	50%	Uzņēmumu aptauja
Mācīšanās/personāla perspektīva			
Uzņēmumu skaits, kas nodrošina pakalpojumu 3 valodās. % no uzņēmumiem.	Nav datu	60%	Uzņēmumu aptauja
Pakalpojumu sniedzēju skaits, kuri piedāvā pakalpojumu/produktu ar vides izziņas komponenti (izziņas ekskursija, gida pakalpojumi, vides dizaina elementi, amata prasmju apguve) un radošā tūrisma elementu (līdzdarbošanos)	Nav datu	50	Uzņēmumu aptauja

Izmantotie avoti

Aglonas novada dome (2020). Kafejnīca" Turība" <http://www.aglona.travel/kafenica-turiba/>.

Baltinavas novada dome (2020). Kafejnīca Baltinava <http://www.baltinava.lv/turisms/38-kafejnica-baltinava.html>.

Balvu rajona partnerība (2020). Biedrības darbība un biedri.
<http://www.balvi.partneribas.lv/index.php/par-mums/biedribas-darbiba>.

Bērziņa (2017). Latvijas spēja paņemt "savu" ārvalstu investīciju pīrāga daļu
<https://www.makroekonomika.lv/latvijas-speja-panemt-savu-arvalstu-investiciju-piraga-dalu>.

Biedrība "Latgales kulinārā mantojuma centrs" (2020). Biedrības biedri.
<https://www.kulinaraismantojums.lv/lv/par-biedribu/biedribas-biedri/>.

Brīvers, I.(2011).Latgales atbilstība stacionārā stāvokļa modelim. Tautsaimniecības attīstība: problēmas un risinājumi: studentu un docētāju 13.zinātniskā konference. Rakstu krājums. Rēzekne: AR izdevniecība, 13-27.lpp.

CSP (2018). Atsevišķo apgabalu iedzīvotāju tautības. <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikai-100/atsevisko-apgabalu-iedzivotaju-tautibas>.

CSP (2020a). Platība, iedzīvotāju blīvums un iedzīvotāju skaits (gada sākumā un gada vidējais) statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados.
https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz_iedzskaits_ikgad/ISG040.px/.

CSP (2020b). Iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas statistiskajos reģionos, republikas pilsētās, novadu pilsētās un novados. https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz_iedzskaits_ikgad/ISG020.px/.

CSP (2020c). Iedzīvotāju skaits līdz darbības, darbības un virs darbības vecuma grupās statistiskajos reģionos, republikas pilsētās, 21 attīstības centrā un novados gada sākumā.
http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz_iedzrakst/IRG010.px/.

CSP (2020d). Ekonomiskās aktivitātes, nodarbinātības un bezdarba līmenis Latvijas reģionos (%).
https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/sociala/sociala_nodarb_aktivitate_ikgad/NBG040.px/

CSP (2020e). Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa statistiskajos reģionos (euro):
https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/sociala/sociala_dsamaksa_ikgad/DSG050.px/.

CSP (2020f). Tirdzniecības ekonomiski aktīvi uzņēmumi statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados uz 1000 iedzīvotājiem. https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/uzn/uzn_01_skaits/SRG040.px/.

CSP (2020g). Viesnīcas un citas tūristu mītnes Latvijas statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados. http://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp_tur/transp_tur_turisms_izm_ikgad/TUG040.px/.

CSP (2020h). Pastāvīgo iedzīvotāju skaits pēc dzimuma un vecuma statistiskajos reģionos, republikas pilsētās, novados, novadu pilsētās, pagastos, ciemos un apkaimēs (atbilstoši robežām 2020. gada sākumā)
http://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz_riga/RIG010.px/.

Dagdas TIC (2020). Visas Latgales baznīcas vienā kartē. <http://www.visitdagda.com/index.php/lv/ko-redzet/24-baznicas-lv/635-visas-latgales-baznicas-viena-karte>.

Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi” (2020). Attīstības stratēģija.
http://daugavpils.partneribas.lv/?page_id=29.

Dribins, L., Gūtmanis, A., Vestermanis, M. (2016). Latvijas ebreju kopiena: vēsture, traģēdija, atdzimšana.
<https://www.mfa.gov.lv/ministrija/publikacijas/latvijas-ebreju-kopiena-vesture-tragedija-atdzimsana#latgale>.

Klepers, A.(2019). Projekta “Velo tūrisma attīstība Austrumlatvijā, pieslēdzoties starptautiskajam Velomaršrutu tīklam EuroVelo11” semināra ciklu materiāli (nepublicēts materiāls).

Krāslavas rajona partnerība (2020). Par mums. <https://www.kraslavaspartneriba.lv/par-mums>.

Krāslavas TIC (2019). 2018. gadā Latgalē ir ciemojušies aptuveni 1,5 miljoni tūristu
http://travelnews.lv/?m_id=18549&i_id=5&pub_id=114267&2018-gada-Latgale-ir-ciemojusies-aptuveni-15-miljoni-turistu.

Krūmiņa, Z. (2017). Tūrisma informācijas sniedzēju darbība Latvijā un to aktuālās problēmas. Bakalaura darbs. Valmiera, Vidzemes Augstskola.

LAD (2020). LEADER pieejas īstenošana 2007.-2013.
<http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/projekti-un-investicijas/leader/leader-pieejas-istenosana/>.

Latgales reģiona tūrisma asociācija “Ezerzeme” (2020).Latgales reģiona tūrisma statistika 2017.-2019.Nepublicēts materiāls.

LETA (2020). Komisija tomēr noraida Sēlijas novada izveidi, šie novadi nākotnē būs Jēkabpils, Aizkraukles un Daugavpils novadu sastāvā.<https://www.radio1.lv/lv/Novados/1/47413/Komisija-tomer-noraida-Selijas-novada-izveidi-sie-novadi-nakotne-bus-Jekabpils-Aizkraukles-un-Daugavpils-novadu-sastava>.

LR MK (2015). Par Rīcības plānu Latgales reģiona izaugsmei 2015.–2017.gadam.
<https://www.vestnesis.lv/op/2015/87.4>.

LR MK (2018). Par Rīcības plānu Latgales reģiona ekonomiskajai izaugsmei 2018.–2021.gadam<https://www.vestnesis.lv/op/2018/188.11>.

LR Saeima (2020). Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums.
<https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/0E219BF22587F5BDC225858F0021E463?OpenDocument>.

Ludzas rajona partnerība (2020). Par mums. <https://www.ludzaspartneriba.lv/par-mums>

LURSOFT (2020). Datu pieprasījums par NACE nozarēm: 55, 56, 79.1, 79.90, 90.04., 96.04 Latgales reģionam (nepublicēti materiāli).

Nodarbinātības Valsts aģentūra (2020). Statistika. <https://www.nva.gov.lv/index.php?cid=6>.

Preiļu rajona partnerība (2020). VRG teritorija un kontaktinformācija.
<http://www.preilupartneriba.lv/par-mums/vrg-teritorja-un-kontaktinform>.

RAIM (2019). Vienkāršā RAIM datu atlase. <https://raim.gov.lv/riki>.

Rēzeknes rajona kopienu partnerība (2020). Par mums.
<https://www.rezeknespartneriba.lv/index.php/par-mums/biedriba>.

Skujenieks, M. (1938). Statistikas atlase. Valsts Statistiskā pārvalde 5.-9.lpp.

Šķiņķis (2019). Administratīvi teritoriālais iedalījums Latvijā. <https://enciklopedija.lv/skirklis/22981>.

Varakļānu novada dome (2020). Rezultāts Varakļānu novada pašvaldības rīkotajā iedzīvotāju aptaujā par Administratīvi teritoriālo reformu: <https://www.varaklani.lv/jaunumi?start=11>.

VARAM (2019). Konceptuālais ziņojums "Par administratīvi teritoriālo iedalījumu" 13.lpp. http://www.varam.gov.lv/lat/administrativi_teritoriala_reforma/?doc=27700.

VARAM (2019). 1.pielikums Reģionālās politikas pamatnostādņem 2021.-2027.gadam. <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gada>.

Vilcāne (2017). Latgale tumsā: Kas pirms vairāk nekā 100 gadiem kavējis reģiona attīstību. <https://lv100.lv/jaunumi/1-latgale-tumsa-kas-pirms-vairak-neka-100-gadiem-kavejis-regiona-attistibu.1/>.

VKPAI (2016). Valsts aizsargājamo kultūras mantojuma pieminekļu saraksts. <https://is.mantojums.lv/>.

VRAA (2019). Teritorijas attīstības indekss. http://www.vraa.gov.lv/lv/publikacijas/attistibas_indekss/.

Zubko-Melne, Ivanovs (2018). Administratīvi teritoriālās reformas Latgales teritorijā (1917-2016) Nautrēnu pagasta kontekstā. *Konferences "Indivīds. Sabiedrība. Valsts" rakstu krājums*. Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija.289-294.lpp.

PIELIKUMI

Pielikums nr.1. Latgales tūrisma pakalpojumu sniedzēju interviju apkopojums.

1.tabula. Latgales tūrisma pakalpojumu sniedzēju aptaujas un apsekojuma objekti pa apsekojumu grupām (2019).

	1.grupa Balvu, Rugāju, Viļakas, Baltinavas nov.	2.grupa Rēzeknes, Viļānu nov.	3.grupa Ludzas, Kārsavas, Ciblas, Zilupes nov.	4.grupa Līvānu, Vārkavas, Preiļu, Riebiņu, Aglonas nov.	5.grupa Daugavpils, Ilūkstes nov.	6.grupa Krāslavas, Dagdas nov.
TIC	Balvu TIC	Rēzeknes novada TIC, Rēzeknes pilsētas TIC	Ludzas TIC Zilupes TIC	Līvānu TIC	Daugavpils TIC Daugavpils cietoksņa TIP	Krāslavas TIC
Tūristu mītnes	“Paradīzes” “Aka” “Rūķiši”	Ūdenstūrisma attīstības centrs “Bāka”, “Rāznas Ezerkrasti”	“Lūcija” “Dzerkaļi”	“Aglonas Alpi”	Lielbornes muiža, Silenes SPA, “Kalnu Pūpoli”	“Klajumi” “Tūjas”
Muzejs/senlietu kolekcija	Upītes kultūrvēsturiskais centrs		Latgales Šmakovkas muzejs Malnavā; Līdumnieku kara muzejs	Līvānu stikla muzejs un Latgales mākslas un amatniecības centrs; Moto & Metal art gallery Nester Custom Preiļos	Skrošu rūpnīca/muzejs Daugavpilī	Laires muzejs Indrā
Specifiski nišas pakalpojumi	“Million star hotel”	“Rudo kumeļu pauguri.”	Zilupes zirgaudzētava	Z/S “Juri”	Višķu amatnieku ciems	Saimniecība „Cīruļi” Lielo Muļķu ciemā
Tūrisma objekti	Stiglovas grava, Numernes dabas parks ar skatu torni, Pokratas ezers	Teirumnīku purva taka, Ančupānu mežaparks ar skatu torni, Lielā Liepukalna taka un skatu tornis, Mākoņkalns	Ķīšu pilskalns, Grebļu kalna taka, Draudzības kurgāns	Nīcgales akmens, Aglonas bazilika un svētavots, Velnezers, Ciems Zelta Dibens	Dvietes paliene info centrs Gulbji, Egļu kalna skatu vieta, Poguļankas upe un arkveida tilts, Vasargelišķu krauja un skatu tornis	Pīloru ozolu audze, Priedaines skatu tornis Krāslavā, Andrupenes purva taka

Avots: Vidzemes Augstskola, 2019.

Latgales tūrisma pakalpojumu sniedzēju interviju jautājumi.

I Interviju jautājumi uzņēmumam/muzejam:

1. Cik ilgi uzņēmums/**muzejs** pastāv?
2. Kā radās ideja veidot uzņēmumu? (**muzejam neuzdodam**)
3. Kā Jūs atšķiraties no citiem šādu-līdzīgu pakalpojumu sniedzējiem? (*Ja ir citi uzņēmumi, kas piedāvā ko līdzīgu!*)
4. Kas ir Jūsu pakalpojumu klients - mērķauditorija? (*tautība, dzimums, ~vecums, dzīvesvieta, ...*)
5. Kā klients par Jums uzzina? (*mājaslapa, sociālie tīkli, mutiskā reklāma, plakāti, ...*)
6. Kādā veidā klienti nokļūst līdz Jums? Vai piedāvājat iespēju nogādāt klientus no/uz tuvāko autobusa/vilciena pieturu, apdzīvoto vietu? (**šo otru daļu muzejam neuzdodam, pirmo -jā**)
7. Kas patīk un interesē Jūsu klientiem? Ko viņi prasa?
8. Kā jūs uzzināt klientus domas /atsauksmes par jums? Cik būtisks jums ir klientu novērtējums?
9. Kāds ir aptuvenais klientu skaits gadā? (*cik?*)
10. Cik bieži Jūs apmeklē ārzemju viesi? No kādām valstīm tie ir? % attiecība -vietējie /ārvalstu?
11. Vai jūs variet teikt, ka esat videi draudzīgs uzņēmums, pamatojiet, lūdzu savu domu ar piemēriem!
12. Kādi, Jūsu faktori ietekmē klientu skaitu? (*laika apstākļi, mārketinga, ...*)
13. Aptuveni, cik procentus (%) no ieņēmumiem sastāda pamat-pakalpojumi no papild-pakalpojumiem? (*piemēram, naktsmītne (pamat) un biljarda iespējas naktsmītne (papild)*) (**šo jautājumu muzejam neuzdodam**)
14. Vai sadarbojaties ar kādiem citiem uzņēmumiem? Kādiem? (*tūrisma, transporta, ...*)
15. Vai esat kādas biedrības/asociācijas biedrs? Kā jūsu uzņēmums /**muzejs** jūt šīs biedrības aktivitātes (*vai jūs iesaista, kādus labumus gūstat no dalības tajā?*)
16. Ar ko Latgale (*kādu piedāvājumu, objektu, lietu, leģendu, mītu...*), jūsuprāt, var izcelties uz Latvijas tūrisma fona?
17. Kādas modernās tehnoloģijas izmanto jūsu uzņēmums/**muzejs**? Vai tās lietojiet bieži/reti?
18. Ko, jūsuprāt, nozīmē/raksturojiet "tūristam draudzīgs uzņēmums/pakalpojumu sniedzējs"?
19. Ar kādām problēmām un izaicinājumiem nākas saskarties jūsu tūrisma uzņēmumam/**muzejam**? (*personīgi un lielāka mēroga kontekstā*).
20. Kādi ir uzņēmuma/**muzeja** nākotnes plāni?

II Jautājumi intervijai TIC:

1. Kāds ir jūsu TIC juridiskais statuss (pašvaldības aģentūra, struktūrvienība pašvaldībā...)
2. Kāds ir aptuvenais klientu skaits gadā? (*cik?*)
3. Cik bieži Jūs apmeklē ārzemju viesi? No kādām valstīm tie ir? % attiecība -vietējie /ārvalstu?
4. Par kādu informāciju interesējas visbiežāk?
5. Kurus novada tūrisma uzņēmumus jūs variet nosaukt kā visaktīvākos, ar kuriem jums izveidojusies laba sadarbība, kas ir šīs sadarbības veiksmes faktors (lūdzu nosauciet vismaz 3 uzņēmumus)
6. Ar ko Latgale (*kādu piedāvājumu, objektu, lietu, leģendu, mītu...*), jūsuprāt, var izcelties uz Latvijas tūrisma fona?
7. Lūdzu miniet sava novada vismaz 3 dabas objektus, kurus ieteiktu apmeklēt Latgales apceļotājam(paskaidrojiet, lūdzu, arī savu izvēli!). Vai
8. Lūdzu nosauciet sava novada vismaz 3 kultūrvēstures objektus kurus ieteiktu apmeklēt Latgales apceļotājam(paskaidrojiet, lūdzu, arī savu izvēli!)
9. Kādas modernās tehnoloģijas (rīkus, programmas, aplikācijas....) izmantojat ikdienas darbā? Kādas prasmes jums pietrūkst, ko gribētu apgūt saistībā ar tehnoloģijām, programmām?
10. Kā jūs vērtējat sava novada/pilsētas mājas lapas saturu? Ko vēlētos uzlabot?
11. Ko, jūsuprāt, nozīmē/raksturojiet "tūristam draudzīgs uzņēmums/pakalpojumu sniedzējs"?
12. Ar kādām problēmām un izaicinājumiem nākas saskarties jūsu TIC? (*personīgi un lielāka mēroga kontekstā*).
13. Kādi ir TIC nākotnes plāni, ieceres?

Latgales tūrisma pakalpojumu sniedzēju interviju kopsavilkuma rezultāti.

Izvilumi no intervijām*. 2019 rudenī Latgales tūrisma pakalpojumu sniedzēji.

- 1) Kādas modernās tehnoloģijas izmantojat ikdienas darbā? Kādas prasmes jums pietrūkst, ko gribētu apgūt saistībā ar tehnoloģijām, programmām?
- 2) Ko, jūsuprāt, nozīmē/raksturojiet "tūristam draudzīgs uzņēmums/pakalpojumu sniedzējs"?
- 3) Jūsu nākotnes plāni /idejas tūrisma pakalpojumu jomā?
- 4) Ar ko Latgale, jūsuprāt, var izcelties uz Latvijas kopēja tūrisma fona?

*daudzviet izvilumos saglabāta intervējamo tieša runa.

2.tabula. Izvilumi no Latgales tūrisma pakalpojumu sniedzēju intervijām 2019.gada rudenī.

Intervējamais	<ul style="list-style-type: none"> • Moderno tehnoloģiju izmantošana ikdienā, prasmes, • Nākotnes ieceres tūrisma pakalpojumu jomā 	<ul style="list-style-type: none"> • Priekšstats par tūristam draudzīgs uzņēmums/pakalpojumu sniedzējs • Latgales priekšrocības tūrismā
Pakalpojumu sniedzējs 1	<ul style="list-style-type: none"> • Sociālie tīkli, projekta ietvaros uztaisīja virtuālo tūri, 3D brilles, izmanto izstādē, lai stāstītu un rādītu kādi ir interesanti dabas objekti, kurus var izstaigāt. • Plāno nākotnē izvietot apmeklētāju skaitītāju. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tūristam draudzīgs ir tāds, par kuru informāciju var iegūt pirms tu esi aizbraucis, kad tu atver sociālos tīklus un jau ir skaidrs, kas tur būs un ka ir sajūta, ka tevi tur gaida jau pirms tā brauciena, viegli iegūt informāciju, arī svešvalodās. Uz vietas, ja ir problēmas, uzreiz risināt un palīdzēt vairāk savam apmeklētājam, ja viņam kaut kas nav skaidrs, nav jābaidās, ka mani nepalīdzēs. Elastīgs pakalpojums - pielāgojas apmeklētājam. Viegli pieejami, ir norādes uz ceļiem, atbild uz telefona zvaniem, uz e-pastiem, tāpat booking.com, ja ir atstāta atsauksme, tad atbild klientiem un pasaka, ka gaida ciemos atkal. • Attālums no Rīgas, no Top Latvijas vietām, braukt tālu un būt bez stresa zonā, nebūt ierastajā vidē. Aglonas bazilika, Rotko, Gors, bet cilvēki ir tie, kas ir savādāki, izteikta viesmīlība un viesu uzņemšana.
Pakalpojumu sniedzējs 2	<ul style="list-style-type: none"> • Nekādas, galvenais, ka Wi-Fi ir. ir Facebook, kā arī esam Booking.com mājaslapā • Izveidot papildus bungalo mājiņas, atrakcijas arī mežā. Ideju ir daudz! 	<ul style="list-style-type: none"> • Klients pat var iziet ārā no mājas un aiziet noraut gurķi no dārza. • Pat mums te ir sava teika izdomāta, ir arī sava svētvietā. Latgale ir maģisks gaiss, te var pagulēt 3 stundas un kad piecelsies, būsi pilnīgi izgulējies. Latgalē ir ļoti daudz labas enerģijas vietas, svētvietas
Pakalpojumu sniedzējs 3	<ul style="list-style-type: none"> • Facebook, Booking.com • Sakārtot sociālās platformas, izveidot mājaslapu. Sakārtot visu tā, lai nākošgad 	<ul style="list-style-type: none"> • No mūsu puses, mēs cenšamies saprast, kas tūristam ir svarīgi. Un protams, lai viss notiek kvalitatīvi, lai cilvēks aizbrauc apmierināts. Tā, lai cilvēks

	<p>varētu tikai strādāt bez problēmām, kuras noteikti tik un tā būs, bet krietni mazāk.</p>	<p>sajūt, ka viņš ir pazudis Latgalē, sajutis Latgali un aizvedis Latgali uz mājām.</p> <ul style="list-style-type: none"> Latgale izceļas ar saviem cilvēkiem, jo cilvēki ir ļoti sirsnīgi un viesmīlīgi. Katram cilvēkam ir individuāla pieeja. Mums ir pretim nākošas pašvaldības. Jūrmalā puisim neļāva tādu biznesu veidot.
Pakalpojumu sniedzējs 4	<ul style="list-style-type: none"> Jā, bez tā nevar. Booking.com ir aplikācija telefonā un caur telefonu viss tiek regulēts. Sadarboties ar citiem ēdinātājiem, lai varētu vairāk pelnīt uz telpu nomu un naktsmītnēm. Arī izrisināt problēmu ar apkopējiem, jo sezonas laikā ļoti grūti pēc pasākuma visu iztīrīt un nākamajā dienā pieņemt jaunus klientus. Izbūvēt otro stāvu galvenajai telpai, lai paplašinātos. Pabeigt būvēt terasi un izbūvēt foajē. Protams, liels sapnis ir arī izbūvēt tādas kā kapsulu mājiņas mežā, lai cilvēki varētu būt pilnīgi nost no visiem (vasarā). 	<ul style="list-style-type: none"> Mēs esam biedri Lauku ceļotājā (zaļais sertifikāts), lai gan biedrības naudu nemaksājam, mūs aicina uz visādiem pasākumiem. Ir sava biedrība, caur kuru arī plānojam dažādus projektus Tūristam draudzīgs uzņēmums, kurš "auklējās" ar klientiem. Liek klientiem smaidīt un būt vairāk apmierinātiem, nekā viņi paši to sagaida. Labprāt klientiem iesaku citas viesu mājas, kuras ir tuvumā, ja pie mums ir aizņemts. Te ir mazāk cilvēku nekā citās Latvijas daļās, līdz ar to vide ir tīrāka. Latgalē cilvēki ir ļoti viesmīlīgi. Latgale ir kaut kas eksotisks rīdziniekiem. Ekonomiskā attīstība mums ir lēnāka nekā citur. Latgale ļoti piekopj savas tradīcijas
Pakalpojumu sniedzējs 5	<ul style="list-style-type: none"> Bija agrāk sava mājas lapa, saprata, ka tam nav jēgas un vairs nav. Lielākoties caur Booking, Google atsauksmes. Reklāma no mutes mute. Gribētos izveidot atsevišķas mājiņas. 	<ul style="list-style-type: none"> Cenšamies pielāgoties klientam. Tā īpaši ar neko, vienīgais varbūt kādiem kultūrvēsturiskiem objektiem. Katoļu baznīcas ir blakus viena otrai, Latvijā nav tādas vietas, kur 2 baznīcas būtu blakus viena otrai. Šmakovkas brūzis varbūt. Bet ar ko tādu īpašu, nav nekā tāda.
Pakalpojumu sniedzējs 6	<ul style="list-style-type: none"> Mutiskā reklāma, neizmanto nekādas īpašas tehnoloģijas. 	<ul style="list-style-type: none"> Tas, kurš rūpējas par klientu labsajūtu, pielāgojas klientam Latgale ir ļoti dažāda. Ir daudz vietas ko apskatīt, kur cilvēki paši savām rokām ir audzējuši, cēluši.
Pakalpojumu sniedzējs 7	<ul style="list-style-type: none"> Izmantojam standarta Windows programmas, TeamUp aplikāciju kopējai darba plānošanai, ierakstot pasākumus, darāmos darbus. Tāpat strādājam ar aplikāciju "QwixiTour", kurā esam sākuši izveidot tūristiem pieejamus, bezmaksas audio maršrūtus pilsētā. Sadarboties ar citām pašvaldības struktūrvienībām, lai uzlabotu esošo tūrisma infrastruktūru - novecojušu informatīvu stendu, norāžu maiņa, jaunu izveide. Sadarbojoties ar uzņēmējiem, veidot jaunus 	<ul style="list-style-type: none"> Šī ir ļoti plaša tēma un formālu kritēriju ir daudz, bet pats galvenais, lai uzņēmējs vienmēr būtu orientēts ne tikai sniegt pakalpojumu, bet arī "stāstīt stāstu" - vēstīt to, ka ar pakalpojumu klients saņem pievienoto vērtību. Tas, protams, visbiežāk ir attieksmes jautājums. Kā arī, protams, ir jābūt patiesai vēlmei sniegt šo pakalpojumu/palīdzēt cilvēkiem/strādāt konkrētajā jomā. Latgales lielākā vērtība ir tās daba un cilvēki, kas ir saglabājuši savu vienkāršību un patiesumu, sirsnību. Līdz ar to ieteiktu braukt uz Latgali izbaudīt dažādas neskartas dabas bagātības, kā arī vidi, kura ir brīva no ikdienas stresa un trauksmainības. Minot īsas asociācijas: "Melnā pirts ezera krastā. Apziņa, ka tuvākais kaimiņš ir 10 km attālumā. Bagātīgas

	<p>piedāvājumus, īpaši orientējoties uz tūristu grupām. Izveidot pilnvērtīgu audio maršrutu klāstu vismaz 3 valodās. Pabeigt darbu pie darījumu tūrisma bukleta izveides.</p>	<p>latgaliskas vakariņas, silta zāļu tēja. Sajūta, ka vari būt tu pats. Latgales māls starp pirkstiem. Patiesi cilvēki</p>
<p>Pakalpojumu sniedzējs 8</p>	<ul style="list-style-type: none"> • TIC, mājaslapa, <i>Facebook</i>, kā arī no “mutes mutē”, Neizmantojam. • Turpināt darboties, kad ir jūtama atgriezeniskā saite ar cilvēkiem, kuri novērtē šo darbu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ievēro tūristu vēlmes, bet ievēro arī savas iespējas. • Cilvēki šeit ir atklātāki vienkāršāki, un uzticas viens otram.
<p>Pakalpojumu sniedzējs 9</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mājaslapa sava, <i>Facebook</i> arī ir kaut kas nedaudz. Info aiziet no “mutes – mute”. Telefoni, internets, WIFI visās mājās, televizori. • Jaunbūve top. Tur būs vairāk tādi numuriņi ar labierīcībām, būs kamīnzāle, koplietošanas virtuve, labiekārtoti numuriņi, TV, duša, tualete katrā numurā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tas, ka mēs darām visu saskaņā ar dabu, nav tā te ir piesārņojumi lieki, ķīmijas. Mums tīrīšanas līdzekļi arī ir dabīgie, mēs ķīmiju nelietojam, veļas pulveris arī nāk no “<i>Amway</i>”. Tad arī izsūknējamās akas, nevis kaut kādas attīrīšanas iekārtas. Šķirojam daļu atkritumu. • Rāznas ezera zivis varētu būt, ļoti liela zivju dažādība. Tā pati šmakovka, alus vietējais Latgales, ja vajag var pasūtīt. Ir arī Latgales alus brūzis, bet tur jau to taisa arī vairāk tā pēc pasūtījuma, ja kādam vajag. Lēģenda par Rāznas ezeru, kurš no debesīm nolaidās pār Mākoņkalnu.
<p>Pakalpojumu sniedzējs 10</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Booking</i>, priekš ārzemju cilvēkiem mēs esam iekšā kemperu maršrutos. Atsauksmes no citiem, kā arī garām braucēji. Vidēji 3 % no apmeklētājiem ir nejauši garāmbraucēji. Internets, bezmaksas Wi-Fi, televizori. • Jādomā kā nodrošināt elementāru ēdināšanu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mēs cenšamies būt videi draudzīgs uzņēmums. Iestājāmie pret pīļu medībām diķos. Mēs esam atvērti putnu draugiem, putnu vērotājiem. Mums arī apgaismojums (laternas) ir uz sensoriem, lai gaisma degtu tikai vakarā. Šajā ēkā arī logi, kuri ir ievilkti ar ultravioletajiem marķieriem, lai putni neieklūtu sadursmē ar logiem un neietu bojā • Pieejami pakalpojumi, no kuriem tūrists gūst labumu un tūristu piesaistes personāls, kurš spēj tūristu ieinteresēt un komunicēt. • Daba nedaudz atšķirīgāka vairāk ezeru, purvu un ārzemju cilvēkus tas tieši interesē. Mūsu apkārtnē ir bijušas pirmās cilvēku apmetnes Latvijas teritorijā, Īdeņa ir faktiski vienīgais zvejniekciems Latvijā iekšzemē, kur jau kādus 30 gadus arī notiek zvejnieku dienas svētki.
<p>Pakalpojumu sniedzējs 11</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izmantojam standarta programmas, kas ļauj veidot maršrutus ceļotājiem. Protams, iemaņas nekad nevar būt par daudz, bet, lai izveidotu audio failus tūristiem un dažādas digitālas kartes maršrutiem mums iemaņas netrūkst. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tūristam draudzīgs uzņēmums ir tāds uzņēmums, kurš atbalsta ceļotājus, kurš iedvesmo cilvēkus iepazīt skaistās vietas konkrētajā novadā vai pilsētā. • Latgale ir zilo ezeru zeme, tādā veidā tā sevi padara par ļoti pievilcīgu galamērķi tūristiem. Ezeri ir mūsu zīmols tūrisma jomā Latvijā.

	<ul style="list-style-type: none"> Sadarboties ar citiem pakalpojumu sniedzējiem, kas varētu palīdzēt attīstīt dažādas ieceres nākotnei. Izveidot maršrutus, kuri būtu kā mācību materiāls citiem. 	
Pakalpojumu sniedzējs 12	<ul style="list-style-type: none"> Mums nav sava mājaslapas, kur reklamēt savu uzņēmumu, bet daudz citas vietnes, kuras ir saistītas ar tūrismu Latgalē piedāvā dažādas aktivitātes. Latgales tūrisma lapas arī ir vieta, kur var atrast informāciju, mums ir viegli piezvanīt un sarunāt laiku, kad gribas vienkārši iebrauc ciemos, tādā veidā mēs padarām sevi kā pievilcīgu uzņēmumu, sarunājoties viegli un draudzīgi. Netiek izmantotas daudz modernās tehnoloģijas, protams var uzskaitīt darbību sociālajos tīklos. Pārsvarā viss nāk no dabas un visam ir jāpaliek dabā. Plāni- attīstīt tehniku, attīstīt platības, bet tas ir noslēpums, jo mēs jau pavisam drīz dzirdēsim, ko esam paspējuši izdarīt. 	<ul style="list-style-type: none"> Tas ir tāds uzņēmums, kurš neatteiks tūristam, ja tas būs nonācis nelaimē. Viņi ar prieku palīdzēs kā var. Palīdzot atrast naktsmītni tuvākajā apkārtnē, palīdzēs atrast transportu, kas nogādās tūristus no vienas vietas uz otru. Tūrisma uzņēmumu galvenā atslēga ir saprašana un palīdzēšana, tad arī šis uzņēmums kļūs par ceļotājam draudzīgu pakalpojumu sniedzēju Protams, ar skaisto dabu, skaistajiem mežiem un ezeriem. Nekur Latvijā tu neatradīsi visu šo vienā vietā, tāpēc daba ir tas iemesls, kāpēc jābrauc uz Latgali.
Pakalpojumu sniedzējs 13	<ul style="list-style-type: none"> Nekādas īpašās, sociālos tīklus, jo galvenā informācija nonāk caur tiem, jo drukāto materiālu mūsu novadā praktiski vairs nav. Nav telefona pārklājumu un interneta, līdz ar to cilvēks paliek bezspēcīgs, tas nozīmē, ka mūsu novads nav draudzīgs spontānam ceļotājam. Pilnveidojam mūsu piedāvājumu, ir gatavi 40 maršruti, ir ieceres nākošajai sezonai. Ir mērķis pilnveidot infrastruktūru, jo esam iesaistījušies jaunos projektos, kas varētu veicināt tūrisma uzņēmuma kapacitāti, ar to saprotot, gan apmācības, gan nodrošinājumu, piemēram, teltis, nojumes, galdi, soli un ugunsкура vietas. 	<ul style="list-style-type: none"> Jebkuram klientam piemeklējam tieši viņam visdraudzīgāko un sastādām visinteresantāko piedāvājumu. Latgales pierobeža ir unikālu, autentisku piedāvājumu, kas nav sastopama citos reģionos.
Pakalpojumu sniedzējs 14	<ul style="list-style-type: none"> Datoru un telefonu, lai piedāvājuma bildes ieliktu sociālajos tīklos. Izmantojam Booking. 	<ul style="list-style-type: none"> Piedāvāt klientam to, ko viņš vēlas.

	<ul style="list-style-type: none"> Plānojam pārbūvēt numuriņus, veikt remontu, iegādājamos jaunas preces, piemēram, galdus banketiem, lai var apkalpot lielāku klientu skaitu. 	<ul style="list-style-type: none"> Ar dabu un cilvēku laipnību.
Pakalpojumu sniedzējs 15	<ul style="list-style-type: none"> Liela daļa ir mutiskā reklāma un tad otrā vietā ir sociālie tīkli, Facebook, kur ir aktīvs konts, Instagram ļoti reti sanāk ieiet, - bildes ir, viss kaut ko varētu likt, bet pieradums pie Facebook. Un tad protams arī izstādes, ja kaut kas man piedāvā, tūrisms asociācija vai LIAA, tad es noteikti esmu par un braucu, un eju, un visur piedalos, kur vien ir iespējams. Nākotnē -svētku viesnīca. Ir doma uztaisīt garšīgu taciņu, kur varētu pagaršot vis kaut ko. Izveidot estrādi, patstāvīgu lapeni, pārvietojamo telti nopirkt, kur varētu kāzas piedāvāt. Un vēl pirti un SPA izveidot. 	<ul style="list-style-type: none"> Tūristiem patīk, ka var satikt īstu cilvēku, kas ir tik dziļi laukos, viņiem liekas, ka šeit vispār nekā nav. Viņi atbrauc te un ir īsts cilvēks, kurš kaut ko dara. Tas ir tās lielākais pārsteigums, kas viņiem patīk. Cenšos pielāgoties vēlmēm. Ar viesmīlību. Tas ir tas ar ko asociējas vairāk šeit ir tā maigi kā pie vecmammās. Latgale nav tik attīstīta, līdz ar to ir saglabājušās tādas īstas cilvēku emocijas un tas varbūt godīgums, lētticīgums un labsirdīgums. Tas ir automātiski no tā, ka ir mazliet depresīvāks reģions kā viņu šeit sauc. Šeit nav gatavs viens otram rīkli pārgrauzt par 100 eiro.
Pakalpojumu sniedzējs 16	<ul style="list-style-type: none"> Facebook (kas ir saistīts ar tūrisma). Nākotne: iegādāts īpašums, kur plānota kā sanatorija cilvēkiem ar dažādām problēmām, piem., veģetatīvo distoniju, u.c.; Plānots rīkot pagasta svētkus ciemā. Vēlamies kļūt par vienienu no inovatīvākajiem uzņēmumiem šajā sfērā. 	<ul style="list-style-type: none"> Tāds, kas spēj apkalpot dažādu grupu cilvēkus, tai skaitā invalīdus, vajadzētu būt piekļuvei šim pakalpojumam. Un otrs, lai cilvēks vēlētos atgriezties uz šo vietu/pie šī pakalpojuma sniedzēja. Un mēs esam tūristiem draudzīgs uzņēmums, jo pie mums arī brauc dažādi pansionāti un bērnu nami, kur ir bērni ar īpašā vajadzībām, kas ir, piemēram, ar bērnu cerebrālajā triekām u.c. un līdz šim nav bijušas problēmas vai iebildumi no tūristiem. Nav dzirdētas sliktas atsauksmes. Tas, ko ir dzirdējuši visi, Latgale ir zilo ezeru zeme, kas realitātē arī ļoti labi izskatās un darbojas, kā arī rudens Latgalē izskatās lieliski, pateicoties paugurainajam reljefam.
Pakalpojumu sniedzējs 17	<ul style="list-style-type: none"> Brīva attieksme vispār pret jaunajām tehnoloģijām. Jaunās tehnoloģijas ir ļoti dārgas, bet viņas ir arī labas. Tām jābūt funkcionālam, ērtām un dizainiskām. Tādas lietas, ko tev ir ērti un ātri atrast telefonā, būtu labi. Bet es domāju arī, ka paralēli tam vajadzētu arī drukātās kartes, velo kartes – ja nu telefons izlādējās, jābūt pieejamam rezerves variantam. 	<ul style="list-style-type: none"> Uzņēmējam ir jāatrod sava niša, nevis uz visiem visu, bet atrodi savu un strādā dziļi un pamatīgi tajā, ko tu dari; Tā ir tā vieta, uz kuriem atbrauc atgūt sevi. Jo stereotipiski un visādi savādāk, arī ģeogrāfiski attāluma ziņā, viņa ir tā kā nost, prom no. Līdz ar to viņa nekad nebūs tāda pati kā pārējās Latvijas daļas. Mēs šeit nesalīdzināsim vispār, jo katram reģionam ir kaut kas savs īpašs un katram ir kaut kas foršs, bet viņiem ir vienkārši pilnīgi cita situācija. Un tas tā ir bijis, lai arī cik mēs cīnītos, gadiem strādātu, skaidrs ir, ka tas tā paliks, ka mēs būsim drusku savādāki. Ne tikai tajā valodas un mentalitātes ziņā vai kultūrvides ziņā, bet arī tīri ģeogrāfiski, jo mēs esam tālu no galvaspilsētas.

	<ul style="list-style-type: none"> Tūrismā pieprasījums mainās. Piedāvājumam ir jākļūst savādākam, savādāk jānoformē un savādāk jākomplektē. Uz sajūtām. Jāpiedzīvo kaut kas. Jāveido nišu produkti. Jākļūst pamatīgākiem un profesionālākiem. Jauns izaicinājums būs teritoriālā reforma. Mārketinga veidi mainās, kas prasa daudz lielākas zināšanas, mainās arī darbs, šobrīd ir ar projektiem jāstrādā. Šobrīd jābūt gan grāmatvežiem ļoti profesionāliem. Dzīve prasa ļoti pamatīgas un dziļas nišas zināšanas, ļoti daudzās jomās. Nedrīkst sadegt, jāmek sevi atjaunot un attīstīties! 	<p>Līdz ar to ļoti daudzas lietas mums atkrīt, vai viņas ir savādākas. Un tad es domāju, ka mēs skatāmies tieši uz šo virzienu, tā varētu būt "stresa brīvā zona". Tālā nākotnē skatoties, kad būs ļoti daudz un saspringta darba cilvēkiem, te būs darba cilvēki, kas ikdienā strādās ar liela apjoma informāciju, tehnoloģijām un visādām citām lietām, tad viņiem vajadzēs. Ceļotājam vajadzēs kaut kur pazust un tad kaut kur pazust, kur ir daudz mazi forši vietējie uzņēmumi ar lokālo preci, ar lokālo darbu vai ar dabu, kas mums ir. Šī vieta vēl ir dzīva, viņa vēl ir interesanta, viņa ir vēl ar ļoti labu dabu. Mums nav nekā baigi ekskluzīva, bet līdz ar to arī jāiet uz to piedāvājumu, lai viņš sajūtas, ka ir viens un pakalpojums ir tikai viņam. Lai ir labi un vienkārši tu izbaudi to, tu nevis ej uz āru, bet ej uz iekšu.</p>
Pakalpojumu sniedzējs 18	<ul style="list-style-type: none"> Neizmantojam neko no tehnoloģijām, paļaujamies, ka mūs reklamē TIC. Sargāt un saglabāt, lai ir ko parādīt nākamajai paaudzei. 	<ul style="list-style-type: none"> Cenšamies piemēroties tūristu ierašanās laikiem, organizēt interesantu ekskursiju. Atšķiras ar savu dabu – ezeriem, parkiem, muzejiem (netradicionāliem)
Pakalpojumu sniedzējs 19	<ul style="list-style-type: none"> Mums ir mājas lapa, esam Lauku ceļotājs biedri, tad vēl <i>Booking</i>. Datoru izmantojam, bez tā jau mūsdienās nevar, telefonus – liekam sociālajos tīklos ziņas. Remonti, remontu, remontu, jāatjauno pirtis un daudzas citas lietas. 	<ul style="list-style-type: none"> Lai viņš justos ērti, lai viņš labi justos. Lai ir padomāts par visu, sākot no tā, lai viņam ir laba guļas vieta, lai nav vecs matracis, lai ir stingrs, lai ir kārtība, tīrība, lai ir arī piedāvājums tāds kas viņu varētu interesēt, atbilstoši iespējām. Ir tādi tūristi, kas pasūta visas ēdienreizes. Bet katrā ziņā jābūt elastīgam un atsaucīgam. Ar skaisto dabu! Un ar nesamaitāto dabu, tādu saglabāto dabu. Un no otras puses latgalieši ir viesmīlīgi, vai kā mēs to varētu nosaukt, pretimnākošāki. Kurzemnieki ir tāda noslēgta tauta. Latgalieši ir pļāpīgāki, ir vienkāršāki pēc dabas un līdz ar to ir vienkāršāk arī komunicēt. Bet latgaliešiem ir viena slikta īpašība, viņi kad aizbrauc uz Rīgu dzīvot, viņi paliek par nevienkāršiem, viņi iedomājās, ka ir pasaules nabas.
Pakalpojumu sniedzējs 20	<ul style="list-style-type: none"> Pietrūkst gida, nav gida pakalpojumu pieejamu, tikai centrā, pa pilsētu nav. Gribētu veidot aplikāciju, kur cilvēks varētu mierīgi pieiet ar savu telefonu un tur kaut kurā objektā, un noklausīties to informāciju. Vai tas ir tematiskais soliņš vai kaut kāds cits objekts, tad būtu iesaistīts nedaudz ar vēsturi, bet tas vēl izstrādes procesā. 	<ul style="list-style-type: none"> Mums, laikiem, tas līmenis ir sasniegts, kad uzņēmēji vairs nesaskata viens otru konkurentu. Mūsu galvenais uzdevums ir apzināt esošos resursus, un celt viņus gaismā, jo dažreiz mēs nenovērtējam to, kas mums ir blakus, mēs skatāmies kas ir kaimiņam, kas ir ārzemēs. Kāpēc nevar atpūsties te, pie mums? Un tikai tad, kad sāka ierasties ārzemnieki un dalīties ar saviem iespaidiem, sapratām, ka tomēr mums tie resursi ir neapgūti, varbūt līdz galam vai nav popularizēti. Ja pasaka ar kādu mērķi brauc, tad var arī pielāgot visus tos objektus, piedāvāt.

	<ul style="list-style-type: none"> • Varbūt inovatīvo zināšanu trūkums un tām tieši jāseko visām inovācijām, un tas varbūt ir tā, ka mums viss tik ātri attīstās, ka tu, kamēr apgūsti vienu jau kaut kas iet nākamais un sanāk tā, ka tu esi vienu soli atpakaļ, bet viss jau aizgājis uz priekšu, jo dažreiz ir tie procesi, visa saskaņošana, tieši dokumentu saskaņošanas process aizņem daudz vairāk tā laika, nekā gribētos. Esam atdzīvinājuši <i>Facebook</i> lapu, sekotāji sāka parādīties, atsauksmes labas, bet pie pašas mājaslapas tūrisma sadaļas vēl ir jāpiestrādā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ar savu kultūrvēsturisko mantojumu, mūsu pilsēta vēsturiski ir industriālā pilsēta, un tad arī šis faktors mums ir jācenšas popularizēt. Tagad, uz doto brīdi, jau mums ir viena iespēja apmeklēt X ražotni, paskatīties kādas dabā, lai būtu tas uzsvars, ka izglītība arī ir svarīga, ne tikai tā, ka mēs kaut kur ejam strādāt, bet arī mūsu uzņēmējs vari būt tu pats, bet varbūt tu vari kaut kur gūt arī to pieredzi strādājot kaut kādā uzņēmumā.
Pakalpojumu sniedzējs 21	<ul style="list-style-type: none"> • Mums ir aktīva <i>Facebook</i> lapa, <i>Instagram</i>. Mēs iedodam bukletus, brošūriņas, kartiņas. Tātad tur ir visa informācija, tad ik pa laikam par mums uzzina no rakstiem, šogad bija raksts par mums <i>Delfi.travel</i>, arī visas Latvijas oficiālās mājaslapas, mēs piedalāmies arī izstādēs. Mums ir arī izdota karte, kas arī ir tā kā akcijas karte sadarbībā ar amatnieku. Tad arī visi, visi šie materiāli par tūrisma tuvākajiem punktiem. • Mums ir divi skārienjūtīgie ekrāni, kuri piedāvā informāciju par ekspozīcijām, amatniecības ekspozīcijām. Ekrāns piedāvā informāciju par iespējamajiem pasākumiem, padziļināta informācija par amatniekiem, stikla ekspozīcija arī. Padziļināta vēsturiskā informācija par visu laika līnijā redzēto. Tas ir tāds vairāk tehnoloģisks. Tad ir telefons, kur mēs informāciju nododam caur sociālajiem tīkliem vairāk. Tā nekas īpašāks mums vairāk nav. • Piedāvājumi, kas saistīti ar viesu iesaisti, darbnīcas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pirmais jau ir tas, ka pie mums var iebraukt cilvēki ar īpašām vajadzībām pa durvīm. Tad vēl ir visas komunikācijas, kas ir nepieciešamas tādiem cilvēkiem, tas jau ir liels pluss, ne katrā vietā tā ir un to var ļoti brīvi realizēt. Mums tas viss ir iespējams. Komunikācija ar viņiem. Mēs esam draudzīgi, to varam spriest pēc atsauksmju grāmatas. Mums ir bezmaksas kartes, tas ir viens no tādiem labiem punktiem, jo daudzos muzejos prasa kaut kādus pāris centus par kartēm. Dodam bezmaksas bukletus, materiālus. Tūrisma draudzīga vieta, manuprāt, ir tā, kur var nopirkt sev kaut ko paliekošu, viņš var šeit pavadīt neierobežotu laiku. Iegūt padziļinātu informāciju bezmaksas. • Mums ir divas Saules, divreiz vairāk ezeru, divreiz vairāk koku, tas viss ir pateicoties šiem ezeriem. Zilo ezeru zeme, tas jau ir tik svarīgi. Tagad jau arī ir tik unikālas būves, kas ir Rēzeknē, Daugavpilī, arī latgaļu valoda.
Pakalpojumu sniedzējs 22	<ul style="list-style-type: none"> • Pārsvārā viss notiek caur internetu- <i>Facebook</i>, <i>Instagram</i>, atbrauc TV, taisām reklāmu 	<ul style="list-style-type: none"> • Tas ir tad, kad cilvēks atnāk un viņš ir priecīgs un sajūt iedvesmojošu sajūtu pēc tūrisma apmeklējuma.

	<p>filma vai arī avīzēs par mums kāds raksta. Brauc cilvēki arī no ārzemēm, kas ir žurnālisti no Igaunijas, no Lietuvas un no Vācijas pat arī bija. Mums nav nekādu datoru, nav nekādu tehnoloģiju izmantots šajā uzņēmumā.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mums ir ļoti daudz ideju, ļoti daudz plānu. Mēs gribam šo vietu uztaisīt kā kompleksu. Esam jau izveidojuši kafejnīcu un šeit var jau garšīgi paēst. Domājam izveidot kaut ko ar tādu interesantu noskaņu. Bija doma izveidot izstāžu zāli, kur citi mākslinieki var nolikt savas ekspozīcijas un parādīt klientiem. 	<ul style="list-style-type: none"> Kad mēs atgriezāties mājās, tad mēs saprotam, ka tikai šeit mēs dzīvosim, tad te ir tāds mierīgums, kaut kas citādāks, kas citiem nav. Uzskatu, ka dēļ šī ir vērts braukt uz Latgali.
Pakalpojumu sniedzējs 23	<ul style="list-style-type: none"> Vienīgais, ko izmantojam, tas ir dators un telefons. Mums nav tādu tehnoloģiju. Vēl izmantojam e-pastu. Braucot garām pa šoseju ierauga mūsu lielo reklāmu un iegriežas Esam diezgan aktīvi biedrībās. Esam Latvijas Bioloģiskās asociācijas biedri, Siera klubos, Lauku ceļotājā, <i>Slow food</i> biedri. Materiālu labumu negūstam, bet zināšanu un atpazīstamības labumu dabūjam. Ne velti mēs esam šādu klubu asociācijas biedri, jo gūstam pieredzi tik šādos pasākumos. Mērķis ir vienkārši noturēt visu līmeni, jo kas ir sasniegts, ar to mums jau ir labi. No dažādiem aspektiem saimniecība tagad ir ļoti labi nostabilizējusies. 	<ul style="list-style-type: none"> Apmierināts klients, kur var kaut ko pagaršot ir arī laimīgs klients. Tāpēc esam draudzīgi tūristiem. Manā gadījuma galvenais ir produktu kvalitāte vai saimnieku viesmīlība. Nav tādu nosacītu lietu ar ko Latgale izceļas uz Latvijas fona. Pati Latvija jau izceļas. Nu, palielam Kurzemē, Zemgalē ir atšķirīgas arī lietas, jo katram jau savs ir. Nu, ja par Latgali runājam, tad Ezeru daudzums, viesu mājas izceļas.
Pakalpojumu sniedzējs 24	<ul style="list-style-type: none"> Pirmais internets, otrais ieteica, trešais papīra reklāma. Atsauksmju grāmatiņa, Google business (kur ģeolokācija un skaties, cik zvaigznītes), TripAdvisor, un no atsauksmēm (dzīvē). Nākotnē plānojam iegādāties digitālos ekrānus, atdalīt ražošanas ieeju no tūristiem paredzētās ieejas. Vairāk būtu nepieciešams no pašvaldības atbalsts, jo pašvaldība nav īsti ieinteresēta. 	<ul style="list-style-type: none"> Tāpēc draudzīgs uzņēmums ir tas, kas neatsaka nevienai grupai vai auditorijai/ veido kompromisus. Arī tūristam draudzīgs uzņēmums ir tāds, kuram ir pieejamas labierīcības. Mēs pat varam izcelties Eiropā, jo Eiropā nav cita tāda strādājoša pakalpojumu sniedzēja, kā mēs.

Pakalpojumu sniedzējs 25	<ul style="list-style-type: none"> • Sociālie tīkli: Instagram, Facebook, Twitter. • Plāno iegādāties digitālo ekrānu. Trūkst labas foto galerijas, pietrūkst laika pašiem, trūkst cilvēka, kas darbotos tieši ar sociālo tīklu administrēšanu. Labāka sadarbība ar uzņēmējiem, tieši aktuālās informācijas papildināšanā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tūrista, draudzīgi ir tad, kad info ir pieejama daudz valodās, esam arī suņiem draudzīgs uzņēmums, mums ir arī sertifikāts, ka pie mums nāk cilvēki, kuri ceļo ar mājdzīvniekiem. • Laikam par Latgali mēs atbildēt nevarēsim. Varam atbildēt par savu teritoriju, par kuru mēs atbildam. Mums ir daudz ko piedāvāt tūristam, mums kultūrvēstures piedāvājums, mums ir aktīvā atpūta, mums ir arhitektūra, mums ir dabas objekti. Mēs uzskatām, ka X novads ir daudzveidīgs tūrisma galamērķis. Ar to arī lepojamies.
Pakalpojumu sniedzējs 26	<ul style="list-style-type: none"> • Ieskatās Tripadvisor, televīzija, gan radio, gan Facebook, tūrisma forumi. Mūsu tūrisma produkts pieprasa senlaicīgas tehnoloģijas nekā modernās. Vienīgi restaurācijas procesos pielietotas modernās tehnoloģijas. Mums ir kases aparāts -arī moderna tehnoloģija. • Nākotnē- attīstīties pasākumu ziņā, jo katru gadu mums pieprasa, lai mums būtu kādi jauninājumi. Kaut ko jaunu- pasākums, ekskursija. Katru gadu ir tāds kā jaunais ekskursijas tips. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laipni uzņemt cilvēkus. Bieži sanāk, ka tiešām redz, ka cilvēks, kurš apkalpo tūristus, viesus, viņš nav laipns. Protams, ja cilvēks redzēs, ka ir laipna pieņemšana, sasveicinās, uzsmaida, tad varbūt viņš atnāks pat vēlreiz. Un noteikti neatstās tur kaut kādu niknu vēstuli un nesūtīs. • Mūsu uzņēmums un vieta. Tas ir svarīgākais šobrīd..
Pakalpojumu sniedzējs 27	<ul style="list-style-type: none"> • Facebook lapa, Instagram. mājaslapa. Taisīs Youtube kanālu. • Nākotnē-izveidot jauku vietu, kur cilvēkiem atpūsties. Plāno elektromobiļu uzlādes vietu. Modernais tas kas ir pareizi, bet bez galējībām. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jāmēģina klientam sniegt maksimāli to informāciju, kas ir bez maksas un kas nav, varbūt, lai tās ekspektācijas nav augstākas nekā varbūt tās saimnieki vēlas. Cenas samērība ar kvalitāti. Uzņēmumiem ir jāiedvesmo cilvēki sniegt atsauksmes. Viesmīlības ziņā ir daudz jāmacās. • Kur esam- īstenībā tiešām nav Latgale, tāda ļoti interesanta vieta. Man nebūtu nekas pretī, ja es varētu teikt, ka šeit ir Latgale, un, lai viņi tur mārketingo kopā, bet priekš sevis šobrīd nezinām vēl kādu ceļu mums ir jāiet. Pētu tirgu, kas vispār notiek, arī Sēlijas salas ir aktivizējušās. Nu šeit ar to Latgali tā. Te ir interesanti. Te ir kaut kam citam jābūt.
Pakalpojumu sniedzējs 28	<ul style="list-style-type: none"> • Ir planšetdators, kurā klienti var apskatīties bildes saistībā ar izveidotajiem produktiem. Tiek izmantots Facebook, kur vairāk darbojas saistībā ar Latgales tematiskajiem ciemiem. • Jādomā, kā izcelt to, ka viesim iepriekš jāpiesakās. Uz tās brūnās zīme jau nebūs rakstīts, ka vajag iepriekš pieteikties. Varbūt likt vēl vienu zīmi, kur pielikt numuru, lai pieteiktos? Divi virzieni – paplašināt to, kas ir, 	<ul style="list-style-type: none"> • Jābūt augstai kvalitātei, protams savā virzienā, jāatbild par katru rīcību. Lai būtu tam cilvēkam ērti atbraukt ar autobusu, kur nolikt to vai mašīnu, lai būtu normāls ceļš. Tad, kad ir labs laiks, tad ir forši, bet, ja lietus, tad jābūt gatavam šādiem laikapstākļiem. Ekskursija, laiks nozīmēts, bet lietus līst. Pasākumu šādā gadījumā nevar atcelt. Jābūt gatavam, ka cilvēkam vajag aiziet uz tualeti. Jābūt gatavam, lai viss pasākums būtu drošs. Ja ir soliņš, tad būtu salabots. Ļoti rūpīgi un profesionāli atbildētu par savu piedāvāto darbu. Vajag kvalitatīvi strādāt ar klientu, lai nebūtu slikti iespaidi. Jo klientu var apmānīt vienu reizi, bet ne vairākas. Citi vēl pastāstīs, ka labāk tur

	<p>tie, ar dekorācijā, jo cilvēkiem gribas pafotografēt, kas atbrauc vēlreiz, lai būtu interesanti. Pamainīt piedāvājumu. Būs ūdens ceļi, lai piestātu pie tādām vietām, kur kaut ko apskatīt. Paliekam pa nakti, ko, lai apskata.</p>	<p>nevajag braukt. Ko tādu ir jāizdara, lai pēc tam klients pie tevis neatbrauktu? Ļoti atbildīgi ir jāstrādā.</p> <ul style="list-style-type: none"> Latgalē tradicionāli ir māli, daudz podnieku. Ja salīdzinātu ar Latviju, tad kāpēc vispār brauc, tad tā varētu būt daba. Ārzemniekiem viennozīmīgi patīk daba. Nākamais ir kulinārais mantojums, cilvēkam vienmēr gribas ne tikai redzēt, bet arī paēst. Latgales tematiskie ciemi ne tikai piedāvā iepazīt kultūru, bet arī kulināro mantojumu.
<p>Pakalpojumu sniedzējs 29</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ir gan mājaslapa, gan arī Facebook ir lapa, sadarbojamies arī sabiedriskajiem medijiem, nekad neatsakām, arī dažādos raidījumos piedalāmies, ja mums ir interese, ja ir tīkams mūsu sfērai. Mēs noteikti nepiekrītam kaut kādiem reklāmas klipīņiem, kur mums teiks, samaksājam 200 EUR un mēs jūs reklamēsim, mēs līdz tam līmenim nenolaižamies, ja mēs esam interesanti, tad mūs filmē. TIC vienmēr iekļauj mūs savos bukletos. Tagad mēs vairs netaisām paši savus bukletus, bet kādreiz taisījām. Tagad mums ir tādas skatu kartiņas, aizmugurē ar informāciju par mums. Var sakrāt kolekciju, tas arī ļoti iesaista cilvēkus. Cilvēki negrib liekas tehnoloģijas, grib vairāk klusuma. Nākotnē - būs divjūgs, braukšanai pa laukiem ar jumtu, kā vagoniņš. Noteikti pabeigsim namiņu ar alternatīvo elektroenerģiju ar saules baterijām. Rīta brokastis jeb branči, latviskoti ar tikai vietējiem produktiem. 	<ul style="list-style-type: none"> Pretimnākošs, vienkāršs un saprotams, pieejama informācija, skaidri pozicionēta par klienta iespējām šeit. Klientam ir vajadzīga uzmanība. Tūrists ir jādzird. Jābūt tā, vīrs un vārds, ja tas ir piedāvājumā, tad tas ir jāizdara jebkurā gadījumā. Papildpalpojumi, ko piedāvā kaimiņš –būtu jābūt tādai reklāmai. Nedrīkst šmaukties. Jebkuram produktam ir vajadzīga laba kvalitāte. Noteikti arī neuzbāzība, lai neiet pakaļ ar 200 jautājumiem. Bet tas katram pa savam, cik cilvēku, tik viedokļu. Latgale kā tūrisma galamērķis? Mēs nevaram pārstādīt tos 100 gadīgos kokus tuvāk pilsētas teritorijām, nevar aizvest mūsu ezerus, tomēr esam zilo ezeru zeme. Un pat runājot par dabas parku Daugavas loki, kad ir pus cilvēks uz kvadrātkilometru, kad mums ir vairāk zaķu nekā cilvēku, droši vien, ka te ir brīvāk elpot, staigāt, atrasties. Arī reljefs ir gana interesants, nav Zemgales plašumi, ielejas, pauguri, līkumainie ceļi, nevis kaut kādas maģistrāles nekuriem, es domāju, ka tas arī cilvēkiem ir tīkams. Ļoti daudz dažādu objektu, kas derēs dažādām gaumēm. Bet domāju, ka tūristam ir ko redzēt Latgalē, ir uz ko paskatīties, bet nenodalot vienu no otra, papildinot. Es taču arī nesaku, ka nav ko redzēt Vidzemē, vai Kurzemē, mums tas ir interesanti. Piemēram jūra, tas ir tas, kas mums interesē, jo mums viņas nav, kādam tas varbūt ir purvs. Noteikti skatoties kādas ir tūristu galamērķis un vēlmes. Noteikti ne Latvija, ne Latgale, ne Baltijas valstis, bet Eiropa, mums ir jāsaprot, ko mēs sagaidām un jāstrādā kopā. Mums arī tas ģeogrāfiskais novietojums ir tāds, ka mūs varbūt neapmeklē jaunieši, pat ne jaunieši- tusētāji, viņi tomēr lokalizējas tuvāk apdzīvotām vietām, kas glābj mūs no neparedzētiem izdevumiem un problēmām. Korporatīvie klienti ir ļoti simpātiski mums, viņi brauc pie mums konsultēties, baņķieri vai agronomi, parunājamies, izbraucam dabas takās, paēd, nakšņo.
<p>Pakalpojumu sniedzējs 30</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ir sava mājaslapa, kur ir informācija par mūsu objektiem, sešās valodās, latviešu, krievu, krievu, angļu, vācu un lietuviešu. Latgalē travel, kurā arī mūsu objekti ir, top objekti 	<ul style="list-style-type: none"> Draudzīgs, un tas nozīmē, ka uzņem ar emocijām. Pozitīvu attieksmi, ja dažreiz ir tā, ka cilvēkam nav noskaņojuma, tad nedrīkst to pret tūristu. Nu jums jābūt, vai arī mums jābūt, ja nu tā pozitīvi noskaņai. Jābūt godīgiem tādā veidā, un cilvēki jūt, ka ar viņiem komunicē no visas sirds.

	<p>Latgalē. Piedalāties arī izstādēs, ir katru gadu notiek Latvijā izstāde Balttour. Foto - būtiski dažādos gadalaikos. Iespēja uzlādēt telefonu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audio gids bija, bet tagad ir iespēja mājaslapā paklausīties tos ierakstus. Arī pa pilsētas vietās audiogids, sadarbībā ar Lattelecom. Citu ēku pielietojums tūrismā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skaistā dabā, īpaši Latgalē. Daugavas loki un tā Augšdaugavas teritorijā. Tas ir tas, kas ir tikai pie mums, un tas, ar ko mēs varam lepoties. Tā vide, kas ir pie mums, mēs dzīvojot, mēs uztveram pierobežas dzīvi kā plusu. Nevis kā mīnusu, jā, un tad tā multikulturāla vide ar savu ar šarmu, ar cilvēku sirsnību. Ar to mēs varam arī atšķirties, varbūt no tā kopējā Latvijas fona, ar viesmīlību.
Pakalpojumu sniedzējs 31	<ul style="list-style-type: none"> • Izmantojam digitālo ekrānu savā piedāvājumā, Facebook • Veidosim fotobūdu, lapeni, labu tualeti, dažādus vides dizaina objektus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Piedāvājam daudz dažādus mājamatniecības izstrādājumus kā suvenīrus. Jo tūristam ir būtiski kaut ko aizvest mājās par piemiņu. • Latgalē mēs mums nav ne jūras, piemēram, ne augsti kalni, kūrorti, ko mēs varam pārdot. Tikai to, kas mums ir - mums ir Daugavas loki. Mums ir naturāla, tīra daba, daudz ezerus, ja mēs varam piedāvāt tādu mežonīgu tūrismu, piemēram, un tāpēc ļoti daudz. Pēdējos laikos ļoti daudz brauca cilvēki, ar ekstremālu tādu tūrisma velobraucieni, nūjotāji, jogas mīļi. Veido nometnes. Un nu mēs varam pārdot tikai to, ka kas ir Latgalē. Ja ir kādi objekti, piemēram, baznīcas vai vēl kaut ko interesantu kā pilsdrupas Rēzeknē, bet, lai izgudrot kaut ko tādu kā Disnejlendu, tā prasa milzīgus naudu, mārketingu. Nepieciešams vairāk ceļu infrastruktūru attīstīt, bet pēdējos gados ļoti daudz kas izdarīts šajā virzienā. Tāpēc jau tūristu skaits katru gadu pieaug.
Pakalpojumu sniedzējs 32	<ul style="list-style-type: none"> • Internetu izmantojam. Vairāk ir kā saka "no mutes mutē" viens otram izstāsta TIC darbojas labi un mūs reklamē. • Ļoti vēlas, lai kāds no bērniem turpina iesākto. Tūrisms šobrīd ir kā hobijs. Mums ir ļoti labs pagasts. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mēs esam draudzīgi. Es pat divus cilvēkus uzņemu, man nav limitu. Citās vietās rakstīts, sākot ar 5 cilvēkiem, bet man ir žēl, tas cilvēks ir braucis, ir ieinteresēts un grib kaut ko. Ja pāris stundas iepriekš pazvana, es pieņemu, bet, ja ierodas pēkšņi, kad es uz lauka kaut ko ravēju, tad atsaku." Jābūt pretimnākošam, lai tas cilvēks kaut ko iegūst, tieši emocijas. • Šeit ir kalnains, paugurains vairāk mežu, varbūt mežonīgāka daba. Un, ja tiek atklāts kāds objekts, ļoti viesmīlīgi ir, jebkurā laikā visur uzņem, par katru cilvēku ir priecīgi. Kā man teica, ka Kurzemē neviens tik atklāts nav, neko nestāsta, pie mums tā nav. Tāpēc cilvēki atgriežas un brauc viens no Rīgas, programmētājs, viņš katru gadu brauc, filozofs, kurš meklē dzīves jēgu un domā, ka varbūt jāsāk nodarboties ar biškopību, varbūt laukos jādzīvo. Neko nevajag, vajag parunāt, cilvēkiem vispār gribās parunāt. Atbrauc ar bērniem un tik jauki, viņiem patika un ārzemniekiem tā siena smarža, šķūnīti pagulēt, zālīti paošņāt, puķītes noplūkt. Patīk un citi brauc arī no laukiem, meklē kādus ziedus, kaut ko jaunu.

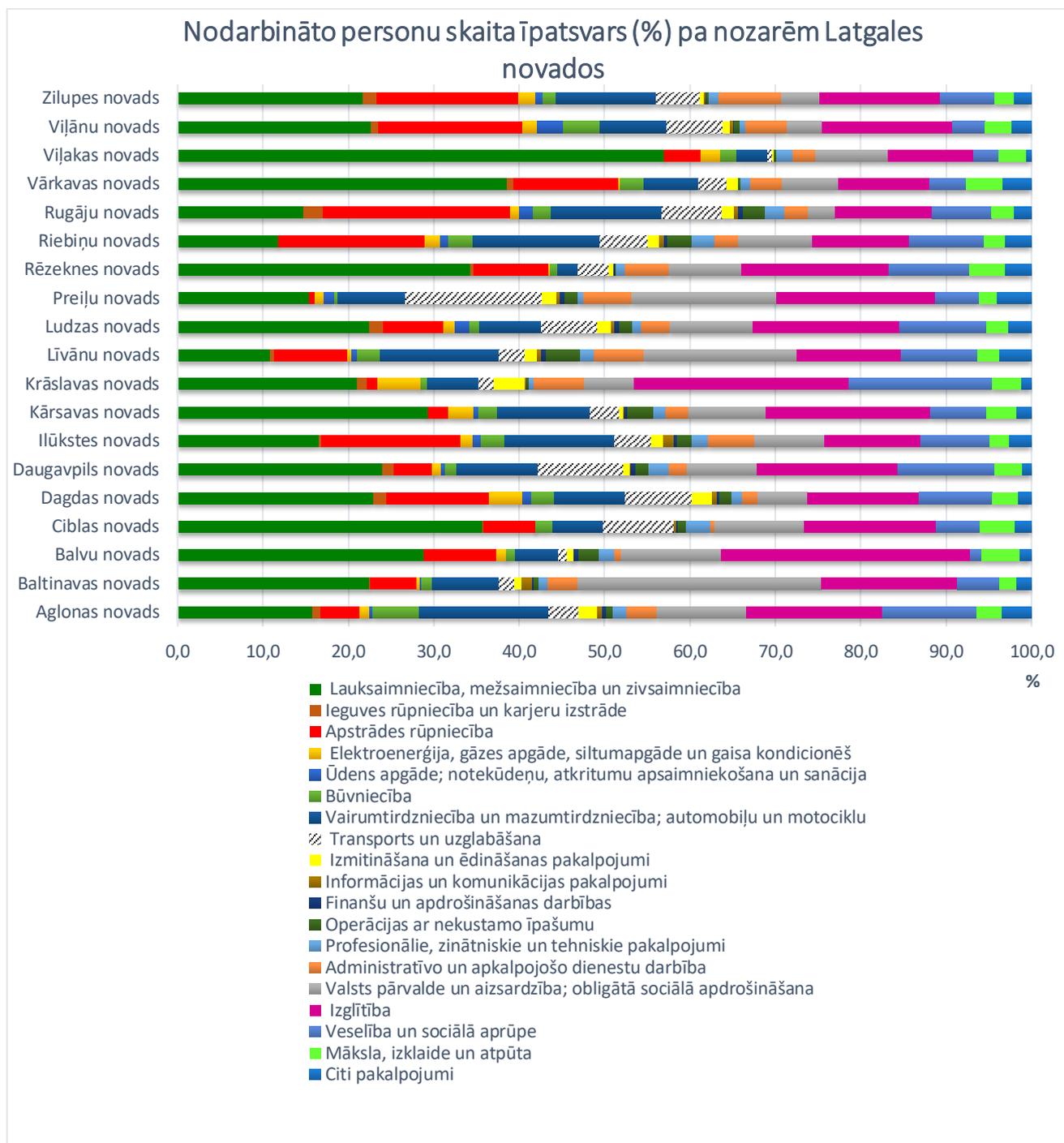
Pakalpojumu sniedzējs 33	<ul style="list-style-type: none"> • Izmantojam Booking. Bet daudz klientu ir vietējie iedzīvotāji, kuri svin kādus svētkus pie mums. • Nākotnē-vēlamies pagalma dizaina priekšmetus -lielas olas. Izveidot gaisa trošu ceļu pāri dīķim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tāds, lai būtu tīrība, kārtība, atsaucība. Ņemam vērā visus ieteikumus, lai uzlabotos. • Daba, reljefs, cilvēki. Zilo ezeru zeme. Draudzīgi cilvēki
Pakalpojumu sniedzējs 34	<ul style="list-style-type: none"> • Izmantojam Booking, e-pastu. • Tiek būvēta vēl viena māja, ar banketa zāli un numuriņiem 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja kādam trūkst vietas kur izguldīt, uzņēmumi sazvanās savā starpā un kopīgi nolemj par izmitināšanu, kā arī vienkārši iesakot saviem klientiem, paciemoties arī pie kaimiņiem. • Latgalē ir skaistas pilsētas, daudz labu muzeju, īpaši Preiļu leļļu muzejs.

Latgales TOP objekti, kurus minējuši intervējamie.

- Rāznas NP ar Mākoņkalnu, Lielo Liepu kalnu - vieta, kas saistās ar Latgali, senas vērtības (Lielais Liepu kalns un tā skatu tornis. Šajā vietā ir uzbūvēts augstākais koka skatu tornis Latvijā, un no tā paveras skats uz apkārtējo ainavu un uz daudzajiem ezeriem, kā jau iepriekš tika minēts. Rāznas ezers jeb Latgales jūra. Viena no skaistākajām vietām šajā novadā, kā arī ap ezeru ir koncentrējusies liela daļa Rēzeknes novada tūrisma pakalpojuma sniedzēji. Dabas izglītības centru "Rāzna", kas ne tikai piedāvā dabas izziņas aktivitātes, bet arī veido Mitrāju dienas, Ūdens dienu, Putnu dienu un daudz citus dažādus pasākumus, kuri saistīti ar dabu.
- Latgale ir ezeru zeme. Daudz ezeru, bet ne vienmēr ir publiska pieeja skaistākajiem ezeriem.
- Daugavas loki - Latgales vizītkarte, skatu torņi, ūdenstūrisms, Slutišķu sādža, kur savulaik vecticībnieki, kad viņus dzina no Krievijas, apmetās sādžā pie Daugavas. Tagad tur izveidots muzejs.
- Grebļu kalns -Tauriņu nakts Grebļu kalnā, bet ikdienā uz Grebļa kalnu tūristus neaicinām, lai šīs vērtības saglabātu, izņemot gadījumus, kad pie mums ierodas daudzi pētnieki no dažādām valstīm. Dižkoku taka, kas ir saistīta ar daudzām vēsturiski nozīmīgām un slavenām personībām. Sauso Smiltāju taka.
- Vecslabadas vai Istras pauguraine izcili skaisti, bet sakārtoti tur nav. Skatu tornis ir, bet dabas taku nav.
- Lubāna mitrājs - Eiropas mērogā, unikāla vieta, putnu vērotāji, infrastruktūra ļoti labi, tūristu mītnes, sadarbība ap ezeru, 5-6 novadi ir iesaistīti.
- Dabas parks "Medumu Ezeraine", kur ir vairāki ezeri.
- Sventes ezers - viens no tīrākajiem Latvijā.
- Lielie akmeņi Plisūna akmens un Kaziču dižakmens.
- Nīcgales akmens, kas ir vislielākais akmens Latvijā.
- Latgales krucifikss - īpašais, kas atšķir no citiem novadiem.
- Aglona - Baltijas svētceļnieku centrs.
- Pasienas baznīca, kas ir Aglonas bazilikas māte, jo Aglonas bazilika celta pēc Pasienas baznīcas parauga;
- M.Rotko centrs Daugavpilī - mūsdienīgs mākslas centrs.
- Latgales vēstniecība GORS Rēzeknē - lai gan salīdzinoši jauns objekts Latgales kultūras kartē viennozīmīgi svarīgākais. Ar savu darbību GORS sevi ir pierādījis kā nozīmīgi kultūrtūrisma objektu pilsētā.
- Latgales Kultūrvēstures muzejs Rēzeknē- vienmēr mainīgas laikmetīgās mākslas izstādes, lielākā Latgales keramikas ekspozīcija pasaulē, kā arī interesantas muzejpedagoģiskās programmas, kas pēdējos gados ir piesaistījušas ievērojamu skaitu apmeklētāju.
- Polikarpa Čerņavska keramikas māja Preiļu novadā
- "Hand made Latgale" Līvānos - mūsdienīgu Latgales amatniecības vērtību mājvieta.
- Līvānu Amatniecības centrs –stikla pūtēju ekspozīcija, amatnieku izstāde, studijas "Dubna" darbi
- Ludzas Amatnieku centrs, kas rāda cilvēku dzīves vērtības.
- Lūznavas muiža- Latgales pērle, kura celta jūgendstilā. Mūsdienās tās ir mājas Rēzeknes novada TIC telpām, kā arī šo muižu izmanto kā saietu namu, kā arī semināru, mākslas, izstāžu un citu svinīgu pasākumu rīkošanai.
- Daugavpils cietoksnis- kultūrvēstures objekts.
- Krāslavas Sv. Ludviga Romas katoļu. baznīca
- Krāslavas grāfu Plāteru pils komplekss
- Ludzas Lielā Sinagoga - vecākā koka sinagoga Baltijā (restaurēta 2016.g.) un Rēzeknes Zaļā sinagoga- ir unikāls objekts un senākais koka nams Rēzeknē. 2016. gadā tā ir atjaunota un tagad pieejama apmeklētājiem. Tajā apskatāma gan jauna digitāla ekspozīcija, gan priekšmeti no oriģinālā iekārtojuma.
- Latgales šmakovkas (kandžas) muzeji –Kaunatā Kandžas muzejs –privātkolekcija, Šmakovkas muzeji Malnavā un Daugavpilī.

- Ančupānu memoriāls pie Rēzeknes, kurš tika uzbūvēts pieminot Otrās pasaules kara nacistiskā terora upuru.
- Opuļu svētavots Zilupes novadā, kas ir vienīgā oficiālā brīvdabas pareizticīgo svētvieta Latvijā un Baltijā. Tur ir arī iegremdēšanās baseins,
- Savelinku kapliča Zilupē- neliela baznīciņa, ko dēvē par kapliču, ar 18.g.s baroka kokgriezumiem dekorētie altāri.
- Baznīcu kalns Daugavpilī - kur atrodas 4 dažādu konfesiju baznīcas.
- Daugavpils pilsētas vēsturiskais centrs, Rīgas iela ar savu daudzveidīgo arhitektūru.
- Ludzas Vecpilsētas un pilsdrupas
- Ķīšu pilskalns Lielā Ludzas ezera krastā,
- Ludzas Novadpētniecības muzejs,
- Rēzeknes pilsētas (Kovšu) ezers - labiekārtota pludmale, spēļu laukumi bērniem, veikborda parks asu izjūtu cienītājiem
- Rēzeknes upe - gājēju promenāde posmā no "Zeimuļa" līdz GORAM ideāli piemērota pastaigām, pieejama laivu noma izbraucieniem;
- Rēzeknes parki - nesteidzīgām pastaigām un atpūtai.

Pielikums nr.2. Nodarbināto personu skaita īpatsvars pa nozarēm Latgales novados un pilsētās.

1.attēls. Nodarbināto personu skaita īpatsvars pa nozarēm Latgales novados
Avots: CSP, 2020f.

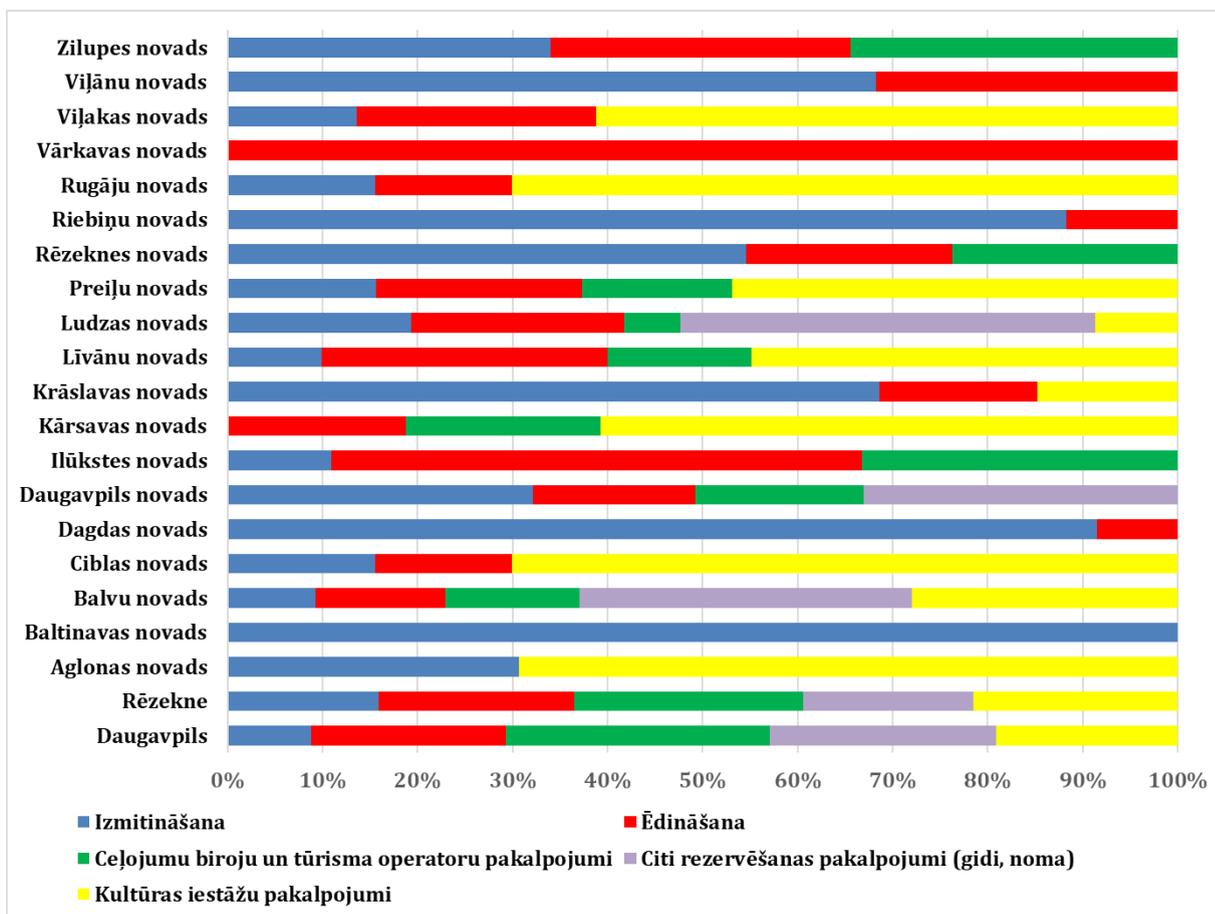
2.attēls. Nodarbināto personu skaita īpatsvars pa nozarēm Latgales pilsētās
Avots: CSP, 2020f.

Pielikums nr.3. Ārvalstu tiešo investīciju ieguldījumi Latgales plānošanas reģionā uz 1000 iedzīvotājiem (EUR) 2016-2018.gados.

Pašvaldība	Ārvalstu tiešo investīciju ieguldījumu kopsumma uz 1000 iedzīvotājiem (EUR, RAIM apr.)		
	2016	2017	2018
Daugavpils	6 496,50	28 297,53	11 656,31
Rēzekne	279,98	21 253,93	46 420,22
Aglonas novads	0,00	0,00	1 616,33
Baltinavas novads	0,00	0,00	0,00
Balvu novads	181,37	2 876,02	1 045,49
Ciblas novads	0,00	0,00	0,00
Dagdas novads	0,00	1 070,80	728,18
Daugavpils novads	195,63	1 890,54	3 004,65
Ilūkstes novads	348,82	1 202 111,74	0,00
Kārsavas novads	485,83	203,58	0,00
Krāslavas novads	0,00	9 313,56	5 438,39
Līvānu novads	220,24	531 299,16	207 140,00
Ludzas novads	716,38	1 016,17	0,00
Preiļu novads	476,33	10 399,05	0,00
Rēzeknes novads	64,94	303,42	1 595,60
Riebiņu novads	0,00	0,00	1 069,52
Rugāju novads	2 505,22	0,00	0,00
Vārkavas novads	0,00	0,00	0,00
Viļakas novads	0,00	1 605,08	2 196,59
Viļānu novads	220,09	0,00	0,00
Zilupes novads	0,00	0,00	0,33

1.attēls. Ārvalstu tiešo investīciju ieguldījumi uz 1000 iedzīvotājiem (EUR) 2016-2018.gados.
Avots: RAIM, 2019.

Pielikums nr.4. Tūrisma un atpūtas pakalpojumu uzņēmumu īpatsvars (%) Latgales novados un lielajās pilsētās Daugavpilī un Rēzeknē.

1.attēls. Tūrisma un atpūtas pakalpojumu uzņēmumu apakšnozaru īpatsvars (%) Latgales novados un lielajās pilsētās Daugavpilī un Rēzeknē.
Avots: Lursoft, 2020.

Latgales tūrisma produkts

Šajā aptaujā tiks noskaidrots tūrisma un topošo tūrisma uzņēmēju viedoklis par tūrisma produktu veidošanu, sadarbību ar citiem uzņēmumiem, prasmju novērtējumu, lai darbotos tūrisma nozarē. Rezultāti tiks iestrādāti Tūrisma pakalpojumu veidošanas stratēģijā Latgales reģionā.

Anketas aizpildīšanai vajadzēs no 5 līdz 10 minūtēm!

Norādiet informāciju par sevi:

Dzimums

Vecums

Izglītības līmenis

1. Nosauc novadu, pagastu, ciemu, kurā nodarbojies vai plāno nodarboties ar tūrisma pakalpojumu sniegšanu!

2. Kāda ir Jūsu galvenā pamatnodarbošanās (gūstat pamatienākumus)?

- tradicionālā lauksaimniecība
- bioloģiskā lauksaimniecība
- mežsaimniecība (t.sk. kokapstrāde)
- zivsaimniecība
- biškopība
- piena un gaļas lopkopība
- amatniecība
- tūrisms

- darbs valsts un pašvaldību iestādē
- piemājas saimniecība
- Cits

3. Mana pieredze tūrisma un atpūtas nozares uzņēmējdarbībā

- plānoju to vēl tikai uzsākt
- nodarbojos ar tūrisma biznesu jau 3 gadus
- esmu tūrisma biznesā vairāk kā 3 gadus

4. Tūrisms man ir

- pamatnodarbošanās
- papildu ienākumu gūšana

5. Vai šobrīd jau sadarbojieties ar citiem tūrisma pakalpojuma sniedzējiem? Ja jā, tad lūdzu norādi, ar kuriem Jums ir izveidojusies laba sadarbība un kādā veidā jūs to īstenojiet?

6. Atzīmējiet galvenās mērķgrupas, kas veido Jūsu klientu loku!

(vairākas atbildes iespējamas)

- Ģimenes ar bērniem no Latvijas
- Ģimenes ar bērniem no ārvalstīm
- Nelielas draugu kompānijas no Latvijas
- Nelielas draugu kompānijas no ārvalstīm
- Darba kolektīvi
- Semināru un konferenču organizētāji
- Senioru grupas
- Tūrisma kompāniju ekskursijas no Latvijas
- Individuāli ceļotāji -solo
- Pāri
- Ārvalstu grupas no tūrisma firmām
- Svinētāji (kāzas, ballītes)

- Atvadu mielasts (bēres)
- Sporta pasākumu dalībnieki un apmeklētāji
- Cilvēki ar īpašām vajadzībām
- Skolēnu grupas

7. Kādās valodās Jūsu uzņēmums var sazināties ar klientu? (vairākas atbildes iespējamas)

- latviešu
- krievu
- angļu
- vācu
- baltkrievu
- Cits

8. Kā COVID -19 pandēmija (no 2020.g. marta līdz šim brīdim) ir izmainījusi klientu skaitu Jūsu uzņēmumā:

- Ir samazinājies, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu;
- Ir palielinājies, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu;
- Ir palicis nemainīgs, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu;
- Klientu nav, uzņēmums apturējis darbību.

9. Vai Jūsu uzņēmums ir saskāries ar problēmsituācijām COVID-19 pandēmijas laikā tūrisma nozarē? Lūdzu miniet kādām?

10. Kāds ir bijis noderīgākais valsts vai pašvaldības sniegtais atbalsts COVID -19 pandēmijas periodā Jūsu uzņēmumam? (vairākas atbildes iespējamas)

- No valsts puses - atlikti nodokļu maksājumi
- No valsts puses - dīkstāves pabalstu izmaksa
- No pašvaldības puses - atlikti vai samazināti nekustamā īpašuma nodoklis
- No valsts puses dizaina voučeru piešķiršana
- Cits

11. Vai COVID- 19 ietekmē esiet radījis jaunus tūrisma pakalpojumus savā uzņēmumā?

Jā

Nē

12. Kādu jaunu tūrisma pakalpojumu COVID 19 laikā esat radījis?

13. Kāda veida jaunus tūrisma pakalpojumus vēlaties attīstīt vai papildināt esošos?

14. Kāda veida vērtību klientam rada Jūsu piedāvātais pakalpojums? (vairākas atbildes iespējamas)

- izmsalcinātu apkalpošanu
- teicamas ērtības (laba infrastruktūra)
- pievilcīga ainava
- unikāla atrašanās vieta (ezers, upe)
- unikāla atrašanās vieta (vecpilsēta)
- individuāla pieeja (sirsnīga apkalpošana)
- zema cena
- atpūta no ikdienas rutīnas
- veselīgu atpūtu

15. Kāpēc Jūs plānojat uzsākt sniegt tūrisma pakalpojumus?

16. Kāda veida tūrisma pakalpojumus Jūs plānojat attīstīt? (vairākas atbildes iespējamas)

- naktsmītnes
- ēdināšana
- sporta pasākumi (t.sk. sacensības)
- konferenču, semināru organizēšana
- svinību vieta (kāzas, ballītes)
- dzērienu degustācijas
- ēdienu degustācijas
- radošas mākslas meistarklases (aušana, gleznošana, podniecība utt.)
- skaistumkopšanas pakalpojumi
- atpūta uz ūdens (laivu, SUP noma, izbraucieni ar kuģīti)
- aktīvā atpūta (piedzīvojumu parks, velo noma un pārgājieni)
- tematisku pasākumu organizēšana
- tirdziņu organizēšana
- vietējās kultūras izziņa
- ogošana, sēņošana
- makšķerēšana, medības
- saimniecības apskate
- vēsturiskas ražotnes apskate
- Cits

17. Kādu vērtību klientam radīs Jūsu jaunveidotais tūrisma pakalpojums? (vairākas atbildes iespējamas)

- izsmalcinātu apkalpošanu
- teicamas ērtības (laba infrastruktūra)
- pievilcīga ainava
- unikāla atrašanās vieta (ezers, upe)
- unikāla atrašanās vieta (vecpilsēta)
- individuāla pieeja (sirsnīga apkalpošana)
- zema cena
- atpūta no ikdienas rutīnas
- veselīgu atpūtu
- Cits

18. Kas būs Jūsu galvenie klienti? (vairākas atbildes iespējamas)

- Ģimenes ar bērniem no Latvijas

- Ģimenes ar bērniem no ārvalstīm
- Nelielas draugu kompānijas no Latvijas
- Nelielas draugu kompānijas no ārvalstīm
- Darba kolektīvi
- Semināru un konferenču organizētāji
- Senioru grupas
- Tūrisma kompāniju ekskursijas no Latvijas
- Individuāli ceļotāji -solo
- Pāri
- Ārvalstu grupas no tūrisma firmām
- Svinētāji (kāzas, ballītes)
- Atvadu mielasts (bēres)
- Sporta pasākumu dalībnieki un apmeklētāji
- Cilvēki ar īpašām vajadzībām
- Skolēnu grupas

19. Kāda veida zināšanas Jums pietrūkst, lai uzsāktu/papildinātu tūrisma pakalpojumus? (norādiet pēc iespējas vairāk!) (vairākas atbildes iespējamas)

- saimnieciskās darbības uzsākšana tieši tūrisma pakalpojumu sniegšanā
- vispārējās normatīvo aktu prasības un termiņi tūrisma pakalpojumu sniegšanā
- sadarbības veidošana starp pakalpojumu sniedzējiem
- tūrisma pakalpojuma pārdošana (tieši, internetvidē)
- tūrisma pakalpojuma mārketinga un komunikācija
- viesmīlības principi pakalpojumu sniegšanā
- apdrošināšanas jautājumi
- svešvalodu apguve
- investīciju plānošana (naudas plūsmas)
- prasmes izveidot interesantu ekskursiju saimniecībā
- prasmes uzrunāt/komunicēt ar potenciālajiem klientiem
- prasmes komplektēt savu piedāvājumu
- prasmes orientēties apkārtnes kultūras un bioloģiskās daudzveidības piedāvājumā, to izmantot savā tūrisma pakalpojumā
- Cits

20. Kādus finanšu avotus un instrumentus Jūs izmantojiet vai plānojat izmantot sava uzņēmuma tūrisma pakalpojuma izveidē un attīstībā? (vairākas atbildes iespējamas)

- Personīgos uzkrājumus
- Peļņu ieguldu jaunu pakalpojumu attīstībā
- LEADER programmas projektu konkursos iegūtu finansējumu
- Lauku atbalsta dienesta programmas projektu veidā (ārpus LEADER)
- Pašvaldības/ reģiona attīstības grantus biznesa attīstībai
- Kredīts no finanšu institūcijas (banka, krājaizdevumu sabiedrība)
- Eiropas Reģionālā attīstības fonda finansētu projektu veidā
- Cits

21. Kas kavē iesniegt projektu LEADER programmas projektu konkursos un piesaistīt ELFLA finansējumu Jūsu tūrisma pakalpojuma attīstībai?

22. Kādā veidā Jūs iegūstiet informāciju vai plānojat iegūt par publiski pieejamajiem finanšu atbalsta veidiem tūrisma nozarei?
(vairākas atbildes iespējamas)

- Savā vietējās rīcības grupas (VRG)/lauku partnerības mājas lapā
- Savā e-pastā no savas VRG/lauku partnerības
- LAD mājas lapā
- Pašvaldības mājas lapā
- Savā e-pastā no vietējā tūrisma informācijas centra par jaunākajiem projektu konkursiem;
- Facebook ierakstos
- Cits

23. Raksturojiet savu līdzšinējo sadarbību ar VRG un LAD LEADER projektu īstenošanā!

Paldies par dalību aptaujā. Nospied "Turpināt".

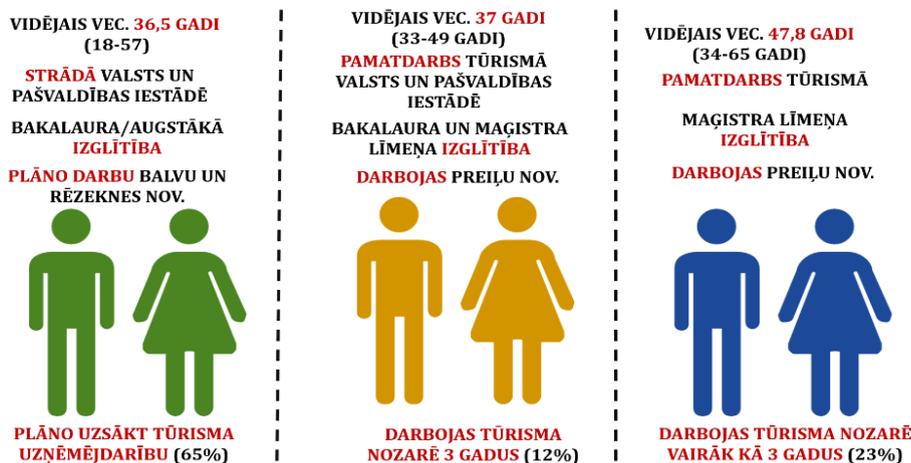
Aptaujas anketas "Latgales tūrisma produkts" rezultāti

Uzņēmēju un potenciālo uzņēmēju aptauja notika tiešsaistes vidē platformā visidati.lv un aptauja notika no 2020.gada 30.augusta līdz 21. oktobrim.

1. Respondentu profils

Aptaujā "Latgales tūrisma produkts" piedalījās 53 respondenti. Apstrādei un datu analīzei derīgas 48 aptaujas anketas, no tiem 25 % vīrieši, 75 % sievietes. Aptaujā piedalījās respondenti **vecumā** no 18 līdz 67 gadiem. Vidējais respondentu vecums 38,6 gadi (vīriešiem 43,5 gadi, sievietēm 37,5 gadi). Visvairāk respondentu (22 %) bija vecumposmā 31-35 gadiem, 36-40 gadi -16 %, 46-50 un 51-55 gadi - 12 %, 41-45 gadi - 10 %.

Izglītība. 42 % respondentu ir bakalaura grāds /augstākā profesionālā izglītība (4 vīrieši, 16 sievietes), 13 % (6 sievietes, vecums 32-50 gadi) augstākā profesionālā izglītība, 2 % doktora grāds (sieviete, 38 gadi), 21 % maģistrs (3 vīrieši, 7 sievietes), 6 % nepabeigta augstākā izglītība (1 vīrietis, 2 sievietes), 8 % vidējā izglītība (2 vīrieši, 2 sievietes), 8 % vidējā profesionāla izglītība (2 vīrieši, 2 sievietes).

1.attēls. Respondentu profils.

65 % (31) no visiem respondentiem vēl tikai plāno uzsākt tūrisma un atpūtas uzņēmējdarbību, tūrisma nozarē darbojas 3 gadus - 12 % (6), 23 % (11) darbojas tūrisma nozarē vairāk kā 3 gadus. No tiem, kas jau darbojas tūrisma nozarē 3 un vairāk gadus 29 % tā ir pamatnodarbošanās,

bet 71 % tūrisms ir kā papildus ienākumu gūšana. Šiem respondentiem kā galvenā pamatnodarbošanās (pamatienākumu gūšana) tiek minēta darbs valsts un pašvaldības iestādē, bioloģiskā lauksaimniecība, piena un gaļas lopkopība. Aptaujas respondenti tūrisma pakalpojumus sniedz Preiļu novadā 41 %, Riebiņu novadā 13 %, pa vienam - Rēzeknes, Daugavpils, Aglonas, Rugāju, Naujenes, Krāslavas un Viļānu novados. No tiem respondentiem, kas vēl tikai plāno uzsākt uzņēmējdarbību, 42 % strādā valsts un/vai pašvaldības iestādē, 19 % lauksaimniecībā (tradicionālā, bioloģiskā un piena un gaļas lopkopība), 6 % nodarbojas ar amatniecību, 6 % ir studenti, pa vienam - strādā ārzemēs, privātskolotājs, pašnodarbināta persona, Startup uzņēmums.

2. Esošās tūrisma uzņēmējdarbības raksturojums.

No visiem anketas respondentiem 35 % (jeb 17 respondenti) tūrisma nozarē strādā 3 vai vairāk kā 3 gadus. Pakalpojumi tiek piedāvāti latviešu 100 %, krievu 100 %, angļu 65 %, latgaliešu 24 %, poļu 12 %, lietuviešu 12 % un vācu 6 % valodās.

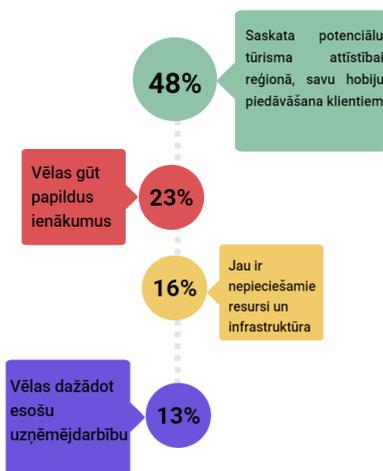
Galvenās **mērķauditorijas**: nelielas draugu kompānijas no Latvijas 76 %, ģimenes ar bērniem no Latvijas 64 %, darba kolektīvi 59 %, individuāli ceļotāji un pāri 47 %, senioru grupas, skolēnu grupas un tūrisma kompāniju ekskursijas no Latvijas 41 %, nelielas draugu kompānijas no ārvalstīm 29 %, svinētāji (kāzas, ballītes) 24 %, semināru un konferenču organizētāji 18 %, ģimenes ar bērniem no ārvalstīm un sporta pasākumi 12 %, ārvalstu grupas no tūrisma firmām un cilvēki ar īpašām vajadzībām 6 %.

Sniegtā pakalpojuma **pievienotā vērtība** klientam: atpūta no ikdienas rutīnas 76 %, individuāla pieeja un pievilcīga ainava 70 %, veselīga atpūta 53 %, laba infrastruktūra 47 %, zema cena 41 %, unikāla atrašanās vieta (ezers, upe) 35 %, izsmalcināta apkalpošana un atrašanās vecpilsētā 18 %.

Sadarbība. 88 % no visiem respondentiem **sadarbojas** ar citiem tūrisma uzņēmumiem un organizācijām, lai nodrošinātu plašāku pakalpojumu klāstu (ēdināšanu, naktsmītnes, dažādas aktivitātes, informācijas materiālus, u.c.).

Koronvīrusa COVID-19 izraisītās pandēmijas (no 2020.g. marta līdz šim brīdim) ietekme: 47 % pakalpojumu sniedzējiem palielinājies apmeklētāju skaits, salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu, 33 % - samazinājies, 13 % palicis nemainīgs, 7 % - klientu nav, darbība apturēta. 65 % no respondentiem **neizmantoja valsts/pašvaldības atbalsta rīkus COVID-19 pandēmijas pārvarēšanai**, 12 % izmantoja iespēju atlikt nodokļu maksājumus. Dīkstāves pabalstu, atliktu PVN maksājumu, atliktu vai samazināts nekustamā īpašuma nodokļa maksājumu vai valsts dizaina voučeru piešķiršana pa 6 %. Galvenās **problēmsituācija**, ar ko saskarās COVID-19 pandēmijas laikā tūrisma nozarē bija pasākumu atcelšana/pārveidošana, cilvēku skaita samazināšanās un dokumentācija (sarežģīta procedūra VID). 35 % minēja, ka nav saskārušies ar problēmām šajā periodā. Tikai viens uzņēmējs COVID-19 laikā **radīja jaunu produktu** savam uzņēmumam – īpašas ēdienu receptes.

Kopumā, uzņēmēji **vēlētos esošo uzņēmējdarbību papildināt** ar jaunām aktivitātēm (pārgājienu maršruti, pastaigu takas, aktivitātes dabā) vai jaunu infrastruktūru un inventāru pakalpojumiem (laivu noma, jaunas gultas, piebūves, pirts, muzeja izveide, esošās infrastruktūras uzlabošana).

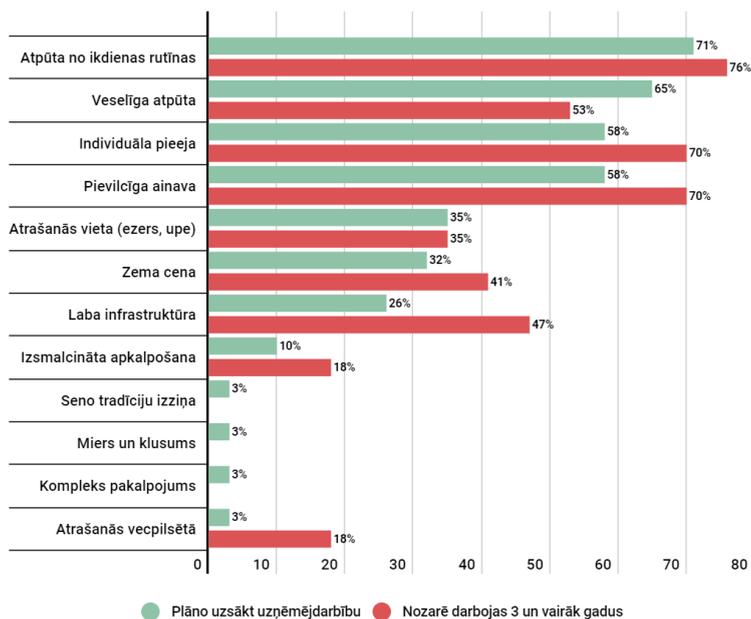

2.attēls. Tūrisma pakalpojumu sniegšanas faktori, uzsākot uzņēmējdarbību.

No visiem respondentiem, **65 % plāno uzsākt uzņēmējdarbību**, 23 % - lai gūtu papildus ienākumus, 16% jau ir atbilstoša infrastruktūra un resursi, 13 % vēlas papildināt un dažādot jau esošu uzņēmējdarbību. Tiek plānots attīstīt tādus pakalpojumus kā naktsmītnes (55 %), ēdināšanas pakalpojumus (19 %), konferenču un semināru organizēšana (16%), svinību vietas (26 %), dzērienu degustāciju (19 %), ēdienu degustāciju (23 %), radošās meistarklases (23 %), skaistumkopšanas pakalpojumus (16 %), atpūta uz ūdens (32 %), aktīvā atpūta (42 %), tematiskie pasākumi (26 %), tirdziņu organizēšana (6 %), vietējās kultūras izziņa (13 %), ogošana, sēņošana

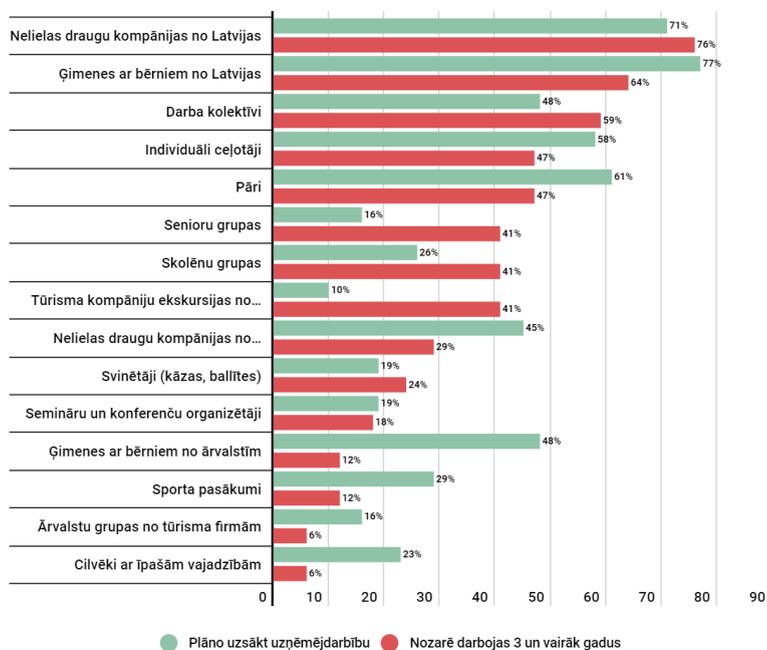
(23 %), makšķerēšana, medības (26 %), saimniecības apskate (16 %), vēsturiskas ražotnes apskate (3 %), kempingu (6 %), kompleksu pakalpojumu (3 %), klusumu (3 %).

Sniegtā pakalpojuma **pievienotā vērtība** klientam: atpūta no ikdienas rutīnas (71 %), veselīga atpūta (65 %), individuāla pieeja un pievilcīga ainava (58 %), unikāla atrašanās vieta (ezers, upe) (35 %), zema cena (32 %), laba infrastruktūra (26 %), izsmalcināta apkalpošana (10 %), seno tradīciju izziņa, miers un klusums, komplekss pakalpojums un atrašanās vecpilsētā (pa 3 %).

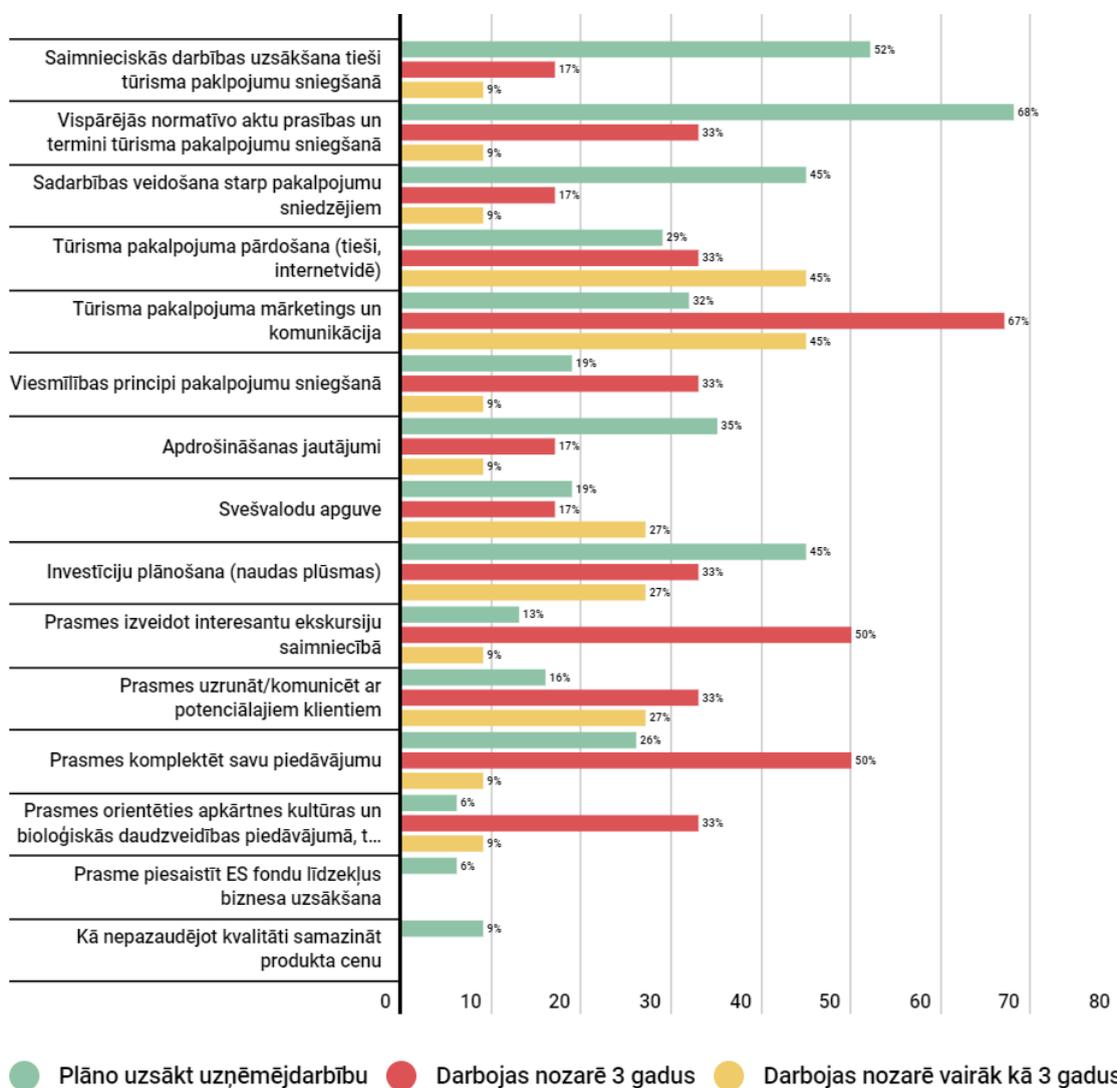
3.attēls. Sniegto tūrisma pakalpojumu pievienotā vērtība klientam.

Galvenās **plānotās mērķauditorijas** (4.attēls): nelielas draugu kompānijas no Latvijas 71 %, ģimenes ar bērniem no Latvijas 77 %, darba kolektīvi 48 %, individuāli ceļotāji 58 %, pāri 61 %, senioru grupas 16 %, skolēnu grupas 26 %, tūrisma kompāniju ekskursijas no Latvijas 10 %, nelielas draugu kompānijas no ārvalstīm 45 %, svinētāji (kāzas, ballītes) 19 %, semināru un konferenču organizētāji 19 %, ģimenes ar bērniem no ārvalstīm 48 %, sporta pasākumi 29 %, ārvalstu grupas no tūrisma firmām 16 %, cilvēki ar īpašām vajadzībām 23 %, atvadu mielasts 6 %.

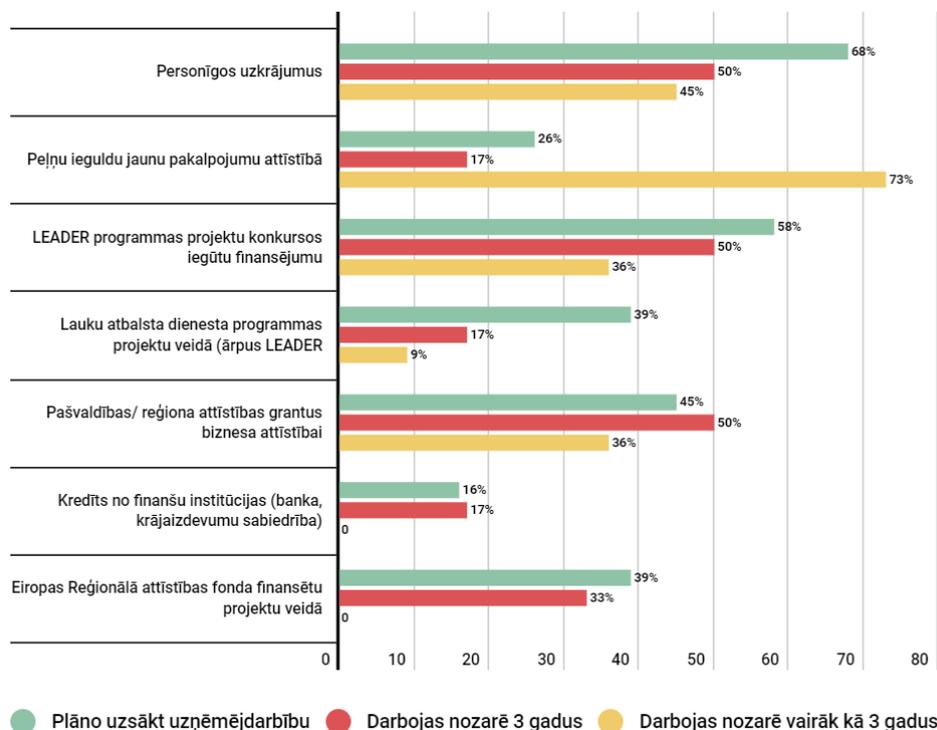
4.attēls. Plānotās mērķgrupas, kurām sniegt tūrisma pakalpojumus.

Šobrīd, **zināšanas, kas pietrūkst**, lai ai uzsāktu/papildinātu tūrisma pakalpojumus ir atšķirīgas visām 3 grupām (5.attēls). Tiem, **kas plāno uzsākt** uzņēmējdarbību kā galvenos aspektus, kur būtu nepieciešams uzlabot zināšanas min vispārējās normatīvo aktu prasības un termiņi tūrisma pakalpojumu sniegšanā 68 %, saimnieciskās darbības uzsākšana tieši tūrisma pakalpojumu sniegšanā 52 %, sadarbības veidošana starp pakalpojumu sniedzējiem un investīciju plānošana (naudas plūsmas) 45 %. Tiem, kas **jau 3** gadus darbojas tūrisma nozarē tūrisma pakalpojuma mārketingu un komunikācija 67 %, prasmes izveidot interesantu ekskursiju saimniecībā 50 % un prasmes komplektēt savu piedāvājumu 50 %. Savukārt tiem, kas nozarē darbojas **vairāk kā 3** gadus tūrisma pakalpojuma pārdošana (tieši, internetvidē) 45 %, tūrisma pakalpojuma mārketingu un komunikācija 45 %, svešvalodu apguve, investīciju plānošana (naudas plūsmas) un prasmes komplektēt savu piedāvājumu 27 %.

5.attēls. Zināšanas, kas pietrūkst, lai ai uzsāktu/papildinātu tūrisma pakalpojumus.

Runājot par **finanšu avotiem un instrumentiem** (6.attēls), tie, kas plāno uzsākt uzņēmējdarbību, izmantos personīgos uzkrājumus 68 %, LEADER programmas projektu konkursos iegūtu finansējumu 58 %, pašvaldības/ reģiona attīstības grantus biznesa attīstībai 45 % un lauku atbalsta dienesta programmas projektu veidā (ārpus LEADER) 39 %. Tieši tāpat rīkojas arī uzņēmēji, kas strādā nozarē jau 3 gadus. Uzņēmēji, kas nozarē strādā vairāk kā 3 gadus peļņu ieguldu jaunu pakalpojumu attīstībā 73 %, izmanto personīgos uzkrājumus 45 %, LEADER programmas projektu konkursos iegūtu finansējumu 36 % un pašvaldības/ reģiona attīstības grantus biznesa attīstībai 36%.

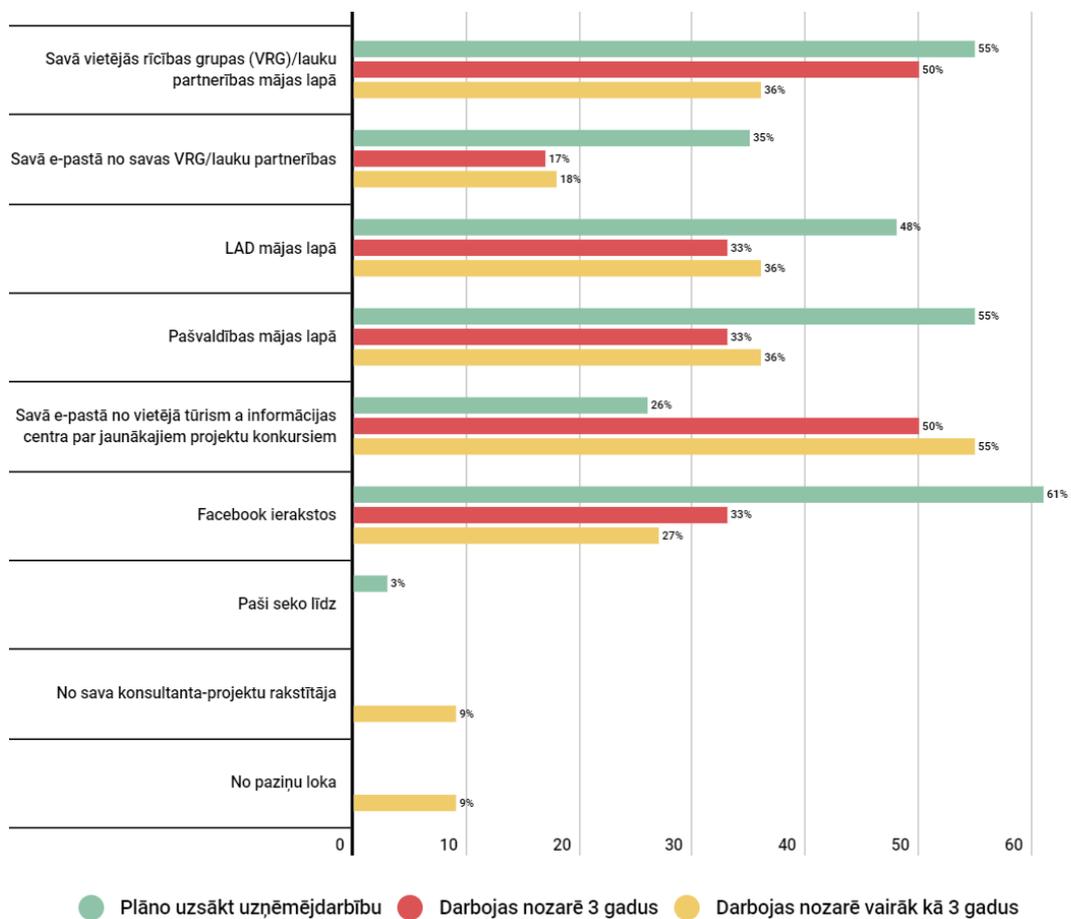
6.attēls. Finanšu avoti un instrumenti, kurus izmanto vai plāno izmantot respondenti.

Jautājot par to, **kas kavē iesniegt projektu** (7.attēls) LEADER programmas projektu konkursos un piesaistīt ELFLA finansējumu Jūsu tūrisma pakalpojuma attīstībai, respondenti, kas plāno uzsākt uzņēmējdarbību minēja 4 galvenos faktoros – zināšanu trūkumu un bailes, finanšu trūkumu, dokumentācijas slogu un to, ka vēl nav ideja vai nepieciešamais īpašums. Uzņēmēji, kas nozarē strādā 3 gadus, min laika trūkumu, dalību citos projektos vai to, ka šādi projekti nav nepieciešami. Tie, kas strādā vairāk kā 3 gadus, min bailes no dokumentācijas, finanšu saistībām.

7.attēls. Faktori, kas kavē projektu iesniegšanu.

Informāciju (8.attēls), par publiski pieejamajiem finanšu atbalsta veidiem tūrisma nozarei respondenti, kuri plāno uzsākt tūrisma uzņēmējdarbību, iegūst/plāno iegūt sociālā medija Facebook ierakstos 61 %, savā vietējās rīcības grupas (VRG)/lauku partnerības mājas lapā 55 %, pašvaldības mājas lapā 55 %. Uzņēmēji, kas nozarē strādā 3 un vairāk gadus to saņem savā e-pastā no vietējā tūrisma informācijas centra par jaunākajiem projektu konkursiem 55 %, savā vietējās rīcības grupas (VRG)/lauku partnerības mājas lapā 36 %, LAD un pašvaldību mājaslapās 36 %.

8.attēls. Informācijas iegūšanas avoti.

Līdzšinējā sadarbība ar VRG un LAD LEADER projektu īstenošanā ir pozitīva vai nav vispār.

APTAUJAS “POTENCIĀLĀ LATGALES TŪRISTA VĒLMES UN VAJADZĪBAS” REZULTĀTI

HESPI VIDZEMES
AUGSTSKOLA

2021

Tūristam draudzīgs Latgales uzņēmējs digitalizācijas laikmetā”
Projekta Nr. 19-00-A019.332-000007

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests

1. APTAUJAS VEIKŠANAS METODIKA

Aptauja tika veikta **elektroniski**, respondentiem aizpildot aptaujas formu.

Aptauja notika laika posmā no **20.02.-11.03.2021.** Aptaujas veikšanā lielu ieguldījumu sniedza Vidzemes Augstskolas Tūrisma organizācijas un vadības studiju programmas 2.kursa studenti.

Respondentu atlasē tika uzstādīti 2 kritēriji:

- respondentu aptuveni proporcionāls skaits no Latvijas **4 reģioniem** (Vidzemes, Kurzemes, Zemgales, Rīgas un Jūrmalas), kuri nedzīvo Latgalē;
- respondentu identificēšana (piederība) kādai no **5 segmentiem/mērķgrupai**:
 - a) Individuāls ceļotājs/tūrists, solo ceļotājs (jebkurā vecumā)
 - b) Jauns pāris bez bērniem
 - c) Neliela draugu grupa (jebkurā vecumā)
 - d) Ģimene ar bērniem (nepilngadīgiem)
 - e) Pāris, kuriem bērni jau izauguši

Aptauja tika veidota Google Survey platformā, tā sastāvēja no 5 jautājumiem un ziņām par respondentu (piederība vecuma grupai un dzīves vietai (kādā no Latvijas reģionu novadiem vai Rīga/Jūrmala)). Jautājumi pēc formas lielākoties bija ar izvēles iespējām. Pirmais jautājums bija atvērtais jautājums, kurā respondentam bija jānosauc kādi atslēgas vārdi, kāpēc būtu vērts aizbraukt uz Latgali? Pārējie jautājumi bija par naktsmītņu tipa izvēli, tūrisma pakalpojumu izvēli, apmierinātības faktori.

Aptaujas rezultāti tika izmantoti **papildinot** Latgales uzņēmējdarbības attīstības stratēģijas izstrādes "Tūrisma pakalpojumu veidošana uzņēmumos" **tūrisma pakalpojumu pieprasījuma raksturojumu.**

2. Aptaujas rezultāti

Aptaujā tika iegūti 502 respondentu atbildes, tomēr par derīgām analīzei bija **496 respondentu atbildes.** Aptaujas rezultāti tika analizēti pa segmentu grupām.

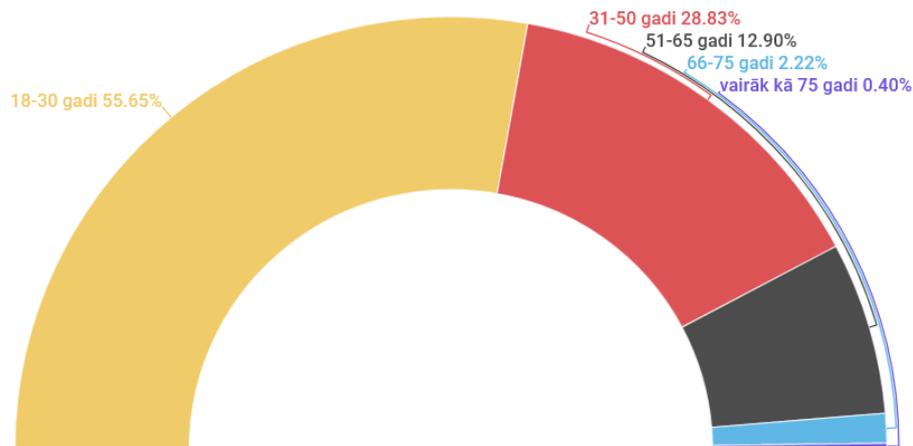
2.1 Respondentu profils

Aptuveni proporcionāli respondentu sadalījums pa reģioniem: 21-23 % no Kurzemes, Zemgales, Rīgas un Jūrmalas, bet no Vidzemes nedaudz lielāks -33 %.

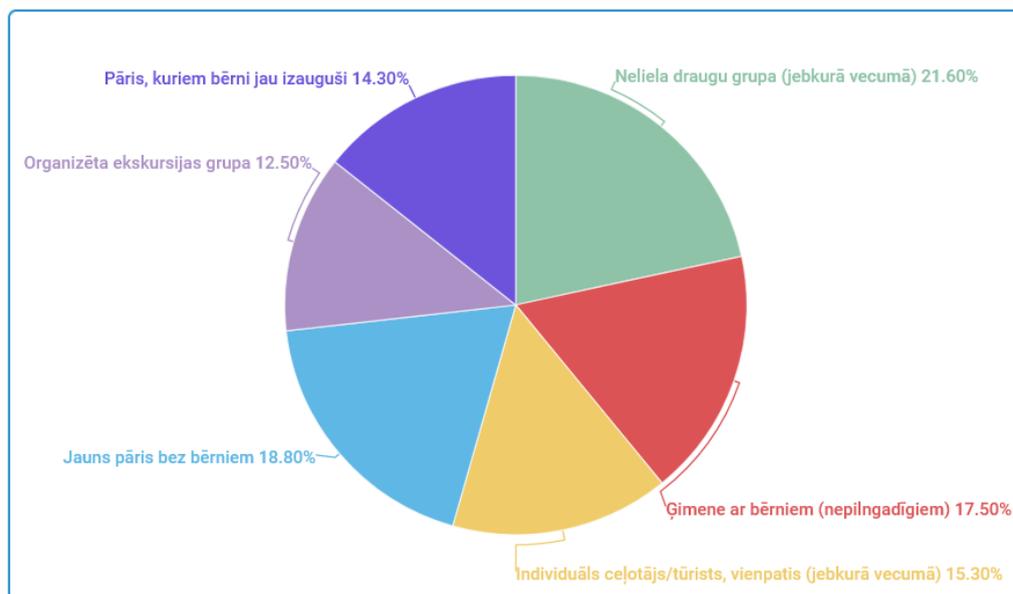
1.attēls. Respondentu dzīvesvietu reģioni

Aptaujā piedalījās 55,6 % respondentu vecumā no 18-30 gadiem, 28,8 % -31-50 gadu veci, 12,9 % -51-65 gadu veci, vecāki par 66 gadiem -2,6 %.

2. attēls. Respondentu vecumu struktūra.

Pa segmentiem jeb mērķgrupām, kurās respondenti plāno apmeklēt Latgali - lielākā bija neliela draugu grupa (jebkurā vecumā) -21,6 %, jauns pāris bez bērniem -18,8 %, ģimene ar nepilngadīgiem bērniem -17,5 %, pāris, kuriem bērni jau izauguši jeb senioru pāris -14,3 %. Mazāk tika pārstāvēti respondenti, kuri Latgali būtu gatavi apmeklēt organizētā ekskursiju grupā -12,5 %.

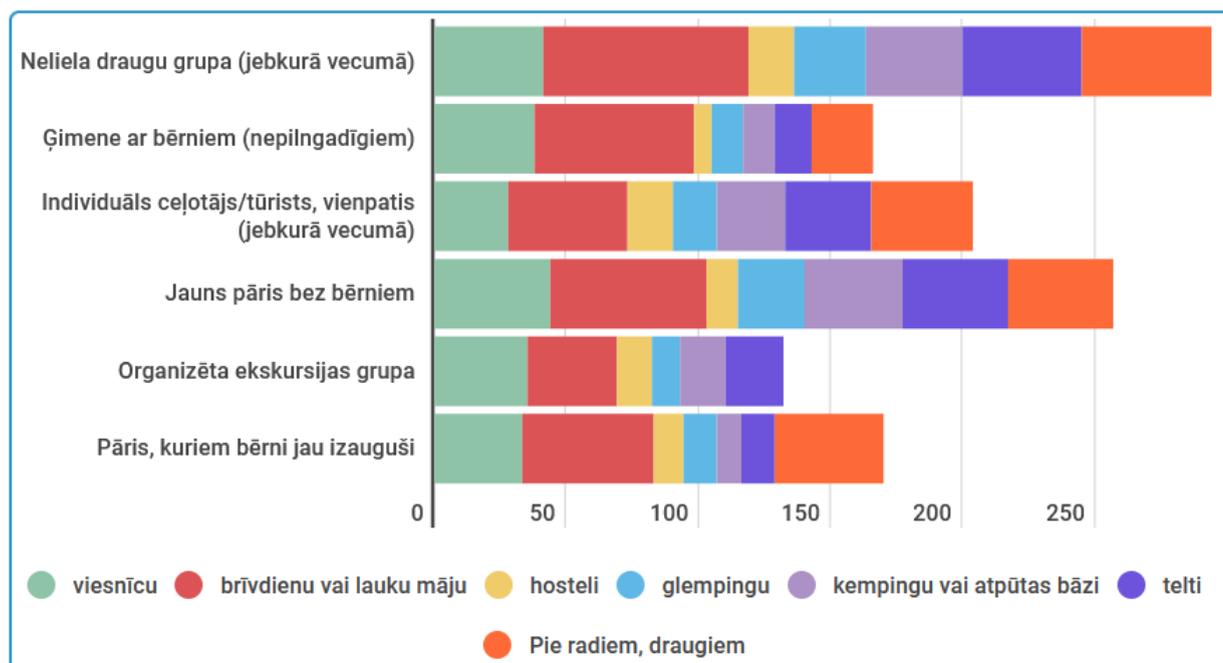

3.attēls. Respondentu mērķgrupu segmenti

2.2 Kāpēc būtu vērts aizbraukt uz Latgali?

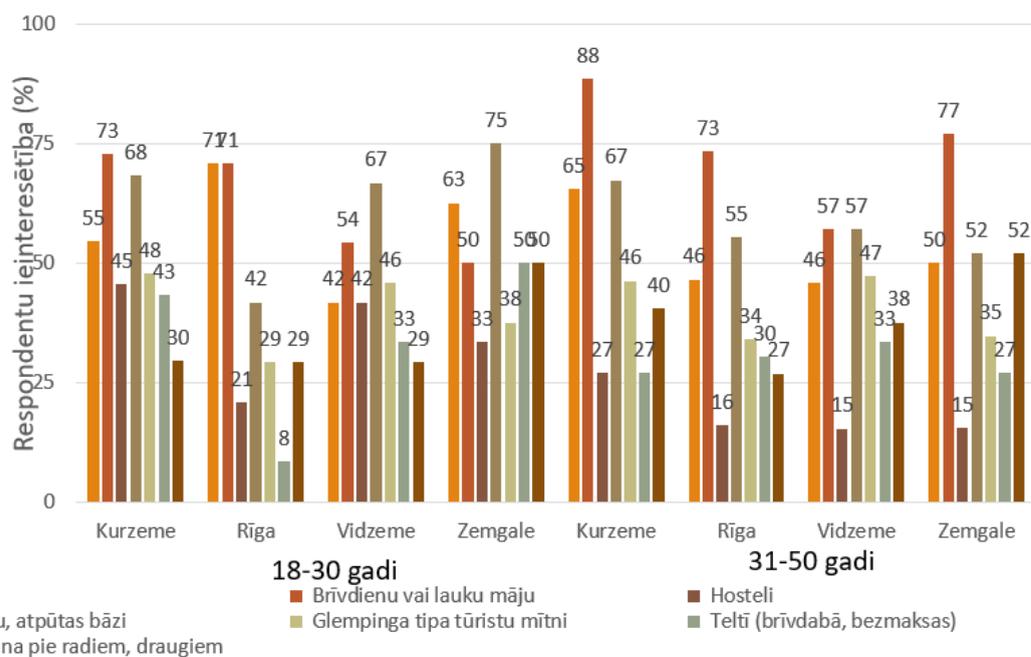
Lielākā daļa (87 %) respondentu atzīmējuši, ka būtiskākās asociācijas/vērtības, kuras rosina ceļot uz Latgali ir **dabas vērtības** (daba, ezeri, skaistas ainavas un to izmantošana tūrisma piedāvājumos –makšķerēšana, piedzīvojums, klusuma un romantikas baudīšana, Velnezers, Daugavas loki, Rāznas ezers). Kā otra grupa, kas tika minētas respondentu atbildēs (65%) bija **kultūra** (mantojums, reliģiskās tradīcijas, valoda, gastronomiskais piedāvājums, amatnieku piedāvājumi t.sk. keramika, zaļumballes, specifiski piemēri – Rotko, šmakovka, Aglona, Ludza, muzeji, Gors, vecticībnieki, krucifiksi u.c.), **viesmīlība un atsaucīgi, sirsnīgi cilvēki** (37 % respondenti).

brīvdienu vai lauku mājā. Naktsmītnes, ko respondenti šajā vecuma grupā visdrīzāk neizmantos vai izmantos, ja nebūs citu iespēju ir viesnīca vai hostelis.

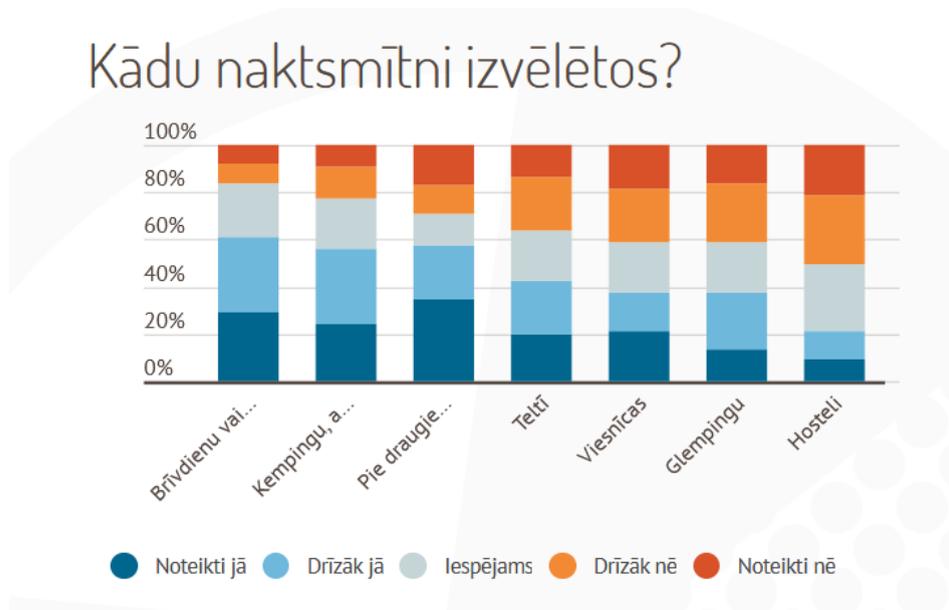
6. attēls. Naktsmītnu potenciālās izvēles proporcija pa mītnu veidiem (vēlēties noteikti vai visdrīzāk izmantot)

Ķīmene ar nepilngadīgajiem bērniem arī pārsvarā (70 %) izvēlēties brīvdienu vai lauku mājas (7. attēls). Vecuma grupā 18-30 gadi vislielākā piekrišana ir brīvdienu vai lauku mājām (Kurzemes un Rīgas/Jūrmalas iedzīvotāju uztverē), kā arī kempingiem un atpūtas bāzēm (īpaši Zemgales, Vidzemes un Kurzemes iedzīvotājiem). Līdzvērtīgi Rīgas/Jūrmalas un Zemgales iedzīvotāji novērtē arī viesnīcas. Procentuāli viszemākā ieinteresētība ir palikt pie radiem, draugiem (Kurzemes, Vidzemes un Zemgales respondentiem), kā arī bez maksas brīvā dabā (Rīgas un Zemgales iedzīvotājiem). Vecuma grupā 31-50, visu reģionu iedzīvotājiem attieksme pret brīvdienu vai lauku mājām ir vislielākā (Vidzemē līdzvērtīga interese arī par kempingiem), taču viszemākā – par hosteļiem. Ja savā starpā salīdzina vecuma grupas, tad var redzēt, kā, piemēram, mainās attieksme pret hosteļiem (18-30- gadīgie pret tiem attiecas labvēlīgāk).

7.attēls. Ģimene ar nepilngadīgajiem bērniem respondentu naktsmītņu izvēle pa vecumiem un dzīvesvietu reģioniem.

Individuālo ceļotāju grupā netika novērotas izteiktas atšķirības ne pēc vecuma grupām, ne pēc respondentu dzīves vietām, izvēloties naktsmītnes, 61 % norāda, ka izmantos (noteikti jā un drīzāk jā) brīvdienu vai lauku māju, 57 % atzīmē, ka paliks pie draugiem vai radiem, bet 56 % varētu apmesties kempingā vai atpūtas bāzē (8.attēls).

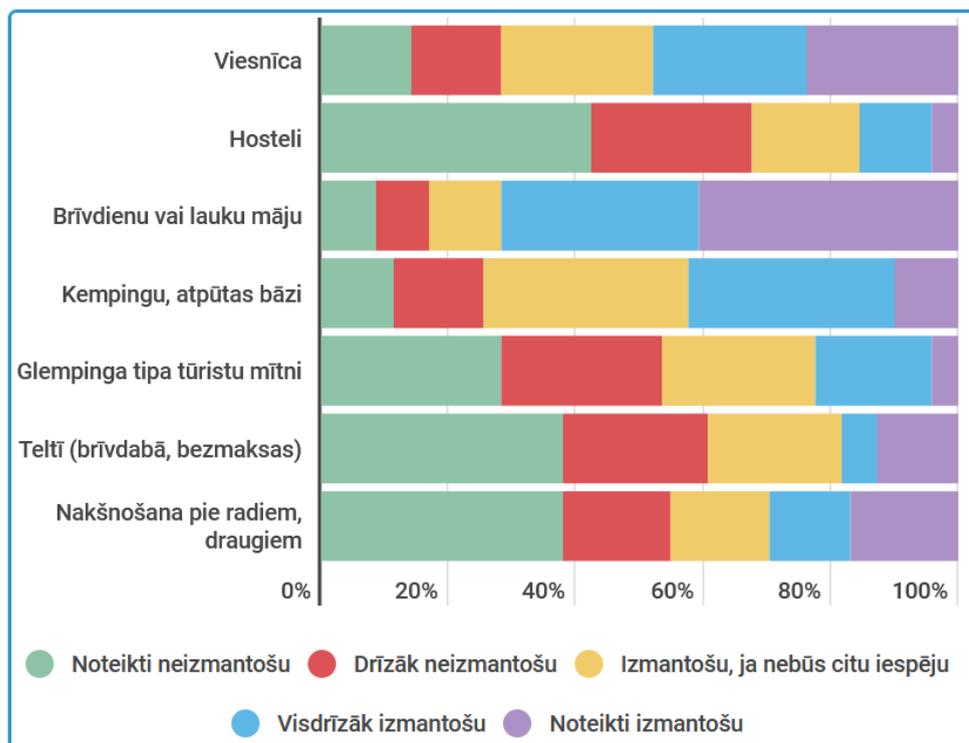
8. attēls. Individuālo ceļotāju mērķgrupas norādītās naktsmītnes pēc potenciālās izmantošanas.

Jauna pāra bez bērniem segmentā naktsmītņu izvēlē vecuma grupā 18-30 gadi tika novērotas atbilstošu atšķirības pēc respondentu dzīves vietas. Piemēram, Zemgales un Vidzemes jaunieši (24-21 %) norāda, ka būtu gatavi izmantot glampinga pakalpojumu, pēc tam seko kempinga un atpūtas bāzes izmantošana, savukārt Rīgas/Jūrmalas jaunieši (23 %) norāda, ka primāri izmantotu brīvdienu vai lauku māju piedāvājumu, noteikti neizmanto (37 %) telti vai hosteli. Kurzemes jaunieši, līdzīgi kā Rīgas jaunieši prioritāri (20 %) izvēlētos brīvdienu vai lauku māju, 17 % -kempingu vai atpūtas bāzi, noteikti neizmanto (26 %) viesnīcu vai hosteli. Vecuma grupā no 31-50 gadiem respondenti no Kurzemes labprāt paliktu (19 %) kempingā vai atpūtas bāzē, 15 % glampingā, teltī vai pie radiem un draugiem, noteikti neizmanto viesnīcu. Savukārt respondenti no Rīgas/Jūrmalas (10%) paliks pie radiem vai draugiem, noteikti neizmanto hosteli.

Organizēto ekskursiju grupu tūristi labprātāk (44 %) paliktu viesnīcā, 52 % - brīvdienu vai lauku mājā, kā trešo izvēli šī grupa min kempingu vai atpūtas bāzi. Šīs grupas ceļotāji kā noteikti neizmantojamu norāda glampingu un telts izmantošanu nakšņošanai. Šai segmenta grupai netika novērotas arī būtiskas atšķirības starp vecuma un dzīves vietām.

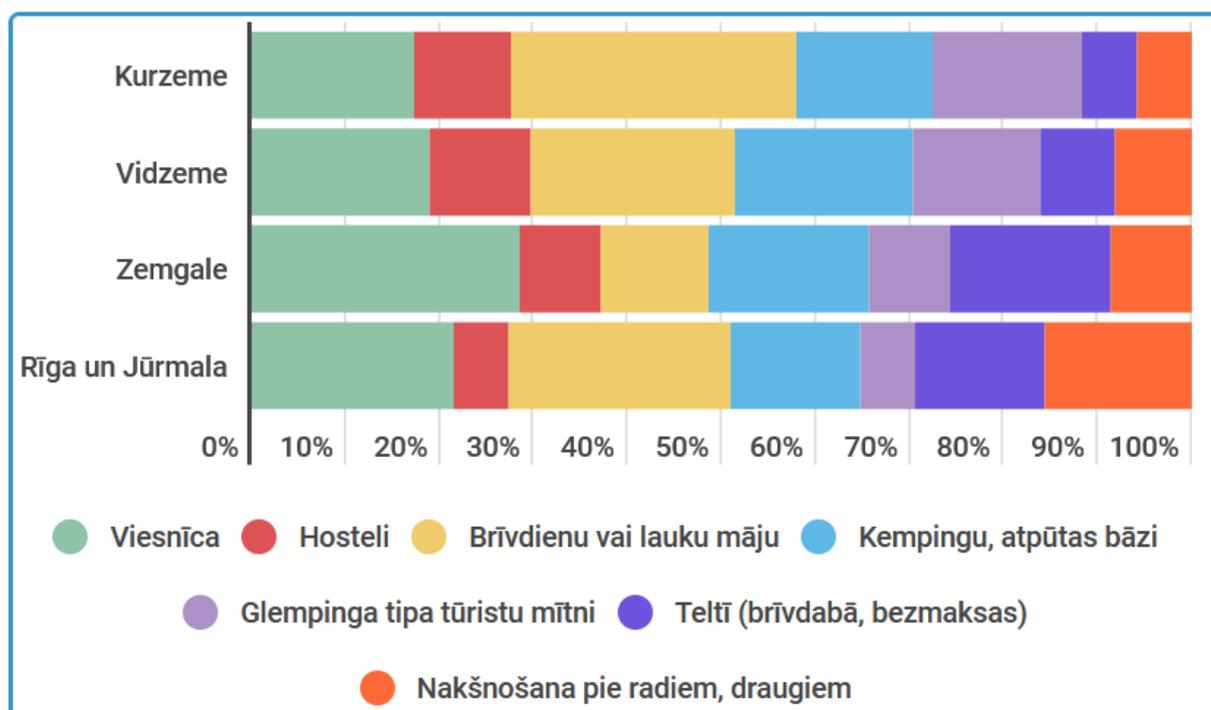
Pāri, kuriem jau bērni izauguši jeb senioru pāri

41 % šīs grupas respondenti norādījuši (9.attēls), ka noteikti nakšņos brīvdienu vai lauku mājā, 24 % -viesnīcā,. Noteikti neizmanto iespēju nakšņot pie radiem (38 %), arī telti (38 %), glampingā (28 %).

9.attēls. Pāri, kuriem jau bērni izauguši jeb senioru pāri naktsmītņu izvēles.

Vērtējot respondentu atbildes pēc dzīves vietas (10.attēls), var secināt, ka ir novērojamas nelielas atšķirības, piemēram, kurzemnieki izvēlas vairāk brīvdienu vai lauku māju, glampingu, savukārt zemgalieši –viesnīcu un kempinga vai atpūtas bāzi, mazāk brīvdienu vai lauku māju. Savukārt Rīgas un Jūrmalas respondentu izvēle ir 23 % brīvdienu vai lauku māju, 22 %-viesnīca, 16 % -pie radiem vai draugiem. Vidzemnieku respondentu vidū atbildes bija par labu brīvdienu vai lauku mājai (22 %), kempings vai atpūtas bāze (19 %), viesnīca (19 %), glampings (14 %).

10.attēls. Pāri, kuriem jau bērni izauguši jeb senioru pāri naktsmītņu izvēles pēc reģionu dzīves vietas

2.4. Tūrisma pakalpojumu izvēle

Respondentiem bija iespēja atzīmēt, kurus no 32 dotajiem tūrisma pakalpojumiem viņi gribētu izmantot.

Neliela draugu grupas segmenta respondentu atbildes

Rīgas un Jūrmalas respondentus, kas ir vecumā no 18-30 gadiem visvairāk **interesē** - pirts pakalpojumi (bez pirtnieka), laivu noma, dabas taku apmeklējumi, vietējo ēdienu baudīšana, aktīvās atpūtas tematiskie parki un mūzikas pasākumi, turpretim neinteresē – skaistumkopšanas pakalpojumi un dažādu privātkolekciju apmeklējumi. 31-65 gadus vecu tūristu grupu no Rīgas/Jūrmalas apkārtnes Latgalē varētu visvairāk **interesē** vietējo ēdienu baudīšana (arī to iegāde), amatnieku meistarklases/darbnīca, dabas taku apmeklēšana un pat dabas vērošanas tūres. Savukārt tos visvairāk nepiesaista fotosesijas un sporta pasākumi.

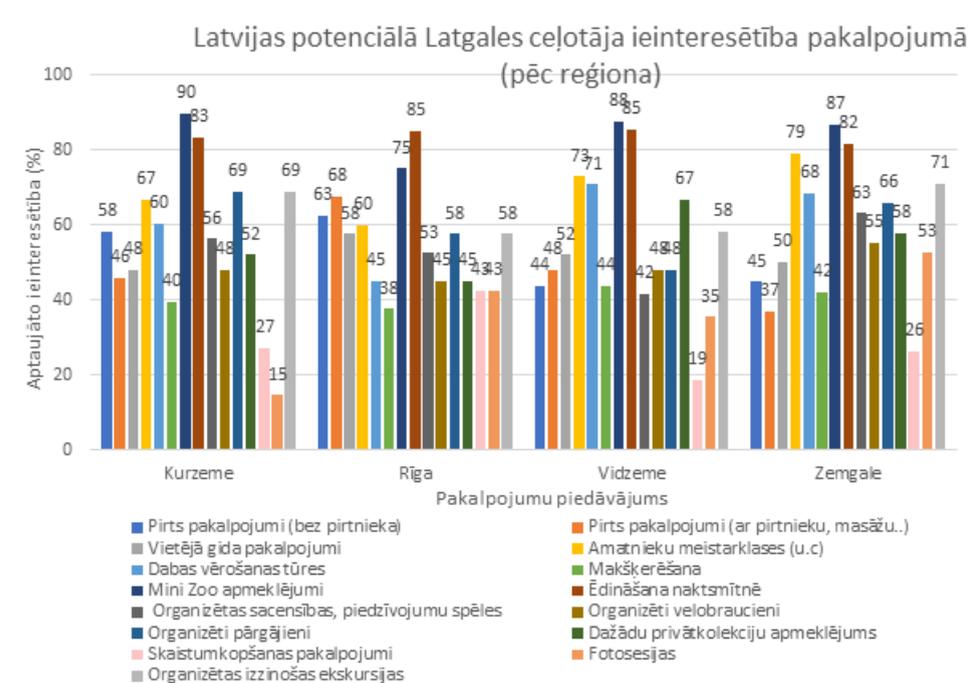
Potenciālos Kurzemes tūristus (18-30 gadi) visvairāk **interesē** vietējo ēdienu baudīšana, dabas takas apmeklējumi, aktīvās atpūtas parki, mūzikas pasākumi, organizēti pārgājieni, izzinošas organizētas ekskursijas un pirts pakalpojumi bez pirtnieka. Taču neinteresē – skaistumkopšanas pakalpojumi, dažādu privātkolekciju apmeklējumi, vietējās kultūras tradīcijas. 30-65 gadus vecu tūristu grupu no Kurzemes visvairāk interesē dabas taku apmeklējumi, dabas vērošanas tūres, amatnieku meistarklases un mūzikas pasākumi. Tos neinteresē fotosesijas un skaistumkopšanas pakalpojumi.

Zemgales respondentiem vecumā no 18 līdz 30 gadiem vislielākā interese ir par dažādām privātkolekcijām, ēdināšanu nakstmitnē, mini zoo, pirts pakalpojumiem bez pirtnieka, organizētiem pārgājieniem un ekskursijām, aktīvās atpūtas tematiskajiem parkiem, mūzikas pasākumiem, sporta pasākumiem, dabas taku apmeklējumiem, laivu un velo nomu. Vismazākā interese ir par makšķerēšanu, skaistumkopšanas pakalpojumiem, baseiniem, suvenīriem un personīgās izaugsmes nometnēm un transfēra pakalpojumiem. Vecuma grupā no 31 līdz 65 gadiem, izmantos ēdināšanas pakalpojumus viesnīcā, jo tā būs visērtāk un arī līdzekļi tam būs pieejami. 2 no 3 respondentiem neinteresē organizēti velobraucieni, sacensības velobraucieni, kā arī viens no respondentiem atbildēja, ka pārgājieni nezina vai interesē.

Potenciālos ceļotājus no **Vidzemes** vecuma grupā no 18 līdz 30 gadiem ceļojumā uz Latgali visvairāk interesē tādi piedāvājumi, kā ēdināšana nakstmitnē, mini zoo apmeklējums, organizēti pārgājieni, kā arī mūzikas pasākumi, vietējo ēdienu baudīšana dabas taku apmeklējumi. Tāpat respondenti arī labprāt izvēlētos izmantot velo un laivu nomu. Respondentus šajā vecuma grupā vismazāk interesē makšķerēšana un skaistumkopšanas pakalpojumi. Ceļotājiem vecumā no 31 līdz 65 gadiem dodoties uz Latgali visvairāk interesētu izmantot tādu piedāvājumus kā organizētas izzinošas ekskursijas, organizētus pārgājienu, organizētus velo braucienus, kā arī šie respondenti labprāt apmeklētu dabas takas, mūzikas pasākumus, kā arī nobaudītu vietējos ēdienus un izmantotu pirts pakalpojumus. Šajā vecuma grupā respondenti vismazāk ir ieinteresēti izmantot skaistumkopšanas pakalpojumus.

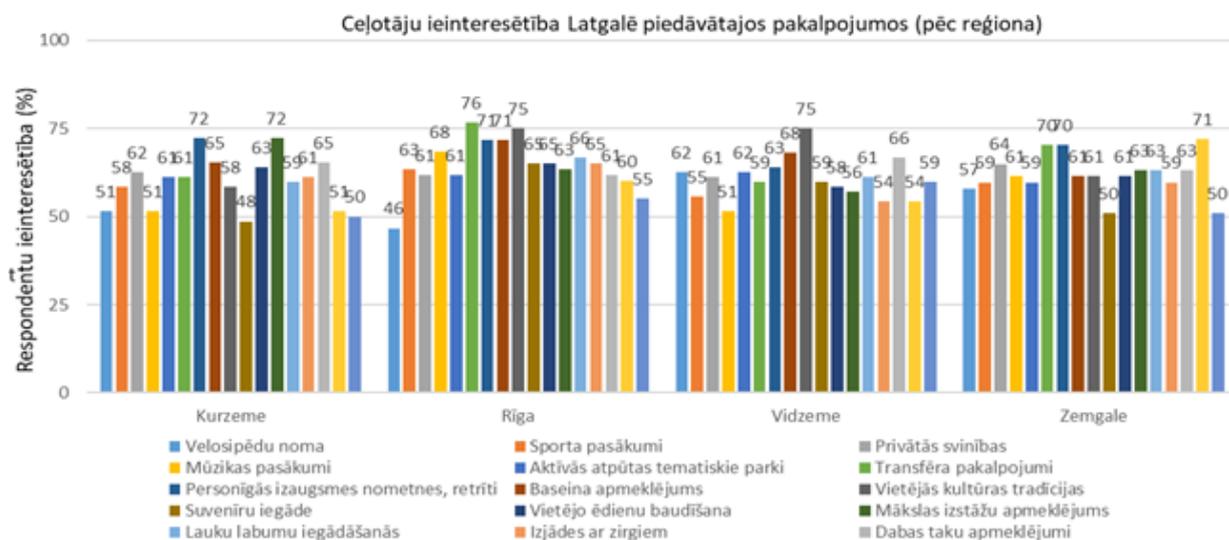
Ģimene ar nepilngadīgajiem bērniem segmenta respondentu atbildes

Potenciālajiem ceļotājiem šajā segmenta grupā vislielākā interese (atbildes –jā, noteikti interesē un izmantošu) būtu par Mini Zoo apmeklējumu (Kurzemes, Vidzemes un Zemgales ceļotājiem), kā arī par ēdināšanu nakstmitnē (īpaši – Rīgas iedzīvotājiem). Vismazākā interese Kurzemes iedzīvotājiem ir par fotosesijām, Rīgas iedzīvotājiem – makšķerēšanu, bet Vidzemes un Zemgales iedzīvotājiem – par skaistumkopšanas pakalpojumiem (11.attēls).

11.attēls. Ģimene ar nepilngadīgajiem bērniem segmenta pakalpojumu izvēle

Respondenti no Kurzemes izvēlētās mākslas izstāžu apmeklējumu un personīgās izaugsmes nometnes, respondenti no Rīgas – transfēra pakalpojumus un vietējās kultūras tradīcijas, respondenti no Vidzemes – vietējās kultūras tradīcijas, respondenti no Zemgales – daļdārzu apmeklējumu. Respondenti no Kurzemes un Zemgales, droši vien neizvēlēties suvenīru iegādi, respondenti no Rīgas – velosipēdu nomu, respondenti no Vidzemes – mūzikas pasākumus (12.attēls).

12.attēls. Ģimene ar nepilngadīgajiem bērniem segmenta pakalpojumu izvēle

Jauna pāra bez bērniem segmenta respondentu atbildes

Potenciālo ceļotāju no Zemgales (atbildes atspoguļo, ka ceļotājus interesē laivu noma, vietējo ēdienu baudīšana un ēdināšana naktsmītnē. Tāpat ceļotāji vēlētos izmantot pirts pakalpojumus bez pirtnieka, Mini Zoo apmeklējums, dabas taku apmeklējums, un velosipēdu noma. Ja būtu nepieciešamība, respondenti izmantotu transfēra pakalpojumus, apmeklētu organizētas sacensības, piedalītos organizētos velobraucienos, apmeklētu daļdārzus, mākslas izstādes un iegādātos suvenīrus. Vismazāk ceļotājus interesē makšķerēšana, personīgās izaugsmes nometnes, skaistumkopšanas pakalpojumi un vietējās kultūras tradīcijas.

Potenciālo ceļotāju no Kurzemes atbildes atspoguļo, ka ceļotājus interesē mūzikas pasākumi, dabas taku apmeklējumi, vietējo ēdienu baudīšana un aktīvās atpūtas tematiskie parki. Tāpat ceļotāji vēlētos apmeklēt Mini

Zoo, iegādāties lauku labumus un apmeklēt sporta pasākumus. Ja būtu nepieciešamība, respondenti izmantotu vietējā gida pakalpojumus, piedalītos privātās svinībās, izmantotu pirtnieka pakalpojumus, amatnieku meistarklases, ēdināšanas iespējas naktsmītnēs, organizētas piedzīvojumu spēles, izmantotu velosipēdu nomu. Vismazāk ceļotājus interesē skaistumkopšanas pakalpojumi, transfēra pakalpojumi un baseina apmeklējumi.

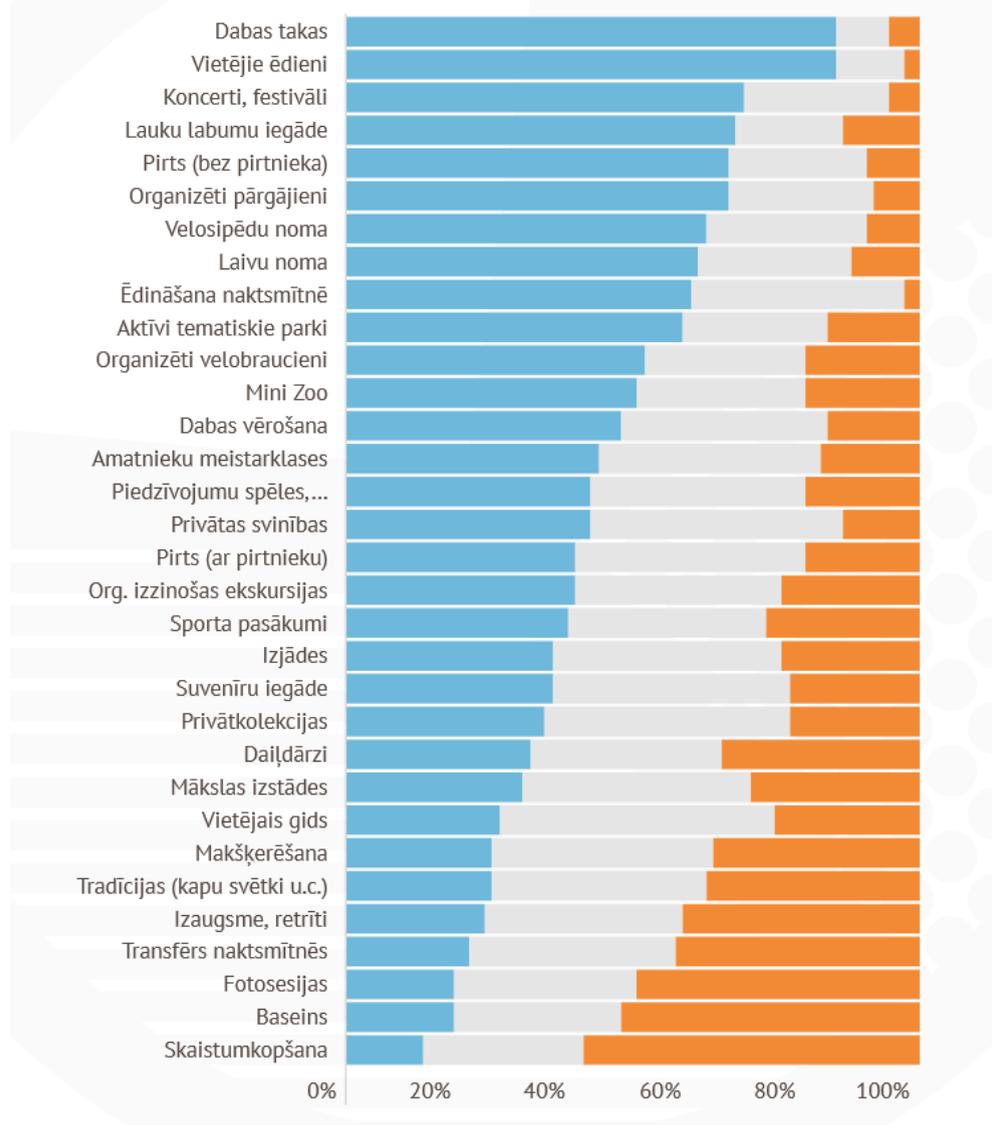
Potenciālo ceļotāju no Vidzemes atbildes atspoguļo, ka ceļotājus visvairāk interesē dabas taku apmeklējumi, vietējo ēdienu baudīšana un aktīvās atpūtas tematiskie parki. Tāpat respondenti izrādījuši lielu interesi par ēdināšanu naktsmītnē un organizētiem velobraucieniem, kā arī mūzikas pasākumu apmeklējumiem, lauku labumu iegādi. Ja būtu nepieciešamība, respondenti izmantotu vietējā gida pakalpojumus, velosipēdu nomu, pirtnieka pakalpojumus un apmeklētu dārdārzus. Vismazāk ceļotājus interesē skaistumkopšanas pakalpojumi, baseina apmeklējumi, fotosesijas un mākslas izstādes.

Potenciālo ceļotāju no Rīgas un Jūrmalas atbildes atspoguļo, ka ceļotājus visvairāk ēdināšana naktsmītnē, fotosesijas, organizētas izziņošas ekskursijas, vietējo ēdienu baudīšana un mūzikas pasākumu apmeklēšana. Ja būtu nepieciešamība, respondenti izmantotu skaistumkopšanas pakalpojumus, velosipēdu nomu, laivu nomu, iegādātos lauku labumus un apmeklētu baseinu. Vismazāk ceļotājus interesē makšķerēšana, Mini Zoo apmeklējums, dabas taku apmeklējumi, izjādes ar zirgiem, retrīti un privātās svinības.

Individuālo ceļotāju segmenta respondentu atbildes

Individuālo ceļotāji (13.attēls) ir ieinteresēti: dabas taku apmeklējumos (85 %) , vietējo ēdienu baudīšanā (85 %), lauku labumu iegādē (68 %) , koncertos un festivālos (69 %), pirts pakalpojumos (bez pirtnieka (67 %), organizēti pārgājieni (67 %), velosipēdu noma (63 %), laivu noma (61 %), ēdināšana naktsmītnē (60 %). Vismazāk skaistumkopšanas pakalpojumus, baseina apmeklējumu, fotosesijas.

Kāda veida piedāvājumi interesē?

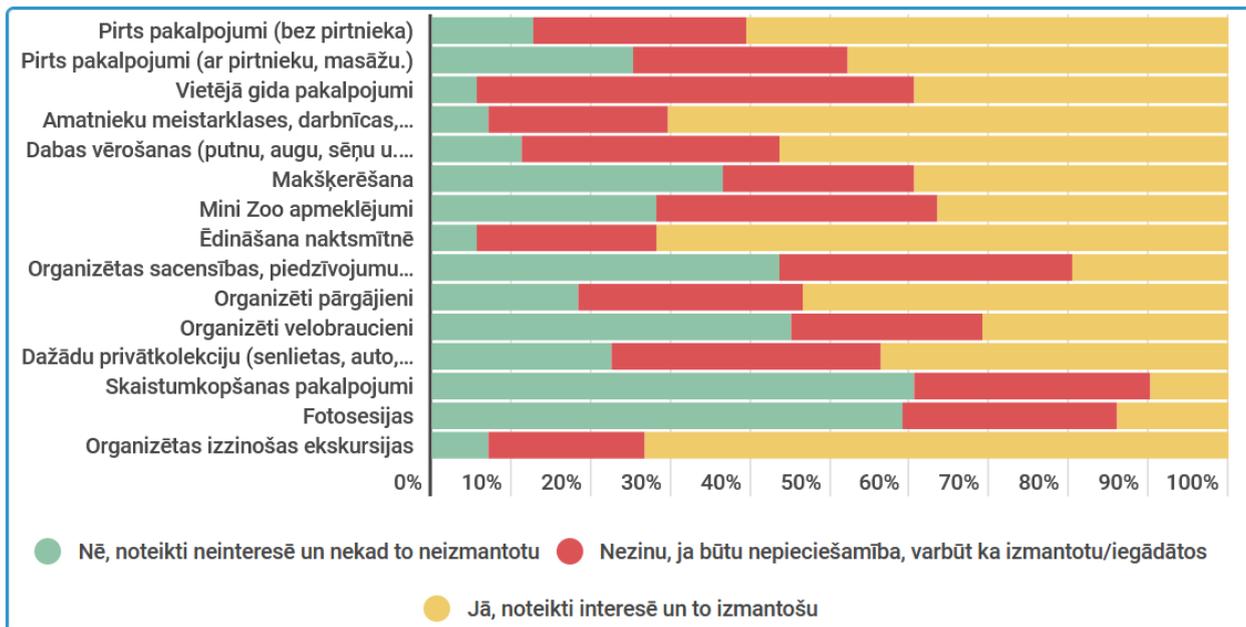
13.attēls. Individuālo ceļotāju segmenta pakalpojumu izvēle

Organizēto ekskursiju grupu segmenta respondentu atbildes

Atbildes tika analizētas pa vecuma grupām: 18-30 gadu vecuma grupā būtiskākie pakalpojumi: vietējo ēdienu baudīšana, organizēti pārgājieni, amatnieku meistarklases, daiļdārzu apmeklējums, ēdināšana naktsmītnē. 31-50 gadu vecuma grupā: vietējo ēdienu baudīšana, lauku labumu iegāde, dabas taku apmeklējums, vietējo gidu pakalpojumi, organizētas ekskursijas, ēdināšana naktsmītnē. Savukārt jau senioriem (51-75 gadiem un vecākiem) - amatnieku meistarklases, organizētas dabas vērošanas tūres, vietējo ēdienu baudīšana, organizētas ekskursijas, pirts pakalpojums (bez pirtnieka) u.c.

Pāri, kuriem jau bērni izauguši jeb senioru pāru segmenta respondentu atbildes

Kopumā vispopulārākie pakalpojumi šajā mērķgrupas (14.attēls) segmentā bija organizētas ekskursijas (73 %), ēdināšana naktsmītnē (72 %), amatnieku meistarklases (70 %), pirts pakalpojumi, kurus izvēlētos 61 % respondentu. Tālāk seko dabas vērošanas tūres (56 %), organizēti pārgājieni (53 %).

14.attēls. Pāri, kuriem jau bērni izauguši jeb senioru pāru segmenta pakalpojumu izvēle

Potenciālajiem viesiem no **Kurzemes** visvairāk interesētu dabas takas apmeklējums, Latgales vietējo ēdienu baudīšana, ēdināšanas pakalpojumi naktsmītnē. organizētas izziņošanas ekskursijas, amatnieku meistarklases, vismazāk interesē - aktīvās atpūtas tematiskie parki. personīgās izaugsmes, retrīti un baseina apmeklējums.

Vidzemes viesus interesē: vietējais Latgales ēdiens, dabas takas, mūzikas koncertus un festivālus, daļdārzus, laivu noma, lauku labumus, organizētas izziņošanas ekskursijas, ēdināšana naktsmītnē iespēja piedalīties amatnieku meistarklasē.

Zemgales respondenti ir ieinteresēti Latgalē apmeklēt amatnieku meistarklases un darbnīcas, lauku labumu iegādē, iespēju pagaršot vietējo Latgales ēdienu, gatavi apmeklēt Latgales pirts bez pirtnieka, apmeklēt dažādas privātkolekcijas, dabas takas un iesaistīties organizētās sacensībās piedzīvojumā spēlēs. Bet pēc Zemgales respondentu atbildēm var secināt, ka Latgalē neizmantos organizētus velobraucienus un nav ieinteresēti Latgales fotosesijas un skaistumkopšanas pakalpojumos, aktīvas atpūtas tematisku parku, sporta pasākumu apmeklēšanā, personīgās izaugsmes nometnēs un retrītos.

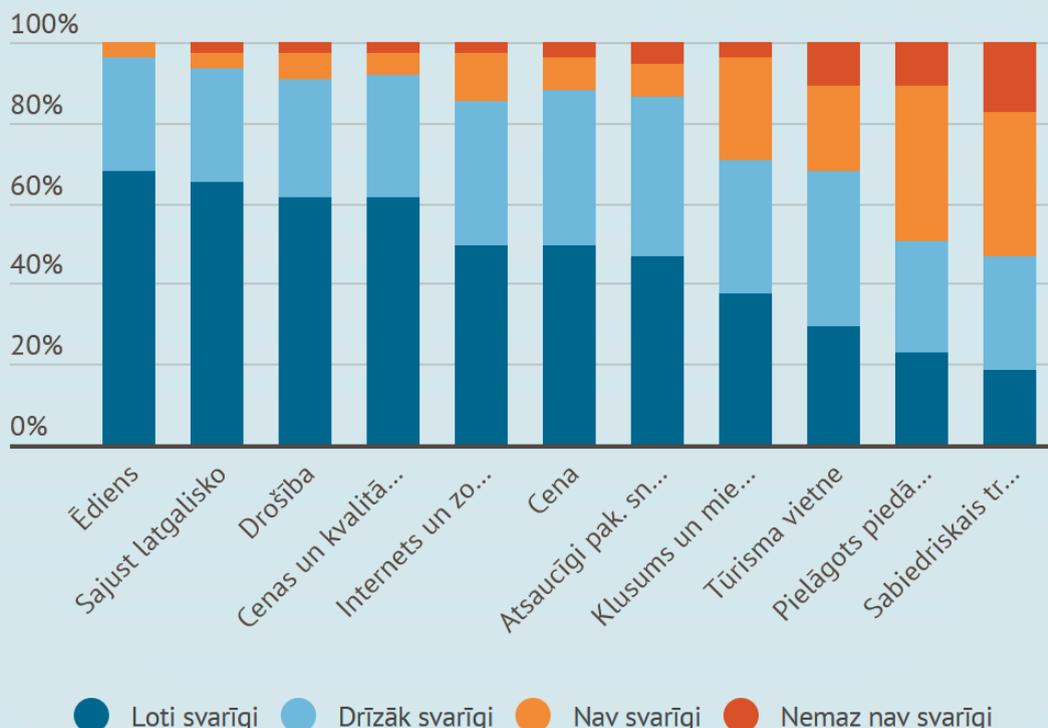
Rīgas un Jūrmalas respondenti izmantos vietēja Latgales ēdiena baudīšanu, apmeklēt Latgales esošās dabas takas, iegādāties lauku labumus, ēdināšanu naktsmītnē, kā arī labprāt izmantotu tādu tūrisma piedāvājumu kā laivu noma, izmantos pirts pakalpojumus bez pirtnieka, kā arī apmeklēs amatnieku meistarklases, pašiem iesaistoties procesā, un piedalīties organizētās izziņošanas ekskursijās Nav ieinteresēti piedalīties Latgales sporta pasākumos un neizmanto personīgās izaugsmes nometnes un retrītos, kā arī transfēra pakalpojumi Latgales novada naktsmītnēs.

2.5. Apmierinātības faktori

Respondentiem tika lūgts novērtēt pēc svarīguma pakāpes 11 apmierinātības faktorus.

Individuālais ceļotāju segments: 68 % -ēdiens, 65 %-sajust latgalisko, 61 %-drošība, 61 %-cenas un kvalitātes attiecības

Kas ir svarīgi, lai būtu apmierināts?

15.attēls. Individuālā ceļotāja segmenta apmierinātības faktori

Jauns pāra bez bērniem segments: būtiskākais: drošība (70 %) un ēdiens (67 %), kā arī pakalpojuma cenas (65 %) un interneta, un telefona zona (45 %). Par mazāk svarīgu tiek uzskatīts sabiedriskais transports un vienots tūrisma informācijas rīks.

Neliela draugu grupas segments: analizēts pa reģioniem un vecuma grupām:

Rīgas un Jūrmalas reģiona 18-30 gadus vecai draugu grupai ceļojuma laikā pa Latgali ļoti svarīgs ir ēdiens, drošība, interneta savienojums/zona un, protams, pakalpojuma cena, savukārt sabiedriskais transports vai vienots tūrisma informācijas rīks nemaz nav tik svarīgs. Savukārt vecākai draugu grupai (31-65) ļoti svarīgi ir atsaucīgi tūrisma pakalpojuma sniedzēji, klusums, miers, pakalpojuma – cenas atbilstība, ēdiens. Mazāk svarīgs ir sabiedriskais transports un vienots tūrisma informācijas rīks

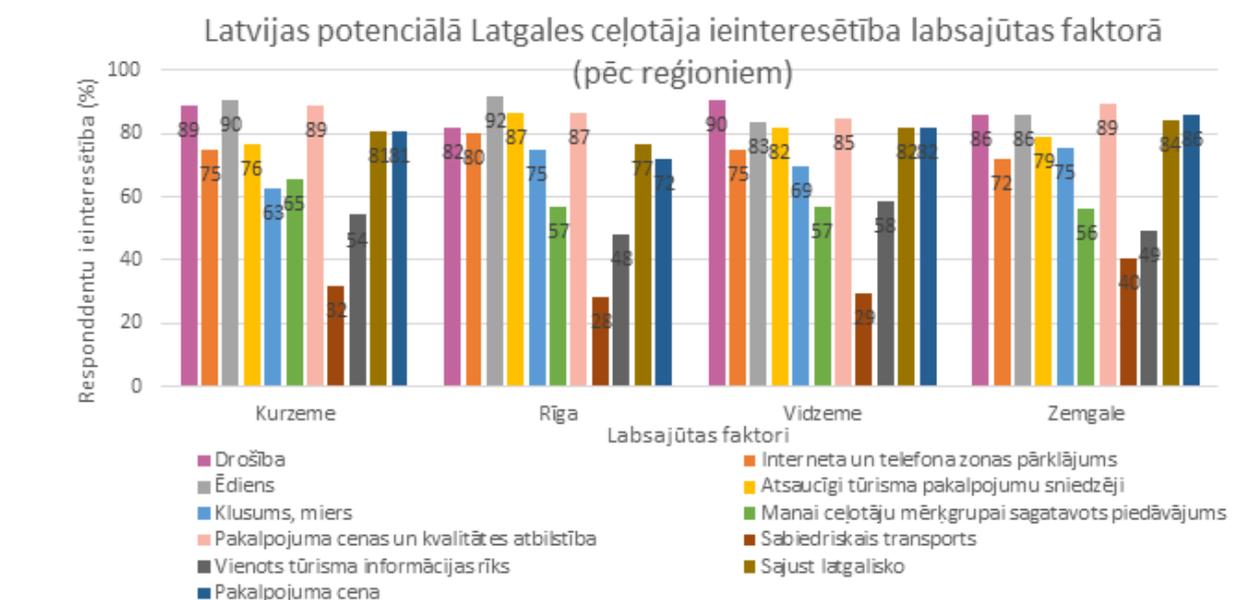
Kurzemes 18-30 gadus vecai draugu grupai ir svarīgs ēdiens un pakalpojuma – cenas atbilstība un internets, drošība. Tiem mazāk svarīgs ir vienots tūrisma informācijas rīks. 30-65 gadus vecai draugu grupai - ēdiens un pakalpojuma – cenas atbilstība. Mazāk svarīgs ir ceļotāja grupai pieskaņots pakalpojums un sabiedriskais transports.

Zemgales 18-30 gadus vecai draugu grupai vissvarīgākais ir ēdiens, internets, drošība, pakalpojuma cenas atbilstība un pakalpojuma cena. Vismazsvarīgākais ir sabiedriskais transports, jo visdrīzāk ceļo ar mašīnu, ceļotāju grupai sagatavots piedāvājums. 30-65 gadus vecai draugu grupai -vissvarīgākais ir ceļotāju grupai sagatavots piedāvājums, sajust latgalisko, atsaucīgi tūrisma pakalpojumu sniedzēji, kā arī klusums un miers. Vismazāk svarīgais ir sabiedriskais transports.

Vidzemes ceļotājiem vecumā no 18 līdz 30 gadiem -svarīgākā ir pakalpojuma cenas un kvalitātes atbilstība, kā arī drošība, ēdiens, pakalpojuma cena, sajust latgalisko, interneta un zonas pārklājums. Respondentiem šajā vecumā nav svarīgi, lai būtu atsaucīgi tūrisma pakalpojumu sniedzēji. Ceļotājiem no Vidzemes (31-65 gadi) ļoti svarīgi ir sajust latgalisko, atsaucīgi tūrisma pakalpojumu sniedzēji un pakalpojuma cenas un kvalitāte atbilstība. Tāpat svarīga ir arī drošība un klusums un miers. Toties lielākajai daļai respondentu nemaz nav svarīgs sabiedriskais transports.

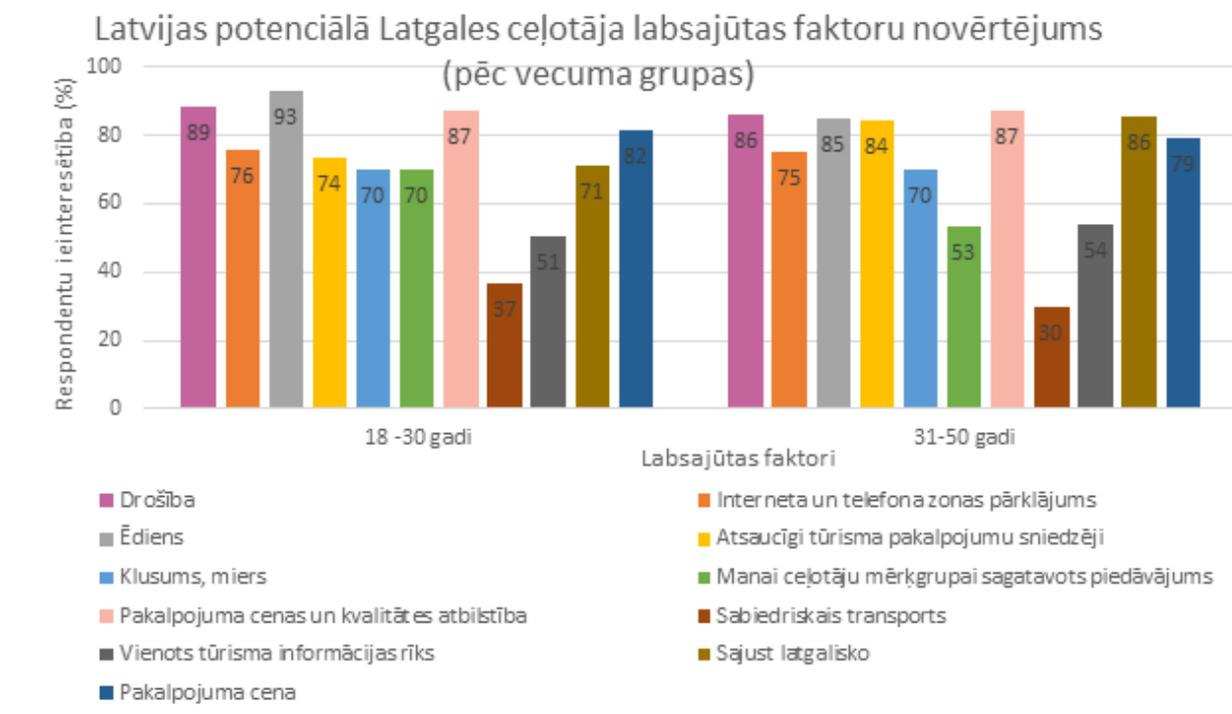
Ģimenes ar bērniem segments:

Respondentiem no Kurzemes (90 %) un Rīgas (92%) vissvarīgākais būtu ēdiens, respondentiem no Vidzemes (90 %) – drošība, bet respondentiem no Zemgales (89%) – pakalpojumu cenas un kvalitātes atbilstība. Viszemākā interese visos ceļotājos būtu par sabiedrisko transportu.

16.attēls. Ģimenes ar bērniem segmenta apmierinātības faktori (pēc respondentu dzīvesvietas reģiona)

Jaunākajai vecuma grupai vissvarīgākais būtu ēdiens, pēc tam drošība un tad pakalpojuma cenas un kvalitātes atbilstība, bet vecākajai grupai svarīgāka būtu pakalpojuma cenas un kvalitātes atbilstība, pēc tam drošība un tad – ēdiens. Abās vecuma grupās būtu zema interese par sabiedrisko transportu. Kopmā abās vecuma grupās labsajūtas faktori tiek novērtēti līdzīgi, vislielākā atšķirība ir atbilstošs mērķgrupas piedāvājums, kas svarīgāk bija grupai 18-30 gadi (17.attēls).

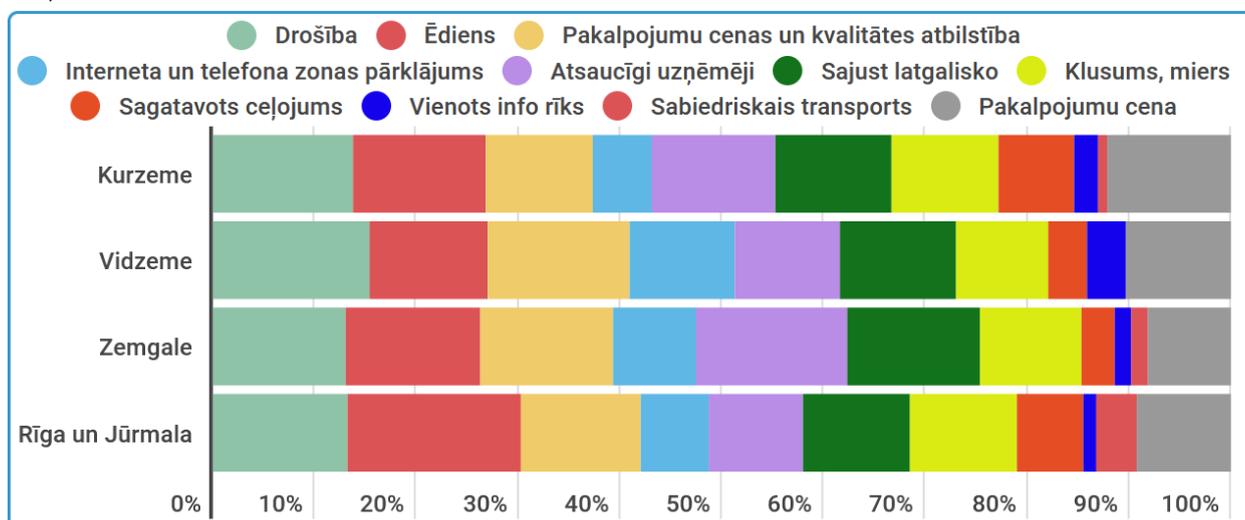
17.attēls. Ģimenes ar bērniem segmenta apmierinātības faktori (pēc respondentu vecuma grupām)

Organizēto ekskursiju grupu segments:

Svarīga drošība, jo gandrīz lielākā daļa (95 %) no respondentiem visās vecuma grupās atbildēja kā – ļoti svarīgi vai drīzāk svarīgi. Vissvarīgāk šis faktors bija jaunākajai respondentu grupai, vecumā 18-30 gadi. Kā nākamais svarīgākais faktors visām no vecuma grupām ir pakalpojuma cenas un atbilstības kvalitāte, it īpaši vecuma grupai 31-50 gadi un 66-75 gadīgiem respondentiem. Kā trešais svarīgākais Latgales tūristam ir - atsaucīgi tūrisma pakalpojumu sniedzēji, kā arī interneta un telefona zonas pārklājums. Diezgan svarīgs šiem tūristiem ir pieejamība sabiedriskajam transportam un vienots tūrisma informācijas (tikai jaunāko paaudžu respondentiem).

Pāri, kuriem jau bērni izauguši jeb senioru pāru segments:

Vecumu grupā no 31-50 gadiem būtiskākais ir drošība, ēdiens, sajūst latgalisko, klusums, atsaucīgi naktsmītņu saimnieki. Savukārt 51-65 vecuma grupā - lai ceļojuma laikā sniegto pakalpojumu cenas un kvalitāte būtu atbilstoša, ēdiens, drošība līmenis.

18.attēls. Pāri, kuriem jau bērni izauguši jeb senioru pāru segmenta apmierinātības faktori (pēc respondentu dzīvesvietas reģiona, atbildes – ļoti svarīgi)

Analizējot šo segmentu pēc respondentu dzīves vietas, ir nelielas atšķirības. Respondentiem no Kurzemes būtiskākais ir drošība, ēdiens, tūrisma pakalpojumu sniedzēji un cena. No Vidzemes – drošība, pakalpojumu cenas un kvalitātes atbilstība, sajūst latgalisko. No Zemgales – sajūst latgalisko, atsaucīgi uzņēmēji, drošība un pakalpojumu cenas un kvalitātes atbilstība. No Rīgas un Jūrmalas – ēdiens, drošība, klusums un miers.

Pielikums nr.7. Pārskats par tūrisma pakalpojumu redzējumu no darbsemināru-fokusgrupu dalībniekiem.

- Piemērots ģimenēm ar bērniem! (aktivitātes pieaugušajiem un bērniem) (pieejams atpūtas stūris mazuļiem/ pārtinamā virsma/ tējkanna piena izveidei)
- Uz pozitīvām sajūtām balstīts, personalizēts (tailor-made)
- Autentisks pakalpojuma kopums labjūtei.
- Iekļaujot nišas produktus, kas raksturīgi Latgalei.
- Ekoloģiski pieejami dabas resursi ar kvalitatīvu infrastruktūru, kas pieejama visu sezonu katram novadam raksturojošām tradīcijām un vērtībām.
- Ilgtspējīgs tūrisma piedāvājums, kas respektē teritorijā sastopamās dabas un kultūrvēsturiskās vērtības un ir tendēts uz šo vērtību saglabāšanu un apmeklētāju izglītošanu
- Pieredzes tūrisms. Piedzīvot tuvību dabai un cilvēku dzīvesveidam.
- Latgales tūrisms 2027 – daudzveidīgs un elastīgs gadalaiku piedāvājums ģimenēm, aktīviem ceļotājiem, draugu kompānijām un tūristu grupām
- uz dabu balstīts, izzinošs
- Latgales tūrisms - atpazīstams Baltijas valstu reģionā, kvalitatīvs gan vietējam, gan ārzemju tūristam, atmiņā paliekošs un iedvesmojošs.
- Vīzija - ērts, viegls, dinamisks - tūrismam draudzīgs uzņēmējs un tūristam draudzīga vide Latgalē 2027! Labjūtes un augsta luksusa pakalpojumi Latgales teritorijā!
- Labvēlīgas vides veidošana, pozitīva gaisotne, "būšana neskartajā dabā", netradicionāli pasākumi
- Kultūrvēsturiskais ar vietējiem produktiem papildināts piedāvājums visa gada garumā
- Latgale - dvēseles labsajūtas.
- Vide, kurā gribis pošam dzeivuot i prīca uzjimt gostus!
- Tehnoloģiski moderns- ērti atrodams, ērti lietojams, ērti popularizējams
- Pieejams, aizraujošs, baudāms
- Latgale- iekārojams tūrisma galamērķis!
- Nirvana Latgalē.....
- Latgale- Eiropas tūrisma sākums! Brīvība, daba un cilvēks!
- Digitāli atraktīvi un super kvalitatīvi pasniegts tūrisma uzņēmums, kur katra vizuālā detaļa nostrādāta līdz niansei!
- Kvalitatīvs, izceļot Latgales īpašo garšu, visa gada garumā
- Daudzveidīgs, pieejams plašai mērķauditorijai, kvalitatīvs, ar sakārtotu
- Ļoti viegli pieejams, ar savu Latgales platformu interneta vidē.
- Mūsdienīgs, latgalisks, ērti patērējams un viesu iecienīts tūrisma produkts, kas sniedz baudījumu prātam un dvēselei.
- Autentiski; pieejamība visas formās visām auditorijām
- Latgales tūrisma piedāvājums: atpazīstams, autentisks, viegli sasniedzams, ērti saņemams, atmiņā paliekošs, daudzveidīgs un "sadarbīgs"
- balstīts dabā un vietējo sirsnībā.
- Laba satiksme līdz Latgales ikvienai vietai!
- Saglabāta vide, tīrs gaiss, ekoloģiski produkti
- Radīts sadarbībā
- Pieejams jebkurā gadalaikā
- Ērta rezervēšanas un apmaksāšanas sistēma.
- Viesmīlība un sirsnība, kas aicina tūristu atgriezties vēl un vēl...

- Latgale- populārs tūrisma galamērķis, kur var gūt neatkārtojamas sajūtas, baudot tīro dabu, iepazīstot unikālo kultūras mantojumu un ļaujoties brīvam, mierpilnam laika plūdumam! Viegli sasniedzama un brīvi pieejama atpūta!